EDITURA UNIVERS

Se pare că studiile în medicină ale lui Giuseppe D'Agata (născut la Bologna în 1927) nu i-au folosit decît pentru a concepe această carte, *Medicul*, cristalizată, scînteietoare şi dură ca un diamant. Altfel cariera literară a fost cea care l-a atras şi l-a remarcat pe d'Agata.

În 1956, Premiul Pozzale.

În 1960, Premiul Viareggio.

Ultima sa carte: *Circolo Otes*, 1966, o polemică investigaţie în lumea artistică modernă.

Lei 5

120

1970

GIUSEPPE D'AGATA • MEDICUL

GIUSEPPE D'AGATA:

MEDICUL

COLECŢIA MERIDIANE

Pe copertă: fragment din pictura lui Miró intitulată „*Natură moartă cu un pantof vechi*“

Giuseppe D'Agata

IL MEDICO DELLA MUTUA

Prima edizione: Feltrinelli, 1964

Giuseppe D'Agata

Medicul

În româneşte de PETRU VIGNALI

Editura Univers

Bucureşti, 1970

Împrejurările, faptele şi personajele din această carte sînt rodul imaginaţiei scriitorului. Orice asemănare cu locurile şi persoanele din realitate este cu totul întîmplătoare.

1

Casa de Asigurări Sociale este o clădire mare, înaltă și frumos tencuită, cu intrare principală și ieșiri laterale. În fața acestui măreț edificiu medicul se simte mic și dezorientat. Pe vremuri nu exista asigurarea iar medicii de odinioară o duceau bine: mai toți ajungeau bogați, unii chiar foarte bogați. Toți cîștigau parale, clienți aveau cît lumea, de lucru nu duceau lipsă. Un medic tînăr nu era nevoit să aștepte atîta amar de vreme, să străbată un șir de formalități birocratice, să scrie petiții, să-și înfrîneze cu demnitate nerăbdarea : era de ajuns să-și deschidă un „ambulatoriu“ și îndată avea clientela lui credincioasă. O diplomă de medic era o diplomă cum trebuie.

Azi, din nefericire, există Asigurarea Socială ! Ne suge sîngele, nouă medicilor, asiguraților și patronilor și îl transformă în coridoare, birouri, ascensoare, portari, dactilografe, funcționari, șefi, subșefi și contabili șefi, directori sanitari, medici funcționari, infirmieri și așa mai departe. Toate astea dinadins născocite ca să ciuntească aripile libertății noastre profesionale.

Arăt cartea poştală : a se prezenta pentru informaţii. Funcţionarul îi aruncă o privire şi zice :

— În regulă, domnule doctor. Cererea dumneavoastră a fost aprobată.

— Adevărat ? Îmi faceţi contractul ?

Entuziasmul meu îl surprinde.

— Da, de azi înainte dumneavoastră aveţi contract cu Casa de Asigurări. Dar să nu vă-nchipuiţi că sînteţi o excepţie.

— Ştiu. Dar oricum, îmi face plăcere.

— Registrul de contracte pentru medici generalişti e deschis. Înscrierea e liberă, îmi atrage atenţia funcţionarul. Ajunge o cerere.

Aştept urmarea.

— Mai doriţi ceva ?

— Am terminat ?

— Desigur, doctore. Puteţi pleca.

— Nu capăt nici o hîrtie la mînă ?

— Nu-i nevoie. E de la sine înţeles că începînd de azi puteţi să practicaţi. Carnetele de reţete le veţi căpăta de la medicul funcţionar. Dimineaţa, la parter.

Rînjeşte şi s-ar zice că îi trezesc o mare milă. La barul *Sanitarul* — peste drum de clinică — un coleg fără lucru mă lămureşte de ce rînjea funcţionarul acela şi de ce îi stîrneam atîta milă.

— Contractul ? Te ştergi la fund cu el... ! Asiguraţii, ăştia contează. Iar pe ăştia, cine ţi-i procură ? întrebă.

Colegul avusese şi el cîndva un contract cu Asigurările — şi fusese încîntat — apoi, tare pe poziţie, cu contractul la mînă, deschisese un am-

bulatoriu ca să primească aşa cum se cuvine pe asiguraţii care l-ar fi ales. L-a ţinut deschis mai bine de un an (un ambulatoriu particular costă parale, în afară de cazul mai rar, cînd cineva şi-l poate aranja acasă, întrucît are o casă potrivită şi mai cu seamă situată într-o zonă favorabilă ca topografie), s-a plictisit mai bine de un an, în care ajunsese să adune vreo zece asiguraţi care îi aduceau cam o mie de lire pe lună şi pînă la urmă s-a hotărît să-l desfiinţeze. I-a luat pe cei zece asiguraţi ai lui şi acuma face o umilitoare oră pe zi — plăteşte cinci mii lunar — în ambulatoriul unui prieten care reuşeşte să se menţină pe linia de plutire. Evident că la contract n-a renunţat fiindcă, de bine de rău, acesta rămîne unul din cele mai importante mijloace de a practica medicina în ziua de azi.

E ca un brevet de cîrciumar : păstrînd proporţiile cuvenite, fireşte.

— Dar pe ai cui asiguraţi să pui mîna ?

— Vrei cumva să ţi-i paseze Asigurarea ? Prea ar fi uşor, spun eu.

— Dar aşa ar fi drept : contractul, şi porţia de asiguraţi.

Lucrurile stau, dimpotrivă, aşa cum stau : porţia cea mai grasă de asiguraţi şi-o împart între ei cîţiva medici *gangsteri*, care au acaparat-o fie prin vechime fie că au răzbit concurenţa (clasa medicilor se pronunţă unanimă şi pe bună dreptate, pentru libertatea profesiunii, pentru concurenţă şi pentru economia pieţii : astea-s principiile cu care se îmbogăţeau medicii de altădată) ; restul

populației asigurate se află pulverizată între o sumedenie de medici tineri și mai puțin tineri, care se descurcă speculîndu-i la sînge pe puținii asigurați pe care reușesc să-i înhațe.

Iar numărul medicilor crește mereu, în timp ce diametrul plăcintei rămîne aproximativ invariabil : așa că sistemul nu mai este perfect.

Din aceste motive mulți tineri colegi n-au curajul să înfrunte atît de riscanta cheltuială pasivă a unui ambulatoriu și au numai o adresă, fiindcă de ea au oricum nevoie la încheierea contractului. Demni și îmbufnați, așteaptă să le vină rîndul, ocazia fericită, fiindcă, un medic e totuși un medic, și trebuie să avem răbdare, dat fiind că sîntem prea mulți. Cînd oare se vor hotărî să blocheze eliberarea de noi diplome de medici, ca în America ? Dar e o greșeală să-ți pierzi nădejdea, noi în definitiv nu sîntem niște salahori, niște muncitori, niște licențiați oarecare. Avem în spatele nostru o tradiție temeinică și rodnică.

Eu și cu mama nu sîntem de acord să stăm cu brațele încrucișate, fără să încercăm. Trebuie să răzbim cît mai repede. Nu-s fecior de bani gata : eu și cu mama am făcut sacrificii ca să pot învăța.

Sînt hotărît să ies cu orice preț din cercul anonim în care se pierd tinerii medici care n-au ambulatoriu.

O fi ea bună teoria, dar eu una știu : că după semnarea contractului, începînd de mîine, asigurații mă vor putea alege ca medic curant. Unul

azi, unul mîine, s-ar putea ca în curînd să am și eu o clientelă proprie.

— Ești tînăr, frumos și ai o diplomă de doctor. Lumea trebuie să fie a noastră, zice mama. Toți fac parale în ziua de azi, pînă și mîrlanii analfabeți, ajunge să ai puțină inițiativă.

Iar mie, inițiativa nu mi-a lipsit niciodată : nici cînd șterpeleam gustarea colegilor, nici mai apoi cînd luam cu împrumut cărți de școală pe care la urmă le vindeam, nici mai tîrziu, cînd fumam pe socoteala colegilor, cînd toceam pe rupte ca să obțin scutire de taxe școlare și cînd în sfîrșit m-am logodit cu buna mea Teresa.

După cină, în cercul intim al familiei, domnește o atmosferă de conștientă apreciere a rezultatelor obținute și de încrezătoare tensiune.

Fumez (dar nu s-a hotărît încă dacă va fi cazul să fumez în continuare și după ce am să încep să practic ; asta din cauza impresiei proaste pe care un medic fumător ar putea s-o facă asupra clientelei). Teresa bea cafeaua și nu-și desprinde privirea admirativă de la mine : este logodnica mea încă de pe cînd eram student ; acum a ajuns logodnică de medic al Asigurărilor. Își dă perfect seama de situație, cu atît mai mult cu cît provine dintr-o familie de oameni fără învățătură.

Maică-mea nu vede cu ochi buni această legătură, ba dimpotrivă, pe măsură ce eu avansez pe tărîm profesional, o găsește din ce în ce mai necorespunzătoare. Dar eu țin la Teresa. E o fată bună, înțelegătoare și mi-e dragă. Nu lipsea niciodată la examenele mele : era totdeauna prima să

mă felicite pentru strălucitele mele succese. Apoi cîte tratate, cîte cursuri litografiate n-am cumpărat noi împreună ! Cîte aperitive, filme, țigări, ba chiar vacanțe la mare cu banii ei ! Din păcate e o fată din popor, nu-i bogată. Dar în facultate am învățat că medicina, adică misiunea medicului, nu-i lipsită de o nuanță socială : sărac ori bogat, un bolnav n-ar trebui să fie decît un bolnav ; apoi în ziua de azi, aproape toți sînt înscriși la Asigurări, ceea ce înseamnă că toți sînt aproximativ egali și alcătuiesc marea clasă a asiguraților. Nu-i oare dreptate socială asta ? Particularii, adică așa numiții platnici, sînt o infimă minoritate de privilegiați care, pentru asistență medicală se adresează docenților, doctorilor cu renume, somităților medicale. Pentru mine asemenea minoritate nu există, cel puțin deocamdată.

— Deocamdată, consimte maică-mea.

— Nu înțeleg de ce n-ai putea avea printre primii tăi clienți și cîțiva platnici, susține Teresa.

Mama o privește cu dispreț și desigur gîndește că avînd alături o asemenea femeie, nu-mi va fi ușor să găsesc platnici. Trebuie admis că gîndește bine mama, care nu degeaba e grasă. Pentru cei ce plătesc are însemnătatea sa faptul că doctorul duce un standard de viață ridicat, că are o anumită mașină, o anumită casă, o anumită nevastă. Ca să poți rîvni la platnici trebuie să faci o investiție preliminară într-un ambulatoriu de lux (cartier elegant), într-o infirmieră, într-o anumită instrumentație, inutilă dar de efect, și așa mai departe. Eu nu dispun de un asemenea capital inițial. Tot capitalul meu e diploma și un halat alb.

Mirajul platnicilor e vătămător.

Un coleg de la clinică — fără treabă şi de familie săracă — mă îndeamnă să nu mă uit numai la tinerii medici hămesiţi, care ar vrea să-i ia cu asalt pe asiguraţi prin străzile mahalalelor ori care, asemenea unor cîini în aşteptarea ciolanului aruncat, dau tîrcoale în preajma colegilor parveniţi. Există şi unii tineri cărora puţin le pasă de Asigurări, şi le ignoră pur şi simplu : dintre ăştia, ţine să mi-l prezinte pe unul dat naibii.

Acest doctor Cola, amicul colegului meu, şi-a deschis ambulatoriul în centru ; la mezaninul unei clădiri luxoase, cu sală de aşteptare şi infirmieră. Interior stil danez. Lîngă birou are şi o măsuţă bar, şi în adevăr ne oferă un brandy. Clienţi nu are, momentan, dar nu vrea asiguraţi. Îi fac scîrbă, asiguraţii. Pînă una-alta se specializează în medicină internă, frecventează clinica, Clubul Presei, pe cel de tenis şi pe cel de bridge : îşi face numele cunoscut în cercurile cu greutate. E destul ca într-o bună zi să nimerească la dînsul pentru consultaţie nevasta unui mare industriaş, şi a dat lovitura.

Colegul meu îi soarbe vorbele : Cola e modelul său.

— Dar cînd va veni ziua aceea ? întreb.

— Ce importanţă are ? Pot să aştept o veşnicie, răspunde Cola. Eu sînt doctor, nu slugă a Casei de Asigurări.

Nu mă las influenţat : o asemenea situaţie nu mă interesează, nu-mi spune nimic. Realitatea mea, cea adevărată, trebuie să consiste din asiguraţi. Îmi dau seama de ce colegul meu, cu toate

că-i băiat deştept, bate pasul pe loc: să fii sărac şi să te iei după bogatul Cola, e o contradicţie. Medicul sărac nu trebuie să se lase orbit de bogăţia tradiţiei şi de o oarecare aparentă promiscuitate care dăinuieşte între colegii bogaţi şi cei săraci.

Înlătur fără şovăială modelul Cola.

De aceea zic să ne luăm gîndul de la platnici, să nu ne abatem de la scopul consfătuirii noastre.

— În momentul de faţă nu am nici platnici, nici asiguraţi.

— Dacă ai reuşi să ai platnici, n-ai mai fi nevoit să aduni atîta grămadă de asiguraţi. Ar fi de ajuns puţini şi buni, insistă Teresa.

— Destul, Teresa, izbucneşte maică-mea. Un tînăr trebuie să înceapă prin a-şi face rost de asiguraţi. Altă cale nu există.

(Cît priveşte platnicii, de ce, mă rog, puţini dar buni? Mulţi şi buni, ce mai! Ce mare lucru să faci, colo, trei milioane pe lună, muncind zi şi noapte pentru o clientelă care plăteşte?) Dar s-o scuzăm pe Teresa: mititica nu vrea să spună, în definitiv, decît că nu vede în mine un doctor de categorie inferioară.

— Doctorul Carli, unul care stă prin părţile mele, n-are mai mult decît diploma, ca şi tine, zice. Totuşi, pentru fiecare vizită în ambulatoriu ia două mii de lire.

— Bine face, zic eu. Pune zece vizite pe zi, face douăzeci de mii. Fără a mai socoti vizitele la domiciliu.

— Dar o fi avînd pe puțin zece ani de meserie, intervine mama. S-a făcut cunoscut: știe cum trebuie să se poarte cu clienții, cu acel anumit tip de clienți.

— Nu cred să fie cine știe ce de capul lui, zice Teresa.

— Nici gînd, zic eu, face și el ce poate, ca toți ceilalți.

Nu e cazul să-i explic că, după părerea mea, oamenii nu pot fi tratați serios decît prin echipe de medici, cum se face în America.

Maică-mea îmi propune să-i șterpelesc clientela lui Carli, dacă sînt în stare.

Ce să mai zic ?

— Asigurările există, nu noi le-am dorit, dar nici nu le putem înlătura, încheie cu luciditate maică-mea. Apoi prezintă situația rezumativ :

Punctul unu : căutarea unui local pentru ambulatoriu.

Punctul doi : înjghebarea unui patrimoniu de asigurați.

Noi, mama și cu mine, locuim într-un mic apartament în centrul vechi al orașului. La etajul patru, fără ascensor, în inima unui conglomerat de birouri și cabinete și ambulatorii mai mult sau mai puțin înfiripate, în mijlocul unei populații în majoritate de platnici : o foarte proastă zonă din punctul de vedere al medicului de asigurări.

— Nici nu intră în discuție, zice mama.

Eu și Teresa sîntem de acord. Ambulatoriul trebuie căutat aiurea, într-un cartier care să ofere perspective neîntîrziate de lucru.

— Cît o fi costînd o cameră de închiriat ?

— Cu drept de folosință a vestibulului ca sală de așteptare, nu mai puțin de douăsprezece-cincisprezece mii de lire, la periferie, răspunde mama privind-o pe Teresa. Fiindcă e de la sine înțeles că logodnica mea va trebui să suporte cheltuielile de instalare ale ambulatoriului. Mama a făcut față tuturor lipsurilor ca să mă țină pînă în ziua de azi și ca să-mi dea o profesie onorabilă. La urma urmei nu-i nici ea decît văduva unui pensionar de stat, iar pînă a nu fi ajuns mamă de medic, a mai lucrat și la cusut albituri.

Teresa e funcționară, trebuie să lase în familie, drept contribuție personală la cheltuielile casei, o o parte din leafă, cam jumătate. Cealaltă jumătate, pe care înainte o folosea ca să mă ajute și ca să-și mai facă o rochie, pantofi, poșetă și altele, o va pune la bătaie întru realizarea efortului nostru comun și decisiv.

Privirea ei e calmă, hotărîtă. Înțelege că jertfa ei are o finalitate de ordin superior. Va fi din belșug răsplătită măritîndu-se cu un doctor, zice mama.

Eu și Teresa hotărîm că, începînd de mîine, în fiecare seară vom porni în căutarea unui ambulatoriu. Maică-mea va face cercetări pe cont propriu.

— Dumnezeu știe de cîți asigurați o fi nevoie ca să-ți faci un venit mai ca lumea, zice Teresa.

— Grea socoteală, zic eu. De cel puțin trei sute, cred.

Mama izbucnește într-un hohot isteric :

— Trei sute ? Dar despre ce fel de cîștig vorbiți ? Nu spuneți prostii. Trebuie pe puțin o mie.

Așadar, vă închipuiți cumva că l-am ținut pe fecioru-meu prin școli, că l-am făcut să ia diploma de medic, ca să ajungă să cîștige cît un om de serviciu ? Ha-ha !

— Ziceam și eu, pentru început, răspunde Teresa înțepată. Unde pui că doctorii de azi nu mai pot ajunge toți bogătani, ca odinioară. Eu m-aș mulțumi.

— Eu nu, zice mama, care își revine îndată și reia atacul. Afară de asta, depinde. Depinde de structura organică, chiar așa, de structura organică a capitalului de asigurați. Copiii și bătrînii sînt mai productivi. Și femeile, în general, sînt rentabile.

Mama a fost împotriva ideii de a mă specializa, ca să nu-mi închidă posibilitatea unei clientele vaste și nediferențiate. Se întîmplă ca o specializare să devină de-a dreptul neproductivă, și cere timp mult pînă s-o faci să fructifice : ocaziile de a avea de lucru depind în mare măsură de medicii care practică medicina generală și care sînt intermediarii dintre pacient și specialist. A înlăturat pediatria — specialitate care mi-ar fi plăcut — fiindcă deseori părinții își îngrijesc copiii cu medicul casei. Cînd apoi se hotărăsc să recurgă la un pediatru, mai niciodată nu-l păstrează și ca medic curant pentru toată familia. Din aceste motive exercitarea asiduă a pediatriei nu favorizează formarea unei clientele stabile : copiii devin adulți și-l părăsesc pe pediatru.

Consfătuirea a luat sfîrșit. Teresa spală vasele (de cînd mi-am luat diploma, mama a obținut ca Teresa, care-i mereu pe la noi prin casă, să preia

îndeletnicirea de slujnică), în timp ce eu citesc mica publicitate. Mama se duce la culcare.

După ce a şters farfuriile, Teresa vine şi se aşază pe marginea mesei unde, în curînd, facem obişnuita şedinţă de dragoste: ca de obicei văd în oglinda bufetului mutra mea şi spinarea Teresei. Între timp discutăm despre numărul de asiguraţi care ne-ar permite să întreprindem căsătoria.

2

Mai mult decît chemările mamei, mă trezește zbîrnîitul telefonului. Deschid ochii în timp ce ea îmi vorbește și mă zgîlțîie cu putere. Ce s-a întîmplat ? Cine cheamă la ora asta ? E ora trei noaptea, telefonul a încetat, închid iarăși ochii. Nu-i treaba mea.

— Guido, Guido, Guido, trezește-te. Ai o chemare, o vizită. E nevoie de tine.

— Lasă-mă.

— Scoală, Guido, trebuie să te duci.

— Unde ? Ce să fac ?

— Dar trezește-te odată, nu înțelegi ? Te cheamă de urgență.

— Dar eu n-am clienți, spun ridicîndu-mă în capul oaselor. Ea a și deschis dulapul, scotocește în întunecimea de acolo, scoate costumul cel mai bun. E cuprinsă de friguri. Cobor picioarele din pat și o las să-mi tragă pantalonii.

— Trebuie să te prezinți bine îmbrăcat.

Mă duc să mă spăl pe față. Apa rece mă înfioară și mă trezește. Mama umblă de colo colo ajutîndu-mă, lucidă și sprintenă. Întreb de ce m-au chemat tocmai pe mine.

Doctorul lor e plecat în altă vizită. Dar sînt grăbiți și au văzut în cartea de telefon că locuiesc destul de aproape.

Cravata de două mii de lire (un dar de ziua mea). Haina, și mă răsucesc pe călcîie.

— Ești chiar un doctor frumos.

Sînt palid, încă nesigur pe picioare. Scot o țigară (poate o țigară să contribuie ca tonusul simpatic să prevaleze asupra tonusului vagal ?) mama face un gest energic de interdicție. Înțeleg și bag țigara la loc. Binecuvîntată mamă !

— Dă fuga că te așteaptă, zice. Citesc adresa scrisă pe un petec de hîrtie, o bag în buzunar și o pornesc.

— Stai puțin, mă strigă ea din urmă. Trusa ? Pleci cu mîna goală ?

Așa e, trusa. Mă duc s-o scot din bufet. E o trusă nouă și neagră, niciodată folosită. O deschid și verific : stetoscopul, tensiometrul, breviarul de diagnostice și terapie practică, cutia cu fiole de prim-ajutor, carnetul cel mare de rețete. Toate noi.

— Du-te, zice mama. În prag mă sărută. Te pomenești că îți faci un client.

Sîntem în martie și aerul nopții e rece. Ecoul pașilor mei răsună lugubru pe sub întunecimea porticelor. Nu-i țipenie de om : se aud huruind numai mașinile medicilor care umblă să-și facă vizitele în urma chemărilor nocturne.

E o lipsă de demnitate să sosești la un client pe jos, fie chiar pentru a-i salva viața. Pentru un medic mașina e nu numai o unealtă profesională, ci și un semn concret de prestigiu. Privesc mașinile staționate afară, înșirate de-a lungul trotuare-

lor, și mă gîndesc la privilegiul de care se bucură medicii de a staționa chiar unde-i interdicție de staționare : abia aștept clipa în care să mă pot bucura și eu de acest privilegiu. Nimic nu-i mai deprimant decît să nu poți exercita un drept. Cine știe cîți conducători auto n-ar vrea să poată lipi pe parbriz crucea de medic : eu care aș avea dreptul, n-am automobil. Dar mai importantă este crucea de medic. Ea este aceea care îți poate aduce mașina, nu invers. Cu asta mă mai mîngîi și îmi rețin pofta de țigară.

Nici o lumină pe la ferestre. Sînt întunecate și casele celor ce plătesc și ale celor asigurați. Platnicii dorm cu toții. Unii asigurați sînt treji, dar nu acasă, se-nțelege, ci acolo unde se lucrează în schimb de noapte. Nu-i totuși exact să spunem că platnicii dorm cu toții. Nici vorbă că mai sînt cîte unii care se desfată cu vreo femeie frumoasă la hotel. Dar pînă la urmă tot adorm, ce vrei să facă ?

Mama nu mi-a spus dacă m-a chemat un platnic sau un asigurat.

Adresa este aceea a unei vechi clădiri care parcă dinadins stă înfiptă între două imobile splendide.

Nu mi-a spus nici ce fel de bolnav este : bărbat ori femeie, tînăr sau bătrîn. Nici de ce suferă persoana aceasta.

Abia am sunat, că s-a și deschis ușa de la intrare. Urc o scară prost luminată, cu treptele răsucite. E logic că nu poate fi vorba de un platnic : ăștia nu cheamă niciodată un doctor la voia întîmplării ; au totdeauna unul de rezervă. O voce

de femeie îmi spune să urc. „Etajul trei, domnule doctor."

Sînt primit ca un medic. O femeie ciufulită și îngrijorată mă conduce într-un dormitor. E un apartament nu prea arătos. Întreb cine-i bolnav.

— Soțul meu. Unul din obișnuitele lui atacuri. Vă rog să ne scuzați, domnule doctor, dar n-am reușit să dau de medicul nostru.

Bolnavul zace într-un pat dublu de modă veche, cu tăblii de lemn, castanii, ca acela în care doarme maică-mea. Are două perne mari sub cap așa că stă pe jumătate ridicat. Respiră zgomotos, din greu. Ține ochii întredeschiși.

Ca să mă orientez, gîndesc că-i vorba de o dispnee. Dispnee înseamnă numai greutate în respirație. Mă apropii de pat, urmat de femeie.

— A venit doctorul. Fii liniștit, acum o să aibă el grijă.

Bolnavul constată prezența mea, dar îndată se concentrează iar în efortul de a respira. În timp ce scot din trusă stetoscopul, soția îi dezgolește pieptul.

— Ar fi bine să-i fac un examen atent, spun eu, ca să cîștig timp. Nevasta aprobă din cap.

Aplic stetoscopul pe aria cardiacă și ascult timp îndelungat niște bătăi furioase, accelerate și ritmice.

— E o tahicardie, zic. Adică un ritm accelerat al inimii. Îl fac pe bolnav să se ridice în capul oaselor : nevasta îi dezgolește spinarea, învălătucindu-i pijamaua pe ceafă. Aplic stetoscopul pe hemitorace. Deslușesc un freamăt de frunze îm-

preună cu un orăcăit de broaşte, însoţite de acordurile registrului de başi ale unei orgi de catedrală.

— O dispnee, repet la urmă. Bolnavul îşi dă drumul pe perne. Problema lui e să reuşească să respire, iar eu n-am înţeles încă mare lucru. Soţia mă întreabă din priviri. Dispnee şi tahicardie, repet în gînd, şi revăd spinările albe ale asistenţilor efectivi, ale asesorilor, ale voluntarilor, ale practicanţilor, ale stagiarilor, ale internilor, ale studenţilor în practică ; numai spinări albe, un zid impenetrabil care se ridică între mine şi paturile bolnavilor din saloanele clinicii universitare. Îmi amintesc să fi zărit uneori bolnavi care respirau anevoie, ca pacientul ăsta al meu, dar discuţia clinică, determinarea diagnosticului şi indicaţiile terapeutice rămîneau la nivelul spinărilor albe mai apropiate de pat : abia cîteva fragmente disparate soseau pînă la mine şi la cei care ca mine ocupau straturile exterioare ale zidului medical. Frecventez în toate dimineţile clinica, dar cînd aş avea şi eu posibilitatea să iau contact direct cu bolnavii, bieţii oameni sînt istoviţi şi iritabili, în urma neîntreruptelor examene la care au fost supuşi de către colegii care au întîietate în dreptul de a pune mîinile pe lotul de internaţi. Ca să nu mai vorbim de bolnavii tabù, care sînt rezervaţi clinicienilor de bază.

Pînă una alta, nu m-am lămurit încă. Încăperea e plină de horcăitul bolnavului.

— De cînd are asemenea atacuri ?

— Să tot fie trei ani. La început îl apucau mai des, apoi multă vreme s-a simţit bine. De curînd i-au revenit.

În timp ce femeia vorbește, eu încuviințez din cap. Gîndesc că nu-i indicat să consult breviarul meu diagnostico-terapeutic. Scotocesc la întîmplare în trusă.

— De obicei, doctorul Coccolini, cînd are asemenea atacuri, îi face o injecție.

Pipăi cutia cu fiole de prim ajutor.

— O injecție ?

— Da, în braț.

— O intravenoasă, zic, și las cutia de prim ajutor în trusă. La clinică am făcut patru sau cinci intravenoase. Numai o singură dată am reușit să nimeresc vena ; în toate celelalte cazuri, umflături și arsuri, înjurături din partea pacientului și priviri încruntate ale sorei. Cred și eu : venele ușoare le acaparau totdeauna ceilalți.

Și apoi, ce fel de intravenoasă ?

— Ar fi bine să-i iau tensiunea, hotărăsc.

— Doctorul Coccolini i-a găsit-o totdeauna normală.

— Un control nu strică.

Bolnavul mă privește chiorîș, în timp ce nevasta îi suflecă mîneca dreaptă.

— Sînteți asigurat ? îl întreb.

— Da, dar nu contează, doctore, răspunde soția. Ce vi se cuvine...

Aplic brățara și pompez ușor. Mercurul urcă zvîcnind în coloana de sticlă : 120-160-180-200 220.

— Au ! se vaită bolnavul. Mă strînge.

— Ai răbdare, dragă, îl îndeamnă nevasta : domnul doctor nu te cunoaște. Acum îți ia tensiunea.

Las încet să se dezumfle pompa : 200-180-160 140-120-100. N-am reuşit să prind nivelul exact la care a reapărut bătaia arterei. Umflu iarăşi brăţara. Dau drumul : 145, hotărăsc că-i 145 ; aproximativ.

— E normală, nu-i aşa ? întreabă femeia.

— Normală.

— Puţin prea joasă, poate. Are cincizeci şi doi de ani.

Să pui la loc sfigmomanometrul e o operaţie care durează : încerc între timp să nimeresc un diagnostic diferenţial. Astm bronhial, dispnee cardiacă, edem pulmonar poate ? Insuficienţă a aparatului circulator : drept sau stîng ?

— I se umflă picioarele ?

Femeia dă din cap, făcînd semn că nu. Îmi arată o cutiuţă veche de aluminiu, un fierbător pentru siringi. Înăuntru se află şi o siringă de 10 c. c.

— Bine, zic, să-i facem o injecţie.

Bolnavul asudă şi abia ruşeşte să-şi tragă suflarea : cînd aude vorbindu-se de injecţie, o undă de speranţă i se prefiră pe sub pielea obrazului, ajunge pînă la ochi, ridicîndu-i puţin pleoapele. Dar ce fel de injecţie, Dumnezeule ?

I-aş putea arăta toate fiolele de prim ajutor ca să văd dacă o recunoaşte din întîmplare pe cea care-i trebuie.

— Vă amintiţi, doamnă, cum se numea injecţia ? Ar fi bine, pe cît posibil, s-o folosim pe aceeaşi. Fiindcă, mă înţelegeţi, medicamente sînt multe.

— Numele nu mi-l amintesc. E o fiolă de sticlă galbenă. Da, maronie.

Galbenă. Maronie. Isuse Cristoase! Îmi scot haina.

— Ce căldură!

Pun să se deschidă fereastra ca să-i dau mai mult aer bolnavului. Prin golul ferestrei luna mă privește, dar nu-mi sugerează nimic folositor.

Bolnavul se agită, își frămîntă toracele cu mîinile. E limpede că nu-mi rămîne decît să aleg o fiolă, care o fi: galbenă sau maronie. Deschid cutia de prim ajutor și o pun pe pat, lîngă bolnav. Femeia privește fiolele una cîte una. Între timp găsesc oportun să-l bat prietenește pe cap pe bolnav. Simt sub palmă pielea rece a craniului, deoarece n-are decît puține fire de păr cărunt.

— Hai, liniștiți-vă. Acum facem injecția.

Medicul trebuie să se priceapă să aducă și mîngîiere bolnavului: pînă una alta blestem clinica și lipsa mea de experiență și îmi dau seama că am adoptat o atitudine greșită. Cea justă constă în a arăta hotărîre în neștiință, în alegerea rapidă a medicamentului care trebuie impus ca fiind necesar și de neînlocuit. Ceea ce contează este efectul psihologic: că încolo toate bolile își au cursul lor. Și nu trebuie să te temi să dai o doctorie greșită, deoarece efectul sau ineficacitatea ei pot fi oricînd puse pe seama unei complicații, a unei anomalii în simptomatologia maladiei, sau a unei reacții insuficiente din partea organismului bolnav.

Simt că mi s-a luminat mintea — s-a deschis cămara ignoranței și pe loc a fost iar închisă prin ușa amorului propriu — și că această iluminare a

făcut din mine un medic adevărat ; și într-adevăr, mă simt transformat. Iau mîna de pe țeasta bolnavului. Mă mișc cu repeziciune. Aleg o fiolă cu sticla maronie : conține un antialergic (și s-ar putea să fie bun). Caut în trusă garoul de cauciuc : nu-l găsesc fiindcă am uitat să-l pun ; fără să șovăi desprind unul din furtunașele stetoscopului. Cercetez venele de pe brațul pacientului.

— Cu asemenea vene, intravenoasele merg perfect, mă aud spunînd.

Soția aprobă. Îmi zîmbește. În fața ei stă un medic, cu toate puterile de care dispune un medic adevărat. Urmărește fascinată ceremonialul meu, exorcismele mele, siguranța ritualului meu. Ce importanță au în asemenea situație boala, tratamentul ? Cu siguranță, după injecție, și mulțumită ei, bolnavul va începe să respire iar normal : dacă așa ceva nu se va întîmpla, însemnează că așa a hotărît soarta, ursita : însemnează că așa trebuie să fie, că bolnavul trebuie să rămînă bolnav, sau de-a dreptul să moară, din vreo vină sau responsabilitate care îl privesc numai pe el, pe bolnav, și rămîne un cont deschis între el și boală, o partidă în care nimeni nu se poate amesteca și care nu poate (sau nu trebuie) să fie schimbată. Așa stau lucrurile, dacă doctorul și-a făcut bine datoria, conform științei și conștiinței : dacă și-a dovedit toată puterea ascultîndu-l și palpîndu-l pe bolnav în punctele misterioase, dar sigure, unde boala se află mai aproape de suprafață ; formulînd o asemenea ipoteză de diagnostic încît să poți jura că-i cel bun, scriind rețeta și lămurind amănunțit cum

și cînd trebuie urmate prescripțiile, luată doctoria, asfel ca să aibă o eficacitate maximă. O dată acestea îndeplinite, toate și toți sînt în ordine : doctor, bolnav, rude și societate, fie că boala învinge, fie că pierde. Iată cum se face că medici impostori, fără diplomă, pot să profeseze în liniște, cu demnitate și prestigiu.

În timp ce femeia se duce să aducă sticluța cu alcool, zbîrnîie soneria. Peste puțin își face intrarea în cameră doctorul Coccolini. Și el are înfățișare de medic adevărat. Știe îndată unde trebuie să-și lase trusa, cum să se adreseze asiguratului său. Se vede că între ei doi există o invizibilă, dar trainică legătură : asiguratul se însuflețește îndată, parcă ar și respira mai bine.

— Ai văzut că am venit ? spune doctorul Coccolini, în timp ce mîinile lui fac gesturi precise. Nu știu dacă și-a dat seama de prezența mea. Scoate o fiolă maronie, îi rupe gîtul, încarcă siringa pe care femeia i-o întinde zîmbind. Facem o mică injecție, hai ?

Leagă garoul de brațul asiguratului, freacă pielea cu alcool, pipăie cu degetul o venă groasă și înfige acul fără dibuiri. Un firișor de sînge întunecat apare în siringă. Doctorul slăbește garoul și introduce lichidul, încetișor. Aș vrea să știu ce medicament e. Întreb.

— Aminofilină, zice colegul. Îmi aruncă o privire. Mă numesc Coccolini.

— Melli.

— Îmi pare bine.

— Nu mai puțin.

Hotărît lucru, asiguratul se simte mai bine. Colegul scoate carnetul de rețete de la asigurări și scrie repede ceva.

— De mîine dimineață începeți să-i dați aceste comprimate. Trei pe zi, îi spune femeii. Aceasta îi întinde cărțulia de la Asigurări.

— Numărul, domnule doctor, zice.

Coccolini, care îl și scrisese, verifică, apoi desprinde rețeta și o dă femeii. Urmăresc cu emoție ceremonialul gîndindu-mă la vremea cînd voi putea avea și eu asigurații mei.

— Nu-i nevoie să mai vii de acum înainte, îmi spune colegul. Unde locuiești ?

— În apropiere.

— Eu locuiesc în celălalt capăt al orașului. Dar asigurații mei îmi sînt toți credincioși.

Asiguratul și nevasta își exprimă prin gesturi largi aprobarea. Femeia mă întreabă cît e onorariul meu ; colegul se îndepărtează cîțiva pași.

— Nu știu, doamnă, zic, cît credeți.

(„Ce naivitate : ce greșeală de neiertat", îmi va spune mai tîrziu maică-mea. Nu-s permise șovăielile. Trebuie să lovești repede, imediat. Uită-te la instalatori, la electricieni, cînd vin să facă o reparație: trîntesc prețul pe loc, fără să roșească. Iar tu ești un profesionist, un om cu diplomă !) Mă hotărăsc să cer o mie cinci sute. O nimica toată pentru o vizită de noapte, urgentă. Femeia îmi dă două hîrtii de o mie.

— N-am restul de cinci sute, zic.

Colegul înțelege situația, scoate din buzunar două bilete de cinci sute, îmi dă unul mie și unul

femeii. Eu îi trec hîrtia de o mie. Totul e în regulă.

Afară, în timp ce colegul se pregătește să se urce în mașină, îl întreb cîți asigurați are.

— La vreo mie trei sute, răspunde. S-a făcut ora patru de dimineață. Mai am de făcut două vizite, zice. Și pleacă, accelerînd zgomotos în tăcerea nopții.

Mama a rămas trează să mă aștepte. Vrea să-i povestesc totul, amănunțit, ca de obicei. Rămîne dezamăgită cînd îi spun că a sosit doctorul Coccolini, proprietarul asiguratului.

— Păcat că era un asigurat. De ar fi fost un platnic, poate îți făceai un client.

— Pe naiba client, zic. Am nevoie să capăt un minimum de experiență : să învăț să mă port ca un medic. Degeaba mă duc mereu la clinică, nu-i de nici un folos. Nu mă mai duc.

— Sigur că nu-i de nici un folos, totdeauna am spus-o eu. Un doctor care lucrează serios nu se duce la clinică. La clinică se duc faliții sau cei cu parale : și unii și alții trag la cariera universitară. Dar tu ?

Îmi exprim dorința de a mă duce să mai învăț cîte ceva în altă parte. Ea protestează cu violență :

— Nu ai diploma și certificatul de liberă practică ? Gîndește-te să găsești de lucru, nu de experiență ne arde acum ! Cîtă ai căpătat la clinică îți ajunge.

Nu mai rabdă și gata, să ducă mereu o viață modestă, plină de lipsuri. Vrea ca lumea să-și dea

seama în fapt, holbînd ochii, că ea are un fecior medic.

— De cîte ori să-ți repet că dacă ai o diplomă de medic poți ajunge unde vrei ?

Știu mamă, o știu prea bine. Știu că celelalte diplome sînt niște fleacuri : servesc de obicei ca să-ți găsești o slujbă bună, și atît. Pe cînd un medic, dacă are puțină ambiție și mîndrie, poate, chiar în ziua de azi, să ajungă foarte bogat.

Încerc s-o liniștesc explicîndu-i că experiența de care vorbesc privește îndeosebi modul de a se comporta cu asigurații ; că am înțeles, chiar în noaptea asta, că adevărata problemă constă în cucerirea asiguraților, nu în tratarea bolilor : și că relațiile directe cu bolnavii îmi vor folosi ca să rezolv prima problemă mai mult decît pe a doua.

— Oricum ar fi, zic, cazurile ușoare știm toți să le tratăm. Cazurile grele ajung la spital, în felul acesta responsabilitatea devine colectivă, adică impersonală, adică a nimănui.

— Se-nțelege, aprobă maică-mea, plină de admirație. Nu uita niciodată asemenea principii, și o să-ți meargă bine.

În sfîrșit aprind o țigară. Vreau să învăț să fac intravenoase. N-are mare importanță ceea ce injectezi, dar trebuie să știi cum să injectezi.

Rămînem înțeleși că va trebui să învăț intravenoasele.

— Dacă ar fi vorba de intramusculare, ai putea învăța făcîndu-mi-le mie, spune maică-mea.

Ne ducem la culcare.

3

N-o aştept pe Teresa chiar la ieşire, în faţa porţii pe unde ies funcţionarii. Ne-am înţeles că o voi aştepta chiar în faţă, expus privirilor colegelor ei care trec, numai cînd voi avea maşină. Teresei i-ar place să-şi expună logodnicul doctor, dar îşi dă seama că, momentan, e mai bine să aştepte.

Mă găseşte la locul obişnuit, lîngă cofetărie, unde-i o staţie de tramvai. Hotărîm îndată să explorăm cartierele mărginaşe, dincolo de poarta San Patrizio.

Tramvaiul e tixit de asiguraţi care se întorc acasă : nu pot discuta în voie cu Teresa, aşadar îmi petrec vremea cercetîndu-i pe asiguraţi, chipurile lor, îmbrăcămintea lor, silindu-mă să ghicesc pentru fiecare, subspecia de asigurări de care aparţine. E un joc pasionant care, pe deasupra, stimulează şi însuşirile psihologice.

Pe măsură ce ne apropiem de periferie, la fiecare staţie coboară pîlcuri de asiguraţi. Teresa priveşte pe geam la clădirile vechi şi noi, la blocurile imense în care se pare că se complac să trăiască asiguraţii şi în care de fapt se găsesc cu sute-

le ; imensele blocuri cresc ca niște bălării : observi unul drept în față, apoi deplasarea tramvaiului îl înmulțește cu trei, cu patru, cu cinci, și mai în fund răsar altele și altele pînă ajung să acopere orizontul cu un lanț neîntrerupt. Uneori vezi cîte un loc viran, dar știi că dacă ai să te uiți bine ai să descoperi că au și început săpăturile, că au și apărut fundațiile blocului care în curînd se va înălța arogant și înfloritor.

Mi se pare o zonă ideală ca să instalezi aici un ambulatoriu. Teresa e de aceeași părere. Coborîm cu cîteva stații înainte de capăt.

— Simți ce miros de verdeață ? întreabă Teresa.

Îl simt, dar mă gîndesc că unde-i verdeață nu sînt case, iar unde nu sînt case, nu sînt nici asigurați. Poate n-am coborît la stația potrivită ; într-adevăr ici-colo se zăresc copaci, mai bine zis caricaturi de copaci, mai mult ca ornamentație în jurul blocurilor. Nu-i nici o primejdie. O pornim la întîmplare, ținîndu-ne de mînă. În jur forfotește viața : asigurați prin magazine, ori la ferestre și pe balcoane, ca să se desfete de priveliștea serii care începe să se ofere ochilor, cu soarele jos la orizont de o parte și cu umbrele imense ale blocurilor și boarea trandafirie a primăverii de cealaltă parte.

O priveliște care inspiră încredere. Teresa o întreabă pe o bătrînă dacă sînt doctori pe acolo. Bătrîna răspunde că sînt mulți : ridică un deget și ne poftește să privim mai bine în jurul nostru.

O strîng cu putere pe Teresa de braţ cînd văd, pe cele două laturi ale porţilor, zidurile înnegrite de plăci purtînd numele medicilor : ici-colo mai e şi cîte una albă. Numai unde casele sînt încă neterminate, şi deci nelocuite, lipsesc plăcile. Teresa nu scoate o vorbă.

— Hai înapoi la tramvai, spun repezit.

În tramvaiul aproape gol, rămînem un timp tăcuţi. Apoi Teresa spune că nu se poate să fie peste tot la fel. Nu răspund, fiindcă sînt foarte deprimat : plăcile alea negre cu litere de aur îmi joacă prin faţa ochilor.

N-o însoţesc pe Teresa acasă. Îmi spune că după cină va veni ea la noi.

Trec pe la *Sanitarul* să beau ceva care să-mi ridice moralul. La ora aceea în cafenea se află cîţiva confraţi, aproape toţi foşti colegi de facultate, care încearcă să-şi ia unul altuia la biliard puţinii gologani pe care-i mai au prin buzunare. Sîntem cu toţii o povară pentru familiile noastre. Unii ne numesc „tinerii medici furioşi".

Se vorbeşte despre unul de ai noştri care a făcut avere instalîndu-se într-o suburbană foarte departe de oraş.

— În oraş sînt instalaţi bătrînii, medicii ajunşi. Noi nu vom răzbi niciodată.

Unul are un aer mulţumit : a reuşit să adune cîţiva asiguraţi. E deseori întrebat dacă nu vrea să-i joace la biliard, dar el refuză.

Declar în gura mare că am hotărît s-o las naibii de clinică : m-am plictisit să mă tot duc fără să învăţ nimic şi fără să cîştig niciodată un ban.

În primul moment nimeni nu comentează : e o informaţie serioasă. Pentru un medic şomer, clinica reprezintă firavul cordon ombilical care îl ţine oarecum în legătură cu profesiunea lui. E cunoscut lucru că au mai fost şi alţi tineri în trecut care au luat aceeaşi hotărîre ca mine, de a rupe această legătură : unii au reuşit să-şi facă o situaţie, o clientelă, să cîştige bine, dar altora le-a mers prost : izolaţi, au ajuns cu timpul să rămînă nişte declasaţi şi s-au scufundat în neant. Nu s-a mai ştiut nimic de ei, poate că şi-au schimbat chiar şi meseria, părăsindu-şi profesiunea.

— Sînt hotărît să încerc lovitura, le spun resemnaţilor, celor care susţin că trebuie să-ţi aştepţi rîndul, să dispară unul cîte unul bătrînii, să ajungă la saturaţie colegii care şi-au făcut plinul de asiguraţi (deşi medicii dau dimpotrivă dovadă de o capacitate aproape nelimitată de a înghiţi asiguraţi). În sinea lor, în străfundurile nemărturisite ale conştiinţei, poate că aceşti tineri speră într-o epidemie, într-o molimă care să secere breasla medicilor. Slabă speranţă ! Cît priveşte infarctul, medicii se află în fruntea statisticilor, dar la infecţii, la boli contagioase, se dovedesc dimpotrivă, puţin sensibili.

— Ar trebui făcută o mai justă redistribuire a asiguraţilor, spune cineva. Nimeni nu-l ascultă. Treaba asta ar trebui s-o facă guvernul, insistă vorbitorul. Numai comuniştii ar putea s-o facă, spune în şoaptă.

Cafeneaua este elegantă, deci plină de platnici : putem astfel să-i privim în voie.

Intră un coleg tare pe situație (una mie opt sute asigurați) și toți, plini de respect, îi fac loc. Zdrăngănind gologanul de bacșiș pe tejghea, cere barmanului o băutură : cine știe cît l-ar costa dacă ar întîrzia prea mult. Un tînăr coleg îi face o plecăciune de bun-venit, și omul tare pe situație îi face semn să se apropie.

— Chiar pe tine te căutam. Ar fi nevoie să faci o serie de intravenoase la domiciliu în locul meu. Eu n-am o clipă liberă...

— Mai încape vorbă ? Cînd să mă duc. Mîine ?

— Mîine. Îți alegi tu ora.

— Mie-mi convine orice oră.

(„I-auzi vorbă ! Ce fel de medic mai e și ăla care spune că lui îi convine orice oră ?", ar zice maică-mea.)

— Telefonează-i clientei mele și înțelege-te cu ea. Tariful obișnuit.

Colegul tare pe situație e atît de sigur de sine încît nu se teme să încredințeze lucrări mai mărunte unui tînăr (nici vorbă de teamă : să ai un negrișor în subordine, îți ridică prestigiul). Oricum, îl pizmuim pe prietenul celui tare pe situație. Trebuie numaidecît să învăț să fac intravenoase. Aș putea face antrenament pe Teresa, dar înlătur ideea. Sărăcuța, și așa mă ajută destul.

După aceea, n-are decît să îndrăznească omul tare pe situație să mă trimeată pe mine să fac pe negrișorul, și-o să vadă el dacă m-aș pricepe sau nu să-i fur clientul !

Acasă o găsesc pe mama care s-a întors de curînd dintr-o explorare. Îi spun că a mea n-a dat rezultate.

— Sîntem prea mulţi.

— Da' de unde prea mulţi ! Ce contează unul mai mult sau mai puţin ? Se găseşte un ciolan pentru oricine-i dispus să-l roadă.

Optimismul maică-mi mi se pare deplasat. Ea zîmbeşte.

— Fiindcă nu ştii să procedezi cu metodă. Ai să vezi după-masă.

Aş vrea să văd numaidecît. Ea însă spune că mai întîi trebuie să mîncăm în linişte şi că trebuie să mă bizui pe ea, care mi-i mamă. Mîncăm supă de paste cu fasole, gătită de mîinile ei îndemînatice. Ne privim în timp ce mestecăm, şi ne zîmbim. Acuma mă simt mai bine, mai senin. Pot să am încredere în mama. Organizare şi metodă, astea sînt specialitatea ei. Tatăl meu, dimpotrivă, nu era bun de nimic în privinţa asta : era mai curînd dezordonat, şi şovăielnic, zăpăcit. Şi totuşi atîta l-a dăscălit maică-mea, cu atîta energie l-a îndemnat încît aproape reuşise să facă din el un bun slujbaş.

Soseşte Teresa care strînge masa şi spală vasele. Maică-mea îi spune să nu pună în mijlocul mesei obişnuitul vas de ceramică : îi trebuie masa liberă.

Şi iată că mama aduce un sul mare de hîrtie şi un caiet mare. Desfăşoară sulul şi vedem că-i un plan al oraşului. Încep să mă dumiresc.

— Asta, spune ea, arătînd caietul acela gros, este lista oficială a medicilor înscrişi în colegiu. Aici găseşti totul : de la anul diplomei pînă la adresă.

Trebuie însemnate pe plan locuinţele medicilor. Îi lăsăm deoparte pe profesori şi pe specialişti, cu

excepţia cazurilor în care rezultă că se înjosesc să profeseze şi medicină generală.

Ne aşternem îndată pe lucru. Eu citesc lista iar Teresa face cruciuliţe pe plan. Mama veghează să nu se strecoare vreo greşeală.

— Unde mai pui că lista asta-i de anul trecut, zice Teresa: s-ar putea ca între timp să mai fi murit cîte unul.

— Dar se adaugă noii înscrişi, cei din anul ăsta, îi replic eu.

Sînt mai bine de o mie de adrese de marcat. Teresa e foarte tare în toponimie: se pricepe să găsească îndată străzile şi în baza numărului, amplasamentul exact al locuinţei. Deseori reconstituie şi o imagine vizuală a străzii: aici e o cafenea, mai încolo o brutărie, dincoace un garaj.

E lucru sigur că doctorii locuiesc unde nici nu te aştepţi, se cuibăresc cam peste tot.

— În casa asta s-au grămădit patru. Nici nu ştiu unde să mai pun crucile, zice Teresa. Pariez că vreunul s-o fi aciuat şi prin localurile fostelor bordeluri: gîndindu-se poate la o clientelă mînată de nostalgia trecutului. Dar astea-s fantezii şi le păstrez pentru mine.

Mama îmi atrage atenţia că medicii nu par a se teme de concurenţă, considerînd că multe ambulatorii sînt unele lîngă altele, alcătuind chiar lungi şiruri. Aşadar ar fi zadarnic să căutăm zone cu totul libere, care de altfel nici nu există.

După multe ceasuri de muncă, planul e gata. Îl cercetăm în tăcere. Teritoriul oraşului e acoperit de o constelaţie de ambulatorii. În unele zone centrale densitatea e foarte ridicată: nici la periferie

nu-i de glumă. Punem cu hotărîre degetul pe o arie cu mai puţine cruci.

— Dar trebuie văzut dacă nu-s şi case mai puţine, spune maică-mea. Ar fi nevoie de un studiu sociologic în toată puterea cuvîntului.

Luăm în discuţie periferia de dincolo de poarta *Sant' Eufemia*. Crucile nu lipsesc, dar e vorba de un cartier care printr-un şir oarecum continuu de clădiri, face legătura cu o altă comună suburbană. Mama arată un punct, punînd degetul pe el. Punctul se află, bineînţeles, între două cruci.

— Va trebui să te lupţi serios, spune Teresa, pălind.

— Ne vom lupta, de va fi nevoie, zice maică-mea, care a rămas neclintită.

4

Fără să-mi iau rămas bun, fiind sigur că nimeni nu-mi va observa lipsa, nu m-am mai dus la clinică și am făcut cerere să intru ca asistent voluntar (adică fără plată) la spitalul Valsalva care ține de un azil de bătrîni săraci. În ultimă analiză îmi convine să știu să tratez bătrînii, fiindcă asigurații pensionari sînt clienții cei mai rentabili. Afară de asta, asupra unor bătrîni săraci și fără pretenții, voi avea posibilitatea să învăț să fac intravenoase.

Primesc scrisoarea de numire : „Avem plăcerea de a vă aduce la cunoștință că prin ordinul nostru în data de azi, în baza referatului medicului nostru primar, ați fost numit medic practicant la spitalul Valsalva. Numirea are efect imediat. Cu deplină satisfacție, vă transmit distinse salutări. Președintele Azilului, Cont. Pellegrini."

Îmi dau seama că pentru a căpăta titlul de asistent voluntar va trebui să fac un oarecare stagiu și să prestez o muncă de calitate ca practicant.

— Ce practică să mai faci cînd ai la mînă o frumusețe de diplomă, o ține mama una și bună.

Dar eu sînt mulțumit. Păstrez hîrtia în buzunar și o arăt colegilor de la cafenea.

— Cel puțin e o numire în scris: cineva s-a ostenit s-o scrie. Pe cînd la clinică, nici un fel de numire. Le stai în cale tuturor și nici măcar infirmierii nu se uită la tine.

Ar fi cazul să fac cinste, dar n-am bani pentru toți.

— Așteaptă pînă iei prima leafă, rînjește un coleg.

A doua zi mă prezint la spital. Străbat lungi coridoare mănăstirești, cu ferestre mari oblonite sub care stau înșirate bănci de piatră roase de vreme. Totul e vopsit în ulei gri și alb de var iar pardoseala, o rețea de crăpături, miroase a gaz. La capătul unui coridor, un grup de medici stau de vorbă lîngă o fereastră, în fața unei uși cu o tăbliță albă smălțuită pe care scrie: Medic primar. Un medic încovoiat și chel mă întîmpină:

— Ești cel nou? Practicantul?

Mă prezint, Guido Melli.

— Sînt Bellini, adjunctul, zice chelbosul. Ceilalți mă cercetează din priviri în timp ce înaintez cu mîna întinsă. Fără chef, unul se hotărăște să mi-o strîngă. Poartă ochelari fumurii:

— Zucconi, asistent efectiv.

Alt asistent efectiv (sînt trei, singurii cu leafă în afară de primar și de adjunct) se numește Piselli. Trebuie să fie o fire blajină și timidă. Al treilea asistent efectiv îmi întoarce spatele și, cu coatele pe pervazul ferestrei, e atent la ce se petrece jos, în curtea interioară, unde nu-i nimeni. E totuși o curte frumoasă, pătrată, înconjurată de o loggia, cu bazin la mijloc, plin cu apă stătută

și verde. Pe asistentul efectiv Drudi îl interesează curtea, și se încăpățînează să ignoreze prezența mea. Mistico, unul din cei patru asistenți voluntari, un marocan care a învățat aici și a rămas, mă lămurește în șoaptă, arătînd cu degetul spre spinarea lui Drudi :

— Nu poate să sufere medicii noi.

Ceilalți trei asistenți voluntari sînt colegii Lampredi, Sandolini și Ardesio. Lipsește titularul laboratorului de cercetări, doctorul Gioberti.

Adjunctul se hotărăște să mă prezinte medicului primar. Bate la ușă și îndrăznește să intre, încovoindu-se și mai tare.

Medicul primar e o huidumă de doctor cu părul cărunt, înfășurat tot în halatul lui mare. Tocmai citea o revistă medicală, în picioare, lîngă un birou încărcat de hîrtii și doctorii. Tacticos, își scoate ochelarii.

— Melli, spun făcînd o plecăciune. Chelul privește cu atenție podeaua.

— Îmi pare bine, răspunde primarul binevoind să surîdă, apoi poftindu-mă să iau loc se așază și el în spatele biroului. Adjunctul rămîne în picioare, mereu cu ochii în pămînt : dar cred că stă astfel fiindcă-i încovoiat.

În primele clipe nu spunem nimic, apoi medicul primar, după ce a adunat cîteva idei, se hotărăște.

— Mă bucur că ați dorit să faceți parte din familia noastră. Fiindcă noi, aici, formăm un fel de mică familie. Toți medicii de altfel alcătuiesc o familie, o familie internațională, cuprinzînd medicii din lumea întreagă, fără hotare sociale și

politice. Rămîne puțin să-și rumege aceste cugetări.

Aprob din cap, cu gravitate, cum face și chelul.

— Mai mult decît oameni, noi sîntem medici, reia firul medicul primar. Pentru mine rămîne pilduitor acel splendid episod din *Cei trei mușchetari*, acea capodoperă a lui Dumas, cînd mușchetarii se duelează între ei pe chestii de onoare : deodată sosesc gărzile Cardinalului. Ei bine, mușchetarii, ca un singur om, își întorc săbiile contra noilor veniți, lăsînd în suspensie răfuiala lor. La fel sînt medicii, tinere coleg. Întocmai ca mușchetarii.

— Regelui, zice chelul.

Medicul primar rîde amuzat și noi rîdem cu el. Despre povestea cu mușchetarii îmi pomenise mai de mult consilierul Colegiului cînd îmi comunicase în mod oficial înscrierea mea în breaslă. În plus, mai citase și pe Hipocrat, tatăl medicilor, în pasajul acela unde spune : „...voi privi ca pe tatăl meu pe cel ce m-a învățat medicina, îl voi sprijini în viață și îi voi procura toate cele trebuincioase, pe fiii săi îi voi socoti drept frați, și, în cazul că ei ar dori să învețe asemenea meserie, îi voi învăța fără plată, nici obligație scrisă ; îi voi face să-i cunoască principiile și am să le dau deslușiri amănunțite, și le voi face lor cunoscută toată învățătura, precum fiilor mei ; lor și ucenicilor care vor fi depus jurămîntul, după obiceiul medicilor, dar nu altora în afară de aceștia..."

Mă simt plăcut impresionat. E frumos lucru să faci parte dintr-o castă. Sînt cam mulți, dacă stăm să judecăm, dar nu-s mai mulți de șaptezeci

și opt de mii, medicii italieni (vreau să spun că sînt mulți numai pentru că numărul lor mare nu e bine distribuit : dar asta e o chestie internă, între mușchetari. Desigur, dacă s-ar organiza rațional, împărțindu-și cinstit între ei întreaga populație, ar putea exercita o adevărată heghemonie : poate chiar o *iatrocrație*[1]. Dar asemenea gînduri pot să ducă departe, la un fel de *Cetate a Soarelui*).

Spun că sînt mulțumit că sînt medic.

— Cred că am vocație, domnule doctor.

— Fără vocație nu se poate. Din păcate există medici în ziua de azi care exercită profesiunea de medic ca pe o meserie oarecare. Închide ochii : Avem o istorie, o tradiție nepătată. Poate că, pentru unii, o asemenea moștenire a devenit prea grea. Se ridică și se plimbă cu privirile pierdute : Dar cum e posibil să nu se înțeleagă că profesiunea noastră e ceva deosebit, că e o misiune (știu că asta-i o vorbă mare, dar dați-mi voie să-mi vărs focul) : misiune care însemnează luptă împotriva bolilor, ușurarea suferințelor, salvarea vieților omenești. (Pauză.) Ce mai e și asta ? Nu tămăduiam oare odinioară, și pe săraci, și pe țărani, și pe muncitori ? Vina o poartă Asigurările, acest monstru care strivește atîția colegi cu brutalitatea lui nivelatoare și îi silește să lucreze cantitativ mai curînd decît calitativ. Dar eu zic nu. Nu. Eu resping orice legături cu Asigurările.

[1] Termen creat de autor din *iatrós*, medic + *Kratèin*, dominație, stăpînire.

— Dumneavoastră n-aveți asigurați, domnule doctor ? îl întreb.

— Asigurați ? Nu cunosc asemenea vorbă. Eu îngrijesc numai oameni : bolnavi.

Cine vrea să fie consultat de medicul primar trebuie să plătească între cinci și zece mii de lire (cinci mii e tariful pentru săraci). N-are contract cu Asigurările. Are numai platnici. Și e un mare doctor, cu un venit de aproximativ două milioane lunar. E un zeu, iar eu ar trebui să îngenunchez în fața lui, care — deși fără docență universitară, fără specialitate — e atît de puternic. Sînt fericit că am intrat la Valsalva.

Dar trebuie să cobor în realitate ; care pentru mine se compune din asigurați : nici măcar trei sute de lire o consultație în ambulatoriu, nici măcar șase sute o vizită la domiciliu.

Intră o soră bătrînă cu o ceașcă de cafea. Medicul primar mulțumește și o bea.

— Vezi-ți acuma de treburile dumitale, Melli. Ne vedem mîine dimineață. Înțelege-te cu asistenții mei ca să fii repartizat la o secție.

— L-am putea pune cu Zucconi, zice chelbosul.

Medicul primar îmi face un semn de bun-rămas, chelul rămîne, iar eu mă îndrept către grupul colegilor. Drudi și Piselli s-au dus pe la secțiile lor.

— E la înălțime primarul, zic eu.

— Știe cum se fac biștarii, zice Ardesio. Ți-a spus că el n-are nimic de-a face cu Asigurările ?

Lampredi :

— Acuma că şi-a făcut un nume, îşi permite să dea cu tifla Asigurărilor.

— Oferă-le oamenilor asistenţă gratuită şi îndată vor spune că-i mai bun cel care ia parale, remarcă Sandolini.

Sînt întrebat cîţi asiguraţi am.

— Nici unul.

Cu excepţia lui Zucconi, colegii pălesc : îşi închipuie poate că vor fi nevoiţi să-şi apere prăpădita lor de turmă, de asalturile unei jigărite şi înfometate păsări de pradă. Lampredi chiar spune, zîmbind mînzeşte :

— Numai să nu pofteşti la ai noştri.

— Pe de altă parte, cu bolnavii de aici, bătrîni neasiguraţi şi părăsiţi de toţi, slabă nădejde să-ţi faci o clientelă, precizează Ardesio. Te-ai gîndit bine ? E şi ăsta un motiv pentru care sîntem atît de puţini medici aici.

— Ce vorbă-i asta ? intervine Mistico. Adică ce, în clinică poţi să-ţi faci vreun client ? Medicii curanţi îşi ţin asiguraţii lor în lanţuri, chiar cînd îi internează.

— Se găsesc chiar şi dintre aceia care nu numai că vin să-şi viziteze asiguraţii, dar mai şi telefonează zilnic ca să întrebe cum se simt, zic eu.

Mistico :

— Pe asiguraţi îi impresionează. Li se pare că medicul se interesează cu adevărat de sănătatea lor.

Zucconi mă întreabă unde am cabinetul de consultaţii, îi spun că sînt tocmai în căutare şi că mă gîndesc să-l deschid dincolo de poarta Sant' Eufemia. Toate privirile se îndreaptă către Sandolini

care, evident, o fi avînd ambulatoriul lui prin părțile acelea. El dă din umeri și nu spune nimic.

Mistico îmi spune că are vreo treizeci de asigurați ; și uite, s-a împlinit anul de cînd a deschis ambulatoriu propriu.

— Cîte treizeci pe an, în zece ani o să am trei sute.

— Cît poți cîștiga cu trei sute ? întreb.

Părerile sînt împărțite. De la un minimum de șaptezeci, la un maximum de o sută de mii pe lună, depinde de tehnică.

— Ce fel de tehnică ?

— Tehnica de asistență, zice Lampredi. Eu am o sută de asigurați și reușesc să scot pînă la patruzeci pe lună.

Ardesio amintește că doctorul Bui, cu două mii de asigurați, era în stare să facă de la patru sute la patru sute cincizeci de mii lunar.

— În afară de alte venituri : ajungea la șase sute de mii, și mai mult chiar.

Toți rămîn îngîndurați.

— În seara asta cred că-i rîndul meu, zice Sandolini.

— Cine a fost ieri ?

— Eu, zice Zucconi.

— Cum îi merge ? întreabă Ardesio.

— Neschimbat, zice Zucconi : de necrezut ce vitalitate are.

— Are o inimă robustă, zice Mistico.

— Ce are ? întreb eu.

— Un *neo*[1] pe stomac. Un cancer, explică Lampredi. A fost operat, dar a făcut metastază. La ficat mai ales.

— Bietul om, zic. Avea două mii de asiguraţi acest doctor Bui. Dar cine-i ?

Din ochi, colegii se consultă. Apoi Zucconi preia sarcina de a răspunde, dar parcă ar face-o în silă.

— Un prieten de al nostru. A fost mulţi ani în spitalul ăsta.

Două mii de asiguraţi. Mistico îşi face socoteala să-i agonisească în şaptezeci de ani. Dar eu ?

Mă irită să fiu luat în rîs cînd spun că aş vrea să-i fac în cel mult un an.

M-am împrietenit cu Mistico. În faţa spitalului, trecem în revistă mijloacele de transport ale colegilor.

Un „şasesute" al medicului primar. (Dar are şi o „Flaminia" în garaj, precizează Mistico.)

O „Aprilia" a directorului adjunct. Şi-a cumpărat-o cînd era un strălucit tînăr medic ; a rămas la tipul ăsta învechit de maşină. Mai face cîte o vizită particulară. Nu are asiguraţi. Trăieşte cu o amantă care munceşte.

Un „omietreisute" al lui Zucconi.

— E cel mai tare. O droaie de asiguraţi. Munceşte pe brînci de dimineaţă pînă seara.

— Cît cîştigă ?

— Nu ştiu. Dar nu sub trei sute de mii. Mai pune platnicii, şi ajunge la jumătate milion.

[1] Prescurtare de la *neoplasm*.

Un „omietreisute“ al lui Drudi.

— Îl pizmuiește pe Zucconi pentru că el are mai puțini asigurați. Dar îi merge bine și lui.

Un „șasesute“ al lui Piselli.

— Se zice că-i capabil, dar n-are poftă de muncă. Are contract cu Asigurările, dar nu ține să aibă asigurați. Referitor la ăsta, nu ți-au spus nimic ?

— Despre ce ?

— Despre Piselli și Bui.

— Nu.

— Atunci... nimic.

Îi cer lămuriri, dar Mistico o scaldă și nu răspunde. Nu insist.

O „Giulietta“ a lui Lampredi.

— N-are decît o sută de asigurați, dar urmează să se însoare cu fata unui industriaș.

O „Flavia“ a lui Sandolini.

— Nu știu de ce se încăpățînează să practice medicina. Are ca la cincizeci de asigurați, dar e putred de bogat. Familia lui are o mulțime de moșii.

Un scuter al lui Ardesio.

— La vreo cincizeci de asigurați și ăsta. Are mania cardiologiei. Vrea să se specializeze, nici mai mult nici mai puțin.

O motoretă a lui Gioberti, de la laborator. Nu practică medicină, cu atît mai puțin pentru asigurați.

În sfîrșit Mistico arată un vechi scuter :

— E al meu.

— Eu sînt pe jos.

Mistico examinează șirul de autovehicole, reflectează îndelung, apoi observă că ierarhia și vechimea în grad sînt destul de bine respectate.

— E just ca tu să mergi încă pe jos.

— Începutul e greu.

— Trebuie să dai din coate. Să fii șmecher.

— Să fii șmecher, repet eu. Mistico mă bate prietenește pe umăr :

— E greu, dar eu am încredere în viitor. Cînd cineva are o diplomă de medic, trebuie să ajungă să se căpătuiască, o dată și o dată.

— Și maică-mea spune la fel.

— Și are dreptate. Uită-te la mine, fiu de meseriaș calabrez. Și vezi ce departe am ajuns.

Încă de copil a vrut să învețe ca să ajungă doctor, la fel ca medicul comunal de la ei din sat : și a reușit, cu prețul unor mari sacrificii din partea familiei.

A rămas să practice meseria aici, în loc să se întoarcă în satul lui, fiindcă acolo l-ar fi curățat originea. Ce credit să aibă acolo un medic crescut în casa unui modest cizmar ? În ochii consătenilor ar apare ca un medic declasat.

În nordul țării e altceva : de bine de rău, aici sîntem toți egali.

— E democrația, zic eu. Ia ascultă, de ce nu-mi spui ce-i cu Piselli și cu Bui ?

— Nu insista, nu-ți pot spune nimica, eu. Sînt ultima roată la căruță. Dacă or vrea să ți-o spună, ți-or spune-o ei.

— Care ei ?

— Ceilalți.

— Te credeam prieten.

— Prieten, prieten. Nu-mi poţi cere să-mi aprind paie în cap : ce prietenie ar fi asta ?

Fac pe ofensatul.

— Pentru Dumnezeu, Melli, nu te lega de mine. Să nu-ţi treacă prin cap să-mi şterpeleşti nişte asiguraţi ca să te răzbuni. Dacă ai şti ce greu mi i-am încropit !

Mă străfulgeră o idee :

— Dar acum, pe asiguraţii lui Bui cine-i ţine ?

Mistico o încurcă, se face roşu :

— Eu n-am nici un amestec. Nu ştiu nimica.

— Ba ştii foarte bine. Cine-i ţine ?

— Nu-ţi pot spune. Toate le-au hotărît ei, ceilalţi. Dar nu trebuie să fii supărat pe mine. Eu îţi sînt prieten : crede-mă, Melli.

— Fii pe pace. Nu te teme pentru asiguraţii tăi.

— Trebuie să fii înţelegător. Abia ai sosit, aşa că ce pretenţii poţi avea ?

Încalecă pe scuter şi o şterge. Trebuie să limpezesc misterul : are aerul să fie o treabă cît se poate de gingaşă, aşa că va fi cazul să procedez cu diplomaţie şi circumspecţie, să cîştig încrederea colegilor.

Miroase a parale misterul ăsta.

Se pune întrebarea : cine i-a moştenit, mai bine zis, cine-i va moşteni pe asiguraţii lui Bui ?

5

Secţiile sînt patru. O secţie bărbaţi, încredinţată lui Zucconi ; secţia femei, a lui Drudi ; secţia II femei, a lui Piselli (ajutat de voluntarul Mistico) ; şi o mică secţie, care ar trebui să devină II bărbaţi, ţinută de voluntarii Lampredi, Sandolini şi Ardesio. Aceştia trei au aceeaşi vechime în serviciu şi aşteaptă ceasul cînd consiliul de administraţie al spitalului va înfiinţa secţia II bărbaţi şi deci numirea unui nou asistent efectiv, adică plătit. Un asistent plătit are o leafă de patruzeci de mii de lire pe lună. Cei trei colegi au ajuns la o înţelegere : oricare din ei ar fi numit asistent, munca va rămîne organizată ca mai înainte, iar salariul va fi încasat de membrii triumviratului prin rotaţie, adică de patru ori pe an de fiecare.

Mistico nu-i băgat în această viitoare plăcintă, deoarece a sosit mai tîrziu. Dar de cînd am venit eu a făcut un pas înainte, nemaifiind ultimul : a primit avansarea de la practicant la asistent voluntar. Se simte bine în secţia lui Piselli, care nu-i nici pretenţios şi nici pisălog. Eu sînt repartizat la Zucconi, la I bărbaţi, deoarece Drudi nu vrea în secţia lui nici voluntari, nici practicanţi.

Doctorul Gioberti se ocupă exclusiv de laborator și nimeni nu-l vede niciodată.

La nouă dimineața are loc vizita în secții. Pe la ora zece sosește medicul primar și trece în revistă cîte o secție, prin rotație. Cu această ocazie șeful secției supune medicului primar spre examinare cazurile mai interesante și mai grele.

Secția I bărbați e instalată într-un coridor în formă de U înfundat la capete, cu rînduri de paturi de-a lungul fiecărui perete, chiar și sub ferestre, care-s așezate foarte sus față de pardoseală și protejate de gratii zdravene.

De-a lungul primului braț al secției sînt înșirați bolnavii mai curăței, adică acei bătrîni care nu spurcă patul și cu care te poți înțelege. Pe măsură ce înaintezi, treci la diferite grade de descompunere și de arterioscleroză, care domină în mod absolut, pînă la cazurile de demență și de ramolisment declarat, în ultimul braț. Numai rare ori medicul zăbovește în fundul secției: acolo prezența lui nu mai e necesară. Sînt de ajuns sora și infirmierul care aduce căruciorul cu mîncare.

Bătrînii stau tăcuți și îngînduraţi: mai toți se lasă consultați cu nepăsare. În așteptarea morții își primesc porția zilnică de vasodilatatori și cardiochinetici.

— Acetilcolină și strofantină, ăștia-s pivoții terapiei noastre, îmi explică Zucconi.

N-avem de-a face cu o patologie prea variată: voi căpăta în schimb o temeinică experiență în materie de boli cardiovasculare.

— În practica profesională sînt cele mai greu de tratat. Aici la noi ai ocazia să ajungi efectiv un

bun medic, zice Zucconi. Toți, pînă și farmaciștii știu să trateze formele acute. Administrezi antibioticele, și astea fac ce se poate face.

Îl însoțesc în cursul vizitei. Cu noi vine și sora care trece într-un registru prescripțiile noi și repetarea celor vechi.

— Cum merge, moșule ? întreabă Zucconi.

— Așa și așa. Dar n-am scaun.

Să aibă scaun, asta-i preocuparea de căpetenie a bătrînilor. Sora înregistrează : clismă.

— Cum merge, moșule ?

— Așa și așa.

— Ascultă inima asta ; auzi ce valvulopatie ? îmi spune Zucconi.

Nu știu unde să aplic stetoscopul.

— Pe focarul aortic.

— Unde-i ?

— Aici.

Zucconi îmi arată cu degetul punctul exact. Ascult un hîrșîit de fierăstrău.

— Perfect, ca-n manuale, spun cu satisfacție. Bătrînul de asemeni pare satisfăcut de ceea ce se află în inima lui.

— Am observat că în cazul de față strofantina nu-i de mare folos. Are efect mai bun digitala. Dar să nu i-o spui medicului primar.

— De ce ?

— Nu vrea să folosim digitala. Cei de la clinică sînt pentru digitală. Noi sîntem pentru strofantină. Reprezentăm două școli cardiologice. Nu pomeni niciodată de digitală în prezența medicului primar.

Cîndva medicul primar făcea parte din cercul cel mai select al clinicii : era unul din cei mai străluciţi candidaţi la docenţă, şi pentru motivul că era aproape logodit cu fata directorului. Dar fata directorului s-a logodit apoi de-a binelea cu alt coleg din acelaşi cerc, şi astfel cariera universitară a medicului primar a luat brusc sfîrşit. După ce a părăsit clinica, a ajuns medic primar la Valsalva (iar doctorul Bui era adjunct, înaintea chelului Bellini, care era asistent efectiv, înaintea lui Zucconi, care era voluntar).

— Adevărul este că ei obţin rezultate bune cu digitală iar noi cu strofantină.

Mă grăbesc să şterg digitala dintre noţiunile mele de terapie. Ţin să aparţin şcolii din Valsalva. Zucconi îmi explică posologia curentă a strofantinei : o fiolă de un sfert pe zi injectată intramuscular.

— Nu-i prea mult ?

— În tratate aşa scrie, dar e o tîmpenie. Să luăm cazul acetilcolinei : nimeni nu se încumetă în clinică să folosească fiolele de zero douăzeci. Poveşti. Dacă dai mai puţin, e apă chioară. Cum te simţi, moşule ?

— Aşa şi aşa.

Îi iau tensiunea bătrînului. Rezultă 230.

— Aşa-i totdeauna, comentează Zucconi.

— Totdeauna, repetă ca un ecou bătrînul.

Clismă, notează sora.

— Şi acetilcolină în continuare, adaugă Zucconi.

Dăm în sfîrşit peste unul care are nevoie de o intravenoasă. Zucconi mă întreabă dacă vreau s-o fac eu.

Nu mă simt pregătit sufleteşte :

— Mîine.

Iau aminte cum o face Zucconi. E un fleac. Nişte vene groase se reliefează pe braţul bătrînului : aproape imposibil să nu le nimereşti.

Cine ştie dacă Zucconi face intravenoasele el personal platnicilor săi, ori le încredinţează vreunui negrişor. Mai rămîne de văzut dacă e un tip darnic.

— Cîţi asiguraţi ai ?

— Cam o mie cinci sute.

Rămîn cu gura căscată. Să tot aibă cinci sau şase ani mai mult decît mine. Pe după ochelarii fumurii arată satisfăcut de el însuşi şi admite că, dintre colegii de la Valsalva, e cel care are cei mai mulţi asiguraţi. Urmează Drudi cu o mie două sute.

— Dar Piselli ?

Şovăie, spune că nu ştie, dar crede mai curînd că trebuie să aibă puţini. Dezveleşte un moşneag şi-i palpează pîntecele. Sora întoarce capul ca să nu vadă organele genitale ale bătrînului.

— Trebuie să dai drumul la vînturi, moşule, zice pînă la urmă Zucconi.

— Încerc, dar vin puţine.

— Antispastic, prescrie Zucconi, iar sora notează. E o soră destul de tînără, dar are obrazul gălbejit şi obosit. E veneţiană.

— Cum merge, moşule ?

Bătrînul îl privește fără să răspundă. Zucconi își atinge fruntea cu degetul. Fac semn că am înțeles.

— Teobromină și luminal, dă dispoziție Zucconi sorei.

— A și început să le ia.

— Bravo. Atunci doză dublă.

Îmi destăinuie că surorile astea ar putea duce secțiile ele singure.

— Diploma îți servește mai mult ca să ai asigurați. Și cînd te gîndești că oamenii se încăpățînează să-și trimeată fiii să studieze medicină.

— Tu la ce l-ai trimite pe fiul tău ?

— Tot la medicină, la urma urmei. Fiindcă eu am aflat mecanismul și aș putea să-l învăț și pe el.

— Învață-mă și pe mine.

— Dacă te străduiești, poți să înveți multe.

Presimt că Zucconi va putea să mă ajute. E un adevărat noroc pentru mine să fi nimerit peste un medic destoinic, serios și generos ca el. Cînd mă gîndesc la atmosfera mizeră din clinică ! La nenorociții aceia care se străduiesc să înjghebe niște lucrări pseudoștiințifice care servesc numai ca să ajungă la o docență. Figuranți înșirați de-a lungul coridoarelor prin care trece directorul. Niște înfumurați, care în practică nu-s buni de nimic, decît să-i bîrfească pe chirurgi ori să-și bată joc de colegii din provincie, și care își pierd capul în fața celor mai banale cazuri din pricina prea marii încîlceli de idei și de îndoieli fără soluție, rezultate din prea complicatul lor diagnostic diferențial. Pe cînd aici, ce limpede e totul ! Ace-

tilcolină și strofantină, și mereu așa. Cred că asta-i școala care face de mine.

Pe coridor, în timp ce așteptăm sosirea medicului primar, și după ce Ardesio a anunțat că pe seară se va duce să-l vadă pe bietul Bui, izbucnește pe neașteptate o ceartă între Drudi și Mistico. Masivul Drudi ar vrea să sară la micuțul marocan și să-l ia la bătaie. Colegii intervin.

— Dar du-te dracului, zbiară Drudi. Mistico nu răspunde : se stăpînește și înjură printre dinți. N-are curajul să înfrunte un asistent efectiv.

— Porc mîrșav ! Hoț scîrbos ! răcnește Drudi. De asigurații mei să nu te atingi ! Ți-o spun pentru ultima oară !

— Cine se atinge de ei !

— Uite ce, eu nu spun gogoși. Montanari era sau nu asiguratul meu ? Răspunde.

— Să zicem că era. Și ce-i cu asta ? Ce-s eu de vină dacă acuma m-a vrut pe mine ? Trebuia să-l alung ?

Drudi se umflă din ce în ce mai rău de mînie :

— Nu cumva îți închipui că ești mai ceva decît mine ? Mă șterg la fund cu diploma ta !

— Doamne Maica Domnului ! zice Mistico mușcîndu-și o mînă. Potoliți-l, pentru Dumnezeu...

— Știți cum procedează marocanul ăsta ? V-o spun eu : îi dă cu politica.

— Nu-i adevărat. Pe Montanari l-am cunoscut în casa unor prieteni.

— Montanari e comunist, iar tu ai vorbit cu el dîndu-te drept comunist. Aș vrea să știu ce ar spune medicul primar dacă ar afla că ești comunist !

— Nu-s comunist, spune-i şi tu, Piselli.

Piselli declară liniştit că Mistico i-a spus că-i liberal.

— Ai văzut ? ţipă Mistico.

— Dar cu Montanari ai făcut pe comunistul. Chiar el mi-a spus-o : doctore, dumneata ai o mulţime de asiguraţi, unul mai mult sau mai puţin, nu contează. Dar ca tovarăş sînt dator să-i ajut pe medicii tovarăşi. Pentru ei e greu lucru să fie siliţi să muncească într-o societate burgheză. Aşa mi-a spus cînd l-am întrebat de ce nu mai voia să fie asiguratul meu.

Gata, gata să plîngă, Drudi. Mistico se ascunde în spatele lui Piselli şi neagă. Neagă totul.

— Porcule ! reia cu năduf Drudi. Dacă dă de un democrat-creştin face pe democrat-creştinul, cu un socialist face pe socialistul. Aţi înţeles cum face ?

Drudi nu primeşte un sprijin făţiş, chiar dacă are dreptate. Cearta se stinge fără ca cineva să se amestece. Pînă la urmă Drudi se îndepărtează.

Piselli mă ia de braţ :

— Mă dezgustă discuţiile astea ! Hai să-ţi arăt ceva mai interesant.

Mă duce la etajul de sus unde-i izolată mica lui secţie de bărbaţi. Dar nu intrăm acolo : ne înfundăm pe coridor, acolo unde n-ajunge niciodată nimeni şi unde stau claie peste grămadă mobile prăfuite şi nişte bidoane de zugrav. În faţa unei uşi de culoarea peretelui, Piselli se opreşte şi bate. Iese o soră bătrînă şi grasă. Toţi trei — sora umblă încet, tîrşindu-şi paşii — ajungem în fundul

coridorului care coteşte şi se termină pe neaşteptate cu un geamlîc.

— Priveşte, îmi spune Piselli.

Zeci de ghivece de flori ocupă veranda. Piselli îmbrăţişează totul într-o privire domoală şi caldă. Sora zîmbeşte mijind ochii.

— Frumos, zic eu. O adevărată grădină.

— Ăsta-i colţişorul meu, spune Piselli. Aşa-i că-i minunat ? Sora Angela şi cu mine ne îngrijim de aceste făpturi.

Se apleacă şi examinează de aproape o plantă.

— Astea chiar că au nevoie de noi. Nu reclamă, nu se vaită ; totuşi, viaţa lor depinde de noi.

— Le-am şi stropit, doctore, zice sora Angela.

— Le vezi, îmi spune Piselli, cele de colo, din fund, au nevoie de apă cel puţin de două ori pe zi.

Descopăr un termometru agăţat într-un cui, descopăr şi o sobă de teracotă : în locul ăsta nu poate avea alt rost decît grija pentru plante.

Piselli şi sora Angela au uitat de mine. Au rămas în contemplaţia grădiniţei lor. Caut să recunosc o plantă, o floare, dar nu izbutesc.

— Frumos, repet : dar aş vrea să plec.

Piselli se îndepărtează cu regret.

— În fiecare dimineaţă, cînd mă trezesc, mă gîndesc îndată la spital, la plantele mele care mă aşteaptă.

Aşa că de secţia lui Piselli se îngrijeşte mai mult Mistico. Micuţul marocan încearcă să fie de folos. Cine ştie dacă Piselli n-o să plece într-o bună

zi, cu florile lui ; ar fi poate de ajuns ca administrația să pună să se scoată soba din sera aceea semiclandestină.

L-aș putea întreba pe Piselli cîte ceva asupra misterului, asupra raporturilor dintre el și Bui. Dar prefer să mai aștept : să las să mai crească simpatia lui Piselli față de mine.

Jos îl găsim pe medicul primar și pe toți ceilalți și mica noastră familie e strînsă toată laolaltă.

6

La deschiderea ambulatoriului, Teresa e prima mea asigurată. Sîntem singuri și, după ce am constatat că toate se află la locul lor și că încăperea seamănă în adevăr cu un cabinet de consultații, hotărîm să facem un pic de dragoste — cîteva mișcări, mai mult în joacă — pe canapeluța nouă, spunîndu-ne că asta ne-ar putea aduce noroc.
Deodată Teresa se îmbufnează.

— Ce ai ? Ce-i cu tine ?

— Prostule, nu înțelegi ? Sînt și eu o femeie, la urma urmei, ca oricare alta.

— Termină cu prostiile. Sigur că ești femeie.

— Jură-mi că n-ai să faci dragoste cu nici o altă femeie pe canapeluța asta.

— Jur.

— Totuși, cine știe cîte ai să pipăi și, pipăindu-le, o să ți se deschidă pofta.

— Să ai cu o femeie relații normale, ca între bărbat și femeie, e una : s-o consulți, e alta.

Dar dacă înainte de a o consulta știi ce sirop să-i dai pentru insuficiența ei hepatică — un laxativ digestiv — și dacă mai știi pe deasupra și că insuficiența hepatică e o tîmpenie care nu se vindecă *niciodată, ai mintea liberată de preocupări*

diagnostice în momentul cînd o vezi culcată pe canapeluţă cu chiloţii lăsaţi în jos pe linia coapselor : nu se poate să nu observi că are un pîntece frumos, şi la baza pîntecelui un minunat pufuleţ lucios. Cu un aer foarte serios hotărăşti că în afară de portjartier, pentru un examen mai atent, trebuie să-şi scoată şi chiloţii. Acuma e goală de la burtă în jos, şi ţine picioarele strînse. În răstimp răspunde degajată la întrebările tale, cele care-ţi vin în minte pe moment, atît cît să ai un pretext ca s-o poţi admira şi palpa în continuare.

— Aici doare ?

— Nu.

— Dar aici ?

— Nu.

— Aici ?

— Parcă, puţin.

— Aici am spus.

— Da, da, doare. Mai încercaţi o dată.

— Acuma.

— Chiar mă doare puţin, doctore.

Hotărît lucru, e un pîntece frumos. Mişcînd mîna ca să palpezi ariile inferioare, în realitate o dezmierzi.

— Aici ?

— Uneori mă doare.

— Dar acuma ?

— Nu. Parcă nu.

Nu-ţi pasă cîtuşi de puţin, dar eşti acoperit de excelenta scuză că faci un examen conştiincios, unul dintre cele destinate de obicei platnicilor.

Ştii prea bine că intestinul nu funcţionează prea bine, că-i cam leneş, dar o pui să ţi-o mai spună o

dată : oricum, e timp cîştigat. O asculţi vorbind în timp ce, distrat, îi ţii mîna pe pîntece. Între timp îţi vine poftă s-o pui să desfacă picioarele : trebuie să scorneşti un şiretlic, dar nu-i greu. Ajunge să pomeneşti de existenţa vreunei nebănuite hernii inguinale, sau că te îngrijorează posibilitatea unei eventuale adenopatii, şi o pofteşti să-şi desfacă picioarele. Ea dovedeşte oarecare rezistenţă, i se urcă sîngele în obraz, dar vede atitudinea ta de indiferenţă profesională, se gîndeşte că în definitiv nu-i nimica rău să-ţi desfaci picioarele în faţa unui medic, în faţa unui medic drăguţ, în faţa unui bărbat, în faţa unui bărbat frumos, şi se hotărăşte. Astfel poţi să-i vezi sexul, care ca atare nu-i ceva deosebit, dar e excitant fiindcă aparţine unei femei frumoase : o clipă numai, şi trebuie să urmezi examenul. Te prefaci a căuta inelul inguinal şi o pui pe pacientă să tuşească. Dai din cap, cauţi în cealaltă parte. Să mai tuşească o dată : nimic.

— Nu, nu sînt hernii.

— N-am observat niciodată.

— Se întîmplă uneori să fie un început de hernie.

A rămas cu picioarele pe jumătate desfăcute : e degajată la maximum şi aşteaptă să vadă ce are să se mai întîmple. Te afli pe muchie de cuţit, prin faţa ochilor ţi se scurge un fluviu cald şi roşu. Ori îl treci îndată, ori dai înapoi.

Cu un efort, abia reuşeşti să bîigui.

— Puteţi să vă îmbrăcaţi. Indispus te aşezi la birou şi îi prescrii un sirop pentru ficat în timp ce ea se îmbracă încet şi în tăcere.

Pînă la urmă Teresa recunoaşte puritatea gîndurilor mele. Hotărîm să semnăm o vizită în contul Asigurărilor.

Ne îmbrăţişăm fericiţi : avem posibilitatea să facem dragoste şi să-i mai punem să ne-o şi plătească, fie chiar ieftin, pe cei de la Asigurări. E o descoperire plăcută, chiar excitantă.

— Ba chiar să ne fie recunoscători că nu emitem nici o reţetă, rîde Teresa.

La sediul Asigurărilor, aduc la cunoştinţa mediocului funcţionar adresa ambulatoriului meu efectiv. Convorbirea noastră este aceea rituală care marchează începutul colaborării active dintre medic şi Casa de Asigurări.

Funcţionarul mă priveşte şi tace. Cîtva timp se uită la timbrele pe care le păstrează înşirate pe birou în ordinea valorilor.

— Sper că zona mea o să fie bună, zic.

Dă din cap. Se vede că-i un om puternic, sigur pe sine : în ochii lui eu nu sînt decît o otreapă, este evident.

— Toate zonele pot fi bune şi toate pot fi proaste. Sînteţi prea mulţi, asta-i beleaua.

Sînteţi, zice, nu : sîntem. Sînteţi (voi, bieţi medici de la Asigurări) : nu-i limpede, evidentă, atotputernicia lui ? Singurii care-şi pot permite să-l desconsidere, să-l ignoreze, sînt potentaţii medicinei, cei care reuşesc să trăiască exclusiv din platnici.

— Ai ceva asiguraţi în vedere ?

— Nu.

Mă privește cu milă și cu dispreț. E bine să știu că cel care are puțini asigurați ajunge să fie prea costisitor pentru Asigurări ; statisticile dau dovada și explicația : cine are puțini asigurați e nevoit să-i exploateze mai mult, contrasemnînd mai multe vizite, obligîndu-și asigurații să fie mai bolnavi decît norma.

Părăsește biroul și se înfige în fața mea cu picioarele crăcănate :

— Să fim bine înțeleși : Casa de Asigurări nu trebuie să fie o vacă de muls, care dă lapte la nesfîrșit, și nici nu-i o instituție de binefacere pentru tinerii medici înfometați.

Răspund că-i limpede.

— Cu Asigurările ai un veritabil contract de muncă și trebuie să-l respecți. Nu există scopuri speculative. Instituția Asigurărilor reprezintă o cucerire socială și trebuie să conlucrăm cu toții întru apărarea ei.

Fără îndoială.

— Consultații puține, și numai cele absolut necesare, iar rețete, și mai puține : acestea sînt principiile care trebuie să-ți călăuzească munca. Amintește-ți că asigurații sînt niște bolnavi particulari, în stare chiar să-l șantajeze pe medic cu arma pe care le-o dă cărțulia și dreptul de a-și alege medicul. Nu te încrede prea mult în asigurați : cu greu se leagă sufletește de medic și nu-s în stare să-i deosebească pe cei buni și cinstiți de cei răi și necinstiți. Admițînd că ar exista medici necinstiți. Adevărații tăi prieteni trebuie să fie colegii tăi funcționari de la Asigurări. Contează pe mine, pentru orice caz de necesitate. Poți să mă tutuiești.

De acord. Numai că eu am să procedez după capul meu. Crezi că vorbeşti cu un tîmpit ? Ai chef să-i defăimezi pe asiguraţi ? Ştiu bine că ai vrea să ne închizi ambulatoriile şi să-i convingi pe asiguraţi să facă bine să rămînă sănătoşi şi să recurgă la doctor numai cînd au cu adevărat nevoie de el. Eşti puternic, dar nu-i poţi împiedica pe medici de a-i crea pe bolnavi, de a-şi transforma asiguraţii în tot atîţia bolnavi : noi ştim cum să ne apărăm, noi medicii de la Asigurări, deoarece numai de noi depinde dacă pe un asigurat să-l considerăm bolnav ori sănătos. Asta-i puterea noastră.

— N-aţi putea încerca să-i distribuiţi mai echitabil pe asiguraţi, întreb.

— Nu, nu ne putem atinge de libertatea medicilor, nici să desfiinţăm legea liberei concurenţe, chiar dacă, din nefericire, pentru tinerii medici şomeri, libertatea profesională e un ciolan fără carne. Sînteţi prea mulţi, zice. Se plimbă în sus şi-n jos, între birou şi fereastră. Îmi dau seama că ar vrea să facă ceva ca să mă ajute : poate că, în sufletul lui, e un om bun. Se opreşte deodată : Gologani ai ?

— Nu.

— Faci parte chiar din specia cea mai periculoasă şi mai nenorocită, în cazul ăsta. Păcat că n-ai gologani.

— De ce ?

— Fiindcă ai fi putut să-ţi cumperi niscaiva asiguraţi.

Nu-i o idee de luat în considerare, deocamdată ; cer totuşi informaţii : cine ştie !

Există o bursă a asiguraților, o bursă de *angro*, se-nțelege. Există medici care vor să vîndă și medici care vor să cumpere. Există și samsari și sînt valabile legile liberului schimb. Se găsesc partide de asigurați de calitate și partide de asigurați mai de mîna a doua. Calitatea rezultă din diferiți factori : vîrsta medie și sexul dominant al partidei, zonele de reședință ale asiguraților scoși în vînzare, gradul de fidelitate față de medicul curant, în sensul că acesta, vînzînd partida, să fie în măsură să garanteze cumpărătorului că va fi ales ca medic curant de întreg blocul disciplinat al asiguraților (cu excepția neînsemnatelor pierderi datorate celor cîțiva care au pretenția să-și facă alegerea după capul lor). O partidă a-ntîia are preț de catalog de cel puțin trei mii de lire bucata : adică poți avea cinci sute de asigurați pentru un milion și jumătate. La prețul de două mii-două mii cinci sute de cap, se găsesc partide de calitate mediocră : adică de asigurați îndeobște destul de sănătoși și care nu se lasă ușor convinși să facă pe bolnavii, sau care sînt răspîndiți pe o arie prea întinsă, sau care oferă îndoielnice garanții de fidelitate și disciplină.

Partidele cele mai bune sînt disputate cu înverșunare, la fel ca unele stocuri de acțiuni, cu o tendință de urcare ce atinge uneori cote foarte ridicate ; cererea este permanentă, dat fiind că investiția este fără îndoială, din cele mai bune. Dacă medicul cumpărător e isteț, cîștigul poate fi foarte ridicat : nu-i prea greu să realizezi o creștere de treizeci-patruzeci la sută a rentei medii lunare pe care o produce o partidă de asigurați de

soi : ajunge ca medicul să facă să crească indicele individual de îmbolnăvire contrasemnînd mai multe vizite, ceea ce se poate realiza extinzînd cu puțin timpul de muncă (iar timpul unui liber profesionist este, practic vorbind, nelimitat). În adevăr, cu cît sînt asigurații mai numeroși, cu atît mai mult produce timpul de lucru al medicului, deoarece consultațiile date asiguraților au un tarif determinat, dar o durată unitară nedeterminată. Un medic de la Asigurări dezghețat și lacom e în stare să comprime timpul mediu al unei consultații de la treizeci de minute — cît îi acordă la începutul carierei — la trei-patru minute, adică la timpul necesar ca să-l privească în față pe pacient, să-i ia cărțulia, să-i dea rețeta și să-i spună bună ziua, atunci cînd a răzbit ca medic și lucrează din plin. Și, bineînțeles, fără a prejudicia tratarea bolnavilor care, dimpotrivă, au convingerea de a fi mai bine îngrijiți de un doctor care are mult de lucru și o clientelă numeroasă : asemenea convingere reprezintă ea singură șaizeci-șaptezeci la sută din eficacitatea tratamentelor.

— N-ar trebui să învețe medicina cine n-are mijloace bănești, declară colegul de la Asigurări. E handicapat de la plecare.

— Fără-ndoială, dacă mi-aș putea cumpăra o partidă bună de asigurați, aș scăpa de griji.

— Ai lucra în liniște. Pe cînd așa, sărac cum ești, vei fi nevoit să ți-i agonisești unul cîte unul, și va fi greu al naibii.

Mă lămurește că primii asigurați sînt cei „ușori", adică rude, prieteni, cunoscuți. Greul vine după, cînd trebuie să-i furi de la alți medici.

— Ești chiar hotărît să tragi înainte, cu orice preț ? De ce nu schimbi meseria ? Cu posibilitățile de azi, în industrie bunăoară...

— O diplomă de medic e oricînd o diplomă de medic, cum zice maică-mea. Problema e să știi s-o exploatezi.

— Ți-ai ales o profesiune nobilă, dar grea. Mi se rupe inima cînd văd un tînăr, după ce a învățat atîta, că e nevoit să se înjosească pînă la a cerși cîteva consultații, a se preta la furtișaguri, la meschina coțcărie de a contrasemna consultații pe care nu le-a dat, sau de a trece drept domiciliare unele consultații făcute în ambulatoriu. Odinioară medicul era respectat : în societate era cu adevărat cineva. Se bucura de prestigiu și autoritate. Oamenii îl știau pe nume. Dar azi, știi cum i se spune ? Doctorul de la Asigurări.

Își suflă nasul și își șterge ochii cu batista. Aș vrea să-i spun cuvinte de îmbărbătare, că vremurile negre vor trece.

— Iartă-mi această ieșire, se bîlbîie, dar chiar dacă mă aflu de partea cealaltă a biroului, rămîn totuși un medic. Orice scădere a demnității clasei medicale reprezintă și o scădere a demnității mele.

Împreună ne închipuim ce frumoase vremuri trebuie să fi fost acelea cînd medicii erau puțini și clienți destui, care, de bine de rău, plăteau. Iar medicul, după cîțiva ani de carieră bănoasă, putea să-și cumpere cîteva apartamente, apoi un palat întreg, apoi o moșie, și uite așa, alte palate și alte

moşii, să-şi crească frumos familia şi să lase ceva sub soare pentru urmaşi. Aia zic şi eu liberă profesiune! Diploma de doctor în medicină era ca un certificat de garanţie pentru căpătuială.

— În ziua de azi, puţini mai pot realiza atîta, zic eu.

El explodează:

— De vină-i numai democraţia asta spurcată! Toţi învaţă medicina. Grozav! Aşa ajungem cu toţii nişte pîrliţi de doctori.

— Ceva ca inflaţia, zic eu.

Bate la uşă şi intră o funcţionară în halat de infirmieră. Anunţă un medic.

— Poftim, zice colegul funcţionar: ăsta-i altul în situaţia ta. În fiecare lună vine să mă întrebe cum să procedeze ca să aibă cîţiva asiguraţi mai mult. Cu ce pot eu să-l ajut?

— Aici e sediul Asigurărilor, aici ţineţi registrul tuturor asiguraţilor. Cu autoritatea de care dispuneţi, i-aţi putea influenţa.

— Dar eu nici nu-i zăresc vreodată pe asiguraţi. Vin aici pentru o autorizaţie de a fi examinaţi de un specialist, pentru un consult, o internare, iar eu pun o viză, un timbru pe cerere, şi basta. Cine-i vede? Degeaba vreţi să mă răstigniţi pe mine. Pe asiguraţi, voi îi manevraţi: şi voi între voi trebuie să vă înţelegeţi.

E limpede că s-a înapoiat în spatele biroului, de partea Asigurărilor. Convorbirea amicală a luat sfîrşit. Medicul funcţionar îmi urează spor la muncă.

Pe drum încerc să nu dau atenție ploii mohorîte care ține de cîteva ore : mă gîndesc la cele ce discutăm noi între noi, colegii fără lucru.

Colegiul Medicilor ar trebui să inventeze o mașină de fabricat asigurați. Vine un tînăr și cere : eu doresc atîția și atîția asigurați. Vine altul. Îi dai și lui asigurații pe care-i vrea. Asta ar trebui să fie Colegiul, ca să fie cu adevărat bun de ceva.

Mă gîndesc la Teresa și la mama : la Teresa care mă ajută, la maică-mea care, de ar afla de tîrgul asiguraților, ar pretinde, pe bună dreptate, ca Teresa să-mi achiziționeze o partidă. Teresa ar putea să cumpere, cu banii pe care fără-ndoială că-i pune deoparte pentru trusou și pentru viitoarea casă, o partidă de o sută de asigurați. Ar fi și asta ceva. Dar încă n-am curajul să-i cer această jertfă nouă. Așa că n-am să-i pomenesc maică-mi despre tîrgul asiguraților. Am să-i spun lui Mistico. Dar poate că-i la curent : ba bine că nu ; cum ar putea un levantin să ignoreze așa ceva. Adevărul e că nici el n-are bani.

Acasă n-am poftă de mîncare. Împing farfuria în lături și plîng în tăcere acoperindu-mi fața. Maică-mea spune că funcționarii de la Asigurări n-au altă treabă decît să-i descurajeze pe tinerii medici : în plus îi pizmuiesc pe liberii profesioniști.

— Ce-i un medic funcționar ? Un simplu slujbaș. Unul care niciodată nu se va putea bizui pe altceva decît pe leafă. În timp ce un medic liber profesionist poate ajunge să cîștige cît vrea...

Plîng în poala mamei. Asigurații vor veni, îmi repetă ea. Să-i ia dracu de asigurați.

Colegii de la bar n-au habar de tîrgul de asigurați. După o lungă discuție (Cum e cu putință ? Un medic care vrea să se transfere poate să-și vîndă asigurații. În ce fel ? Convingîndu-i să-și aleagă ca medic pe cumpărător. Unde se ține tîrgul : la Colegiu, la Sindicat, la Bursă ?) ajungem la concluzia că-i o poveste pusă în circulație de medicii funcționari de la Asigurări, dușmani ai medicilor liber-profesioniști, ca să-i discrediteze. Îmi dau seama că trebuie să mă obișnuiesc să-i disprețuiesc pe funcționarii de la Asigurări. Au totuși un salariu sigur.

În schimb, Mistico spune că a auzit vorbindu-se despre tîrgul asiguraților : el crede în povestea asta. Doctorii sînt în stare de orice, zice. Ca să-și țină zilele, firește. Dar achiziționarea asiguraților nu-i de noi. Noi trebuie să facem parale, nu să cheltuim. De ar putea ajunge și el funcționar la Asigurări ! Dar ai nevoie de proptele prea tari și democrat-creștine.

E cam demoralizat, bietul băiat.

— Nu se mai ivesc asigurați noi, nu știu ce să mai scornesc ca să găsesc o soluție.

(Se află în faza critică, imediat următoare cuceririi de asigurați „ușori", cum i-a numit funcționarul. Dat naibii ăla : știe ce vrea. Poate-i mai convenabil să-l disprețuiesc numai în aparență. Poți să știi ?)

— Curaj !

— Greu al dracului, Melli, numai cu curaj nu faci nimic ! Mereu aceiași treizeci pe care-i storc. Și trebuie să lupt ca să-i păstrez, fiindcă concurența e puternică.

Trebuie să existe un fel de forţă de gravitaţie, pentru că medicii cu mulţi asiguraţi exercită un fel de atracţie asupra asiguraţilor medicilor care au puţini. Se întîmplă chiar deseori ca ambulatoriul unuia puternic să-l oblige pe un vecin slab să şi-l închidă pe al său.

— De ce nu studiem împreună vreun sistem nou, urmează Mistico. Am auzit că un coleg napolitan a lansat zvonul că va trage la sorţi un televizor între toţi asiguraţii săi : se pare că în felul ăsta a căpătat mulţi clienţi noi.

— Nu sîntem la Napoli, scumpule.

— Aşa-i. Dar tu prea îmi pari liniştit azi : ai vreo idee nouă ?

— Nimic.

La drept vorbind, ţin într-un ziar, bine înfăşurat, un ghiveci cu o mică plantă : un dar pentru Piselli. Am presimţirea că asta-i calea cea bună : încă nu ştiu unde mă va duce, dar cred că e cea bună.

Şi de fapt, cînd Mistico observă planta, plesneşte de necaz şi invidie. Îşi dă cu pumnii în cap pentru că nu s-a gîndit niciodată să-i dăruiască o plantă lui Piselli.

— Eşti al naibii de şmecher, îmi zice.

— Piselli o să-mi spună pînă la urmă ceea ce n-ai vrut să-mi spui tu.

— Treaba lui. Dar să nu-ţi închipui că ceea ce ai să afli are să-ţi folosească la ceva. Trebuie să te resemnezi şi tu să-ţi scuipi plămînii, amice.

7

Medicul primar face o vizită în secţia noastră. N-avem cazuri speciale sau grele asupra cărora să-i atragem atenţia. Infirmierii au dat o făţuială pardoselii ; cearşafurile paturilor din primul coridor au fost schimbate ; se ştie că şeful ţine cu precădere la curăţenie şi ordine. Tot în primul coridor au fost orînduiţi bătrînii cei mai bine, trataţi intens cu acetilcolină.

E vorba de o vizită colectivă : în urma medicului primar vin toţi colegii, cu excepţia lui Gioberti, fireşte.

Medicul primar intră escortat de Bellini. Chelul parcă ar inspecta pardoseala. Zucconi şi cu mine facem onorurile casei.

— Noutăţi ? întreabă medicul primar.

— Nimic deosebit, răspunde Zucconi.

— Şi dumneata, Melli, cum te simţi ?

— Foarte bine, domnule medic primar.

— Vii de la clinică ?

— Da.

— Cum te simţeai acolo ?

Mistico, din spatele medicului primar, îmi face semn de negaţie.

— Foarte rău, domnule.

Medicul primar își ia un aer grav și în același timp mulțumit :

— Vedeți ? Situația, domnilor, e în adevăr tragică. Clinica ar trebui să fie sălașul medicului, al celui tînăr mai cu seamă. Și cînd colo...

— Chiar așa, spune chelul, mereu cu ochii la pardoseală.

— Am învățat mai multe aici într-o săptămînă decît într-un an la clinică, mă simt dator să adaug. Medicul primar nu-și mai poate ascunde satisfacția. Poate că are să-mi încredințeze niște intravenoase, îndată ce voi învăța să le fac.

Zice :

— Înțeleg să nu fii plătit. E just, fiindcă toți am fost nevoiți să facem stagiul nostru de experiență, găsind în aceasta o echitabilă compensație : dar cel puțin s-o poți căpăta, această experiență. Ce poate învăța în clinică un tînăr, în ziua de azi ?

— Chiar așa, oftează Bellini.

— Dar acesta nu-i decît un aspect organizatoric și, la urma urmei, secundar. Gravitatea problemei constă în aspectul ei substanțial, adică în îndrumarea pe care o dă acea așa zisă școală medicală. Ce, ne jucăm, domnilor ? V-ați gîndit ?

— Da, zice Mistico, mereu mă gîndesc.

— Ce sens are să cultivi în continuare o metodologie terapeutică bazată aproape în întregime pe simptomatologie ? Ce rost are să tratezi, știu eu, o colită să zicem, folosind șapte, opt medicamente în același timp ? Antibiotice, antispastice, antifermentative, vitamine, extract hepatic și

complex B, antiflogistici generali, sedative centrale, echilibrante neurovegetative, regulatori interneuronici... Toate astea pentru o colită ?

Ardesio :

— E o rețetă bună pentru platnici.

Medicul primar nu apreciază întreruperea.

— Ce vrei să spui ?

— Vreau să spun, urmează Ardesio, că o asemenea directivă nu-l învață pe medic cu întocmirea rețetei de tip potrivit, cu tratarea asiguraților. Asemenea medicamente, numeroase și costisitoare trebuie prescrise platnicilor.

— Nu știu la ce te referi, Ardesio, zice medicul primar calm. Eu am o clientelă alcătuită în întregime din platnici, lucru cunoscut, și totuși subordonez emiterea rețetei, nevoilor efective ale bolnavului, de la caz la caz.

— Dar cu cît sînt mai scumpe doctoriile, cu atît mai mult crede pacientul că-i fac bine. Asemenea considerent nu mai e valabil cînd asistența e acordată prin Asigurări, fiindcă asiguratul primește medicamentele gratis, insistă Ardesio.

— Nu-mi pomeniți, Doamne ferește, de așa zisa medicină a Asigurărilor. Cu ea e practic imposibil să îngrijești oamenii. O să vedeți unde o să ne ducă Asigurările. O să vedeți voi, încheie medicul primar.

Toți ascultă în tăcere. Medicul primar continuă :

— Să revenim la exemplul colitei tratate după școala clinicii. Ce învățătură tragem din acest exemplu ? Că tipul de terapie în evantai dovedește incapacitatea de a preciza și aplica o terapie

cauzală : dovedește că școala aceea se sprijină pe o absolută incertitudine etiologică și chiar diagnostică ; că nimic nu-i sigur, definitiv, pentru domnii aceia, nici măcar în ziua de azi. Și totuși medicina a făcut pași mari înainte, o știe toată lumea.

Îmi vine să scuip pe amintirile mele de la clinică. Astea da, învățături.

— Unde mai pui că asemenea metode obligă administrațiile spitalelor să cheltuiască o groază de bani pe medicamente, comentează Lampredi.

— Asta-i bine pentru industria farmaceutică, adaugă Zucconi.

Medicul primar ridică mîna și impune tăcere.

— Industria farmaceutică n-are nimic de-a face cu noi. Cîștigă mult, cîștigă puțin ? E o problemă care nu ne privește pe noi, medicii. Noi trebuie doar să pretindem ca ea să ne pună la dispoziție produse de calitate și, ca oameni liberi, trebuie să ne opunem ideii de a naționaliza, care se ventilează.

— Desigur, spune încruntatul Drudi.

Ne apropiem de un pat. Bătrînul care îl ocupă se pregătește să fie examinat de medicul primar ; cine știe dacă acesta n-are să scoată la iveală o doctorie nouă, a lui personală, în stare să-l întinerească — pare să gîndească moșneagul, în timp ce cu mîinile tremurînde încearcă să întindă un petec de cearșaf care i s-a ghemuit ca o zdreanță sub bărbie.

— Arteriosclerotic, îi spune Zucconi medicului primar, și trecem. Alt pat, alt moșneag : acesta știe că-i un caz mai interesant decît precedentul.

— Bronhopneumonie în curs de rezorbție. Febra a și trecut, lămurește Zucconi. Penicilină și strepto.

Medicul primar încuviințează în timp ce bătrînul se ridică în capul oaselor prevăzînd că medicul primar îi va ausculta toracele : știe că are un torace care merită atenție.

— Aș adăuga puțină strofantină, zice șeful, limitîndu-se să-l privească pe bătrîn în față.

— Îi dăm analeptice, zic eu.

— E bine, aprobă medicul primar. Dar puțină strofantină e indicată în asemenea cazuri. Patologia bătrîneții își are legile ei, dragă Melli.

Avînd în vedere familiaritatea șefului, mă hotărăsc să pun o întrebare :

— De ce nu facem uz de medicamente care coboară colesterolemia ? Ar fi indicate pentru toți bolnavii noștri...

Medicul primar zîmbește cu indulgență. Toți zîmbesc făcîndu-și cu coatele.

— Colesterolemie ? zice medicul primar. Domnilor, povestiți-i puțin acestui coleg ce rezultate am obținut cercetînd colesterolemia bolnavilor noștri. Dumneata, Zucconi, nu i-ai spus ?

Zucconi face semn din cap că nu. Și tot medicul primar îmi explică cu bonomie cum stau lucrurile :

— Colesterolemia, după părerea noastră, e un examen prostesc.

— Dar doctorii din afară o fac tuturor pacienților de o anumită etate, zic eu.

— E la fel ca metabolismul bazal. Un examen care prin el însuşi n-are nici o semnificaţie. S-a întîmplat ca arteriosclerotici generalizaţi, cu arterele radiale îndurate ca nişte trahei de pui de găină, să prezinte un procent inferior celui normal...

Toţi rîd batjocoritor şi zgomotos.

— ... am avut rezultatele cele mai stranii. Mă prind că la clinică se pune încă mîna în foc pentru colesterolemie. Cu rezultatul unic de a-i alarma pe bieţii pacienţi. Dragă Melli, examenele de laborator care contează cu adevărat sînt două: cel morfologic şi cel al urinei. Toate celelalte sînt, cum spune excelentul Gioberti, căcăţişuri. Scuzaţi expresia.

Bătrînul cu bronhopneumonie pare resemnat să nu fie examinat de medicul primar: a căpătat totuşi curaj şi rîde împreună cu ceilalţi. Scoate un capăt de trabuc şi-l duce la gură. Un infirmier i-l ia. Bătrînul îi trage un ghiont, iar sora îi face semn să se astîmpere.

— Mai daţi-i şi acetilcolină, ăstuia, zice medicul primar, şi trece.

— Şi un praf de teobromină cu luminal, seara? întreb eu. Medicul primar face semn că e de acord. Se opreşte lîngă un parkinsonian. La vederea primarului, bătrînul îşi accentuează tremuriciul.

Primarul îl priveşte îndelung, apoi zice:

— M-am întrebat deseori, cum s-ar putea picta un bolnav ca ăsta?

— Mă întreb şi eu, zice chelul.

— Să pictezi o tremurătură. Cred că nu-i uşor, continuă primarul.

— S-ar putea face o pictură futuristă, zice Sandolini care-i un iubitor de litere şi arte. O pictură à la Picasso.

— Eu nu-l pricep pe Picasso, zice medicul primar. O fi bun. Dar în prezenţa unui parkinsonian ar întîmpina şi el serioase dificultăţi.

— Cu florile nu există dificultăţi, remarcă Piselli. Dac-aş fi pictor, nu m-aş plictisi niciodată să pictez flori. Au nuanţe atît de personale, ca nişte autentice fizionomii. N-aţi remarcat niciodată ?

Nimeni nu răspunde. Trecem prin faţa unui moşneguţ blajin pe care mă exersez să fac intravenoase. Ştie că în curînd va muri şi nu-l interesează să fie vizitat de medicul primar. Începe sectorul bătrînilor care nu ştiu nici măcar cine sîntem şi ce rost avem noi, îmbrăcaţi în alb ; bătrîni care nu mai sînt decît incarnarea maladiei care le-a devorat personalitatea, individualitatea.

Medicul primar îi priveşte în treacăt fără să se oprească nici o clipă. Cîţiva au cămaşa de forţă : dorm sau bolborosesc vorbe de ameninţare, încercînd într-una să-şi elibereze braţele. Trecem prin faţa unui alcoolic cronic (în fiecare zi sper să-i vină un acces de delirium tremens, ca să-l văd cum arată, dar n-am avut încă noroc) şi a doi tabetici. Dorm. Medicul primar face semn să-i lăsăm în pace.

— Totul în regulă ? îl întreabă pe Zucconi.

— În regulă.

— Mîncarea ?

— Bună.
— Îţi aminteşti s-o guşti cît mai des?
— I-am dat şi lui Melli sarcină s-o facă.

Parcurgem secţia în sens invers. Înainte de a o părăsi, medicul primar se opreşte pentru a-şi exprima părerea în public.

— Te felicit, Zucconi. Secţia dumitale e dintre cele mai eficiente din spital. (Mă uit la Drudi, pentru că ştiu că-i vînăt de invidie: de fapt pare neatent şi schimbă priviri răutăcioase cu unul dintre bătrîni.) Şi cînd te gîndeşti că spitalul nostru este clasificat prin lege ca o infirmerie, urmează medicul primar. Aş dori să vină domnii aceia pe care îi ştim, să vadă cum se lucrează. Iar aici nu avem venituri de la Asigurări, cointeresări la cîştig şi platnici. Aici se vădeşte misiunea în toată curăţenia ei.

Ardesio întrebă sfios cînd se va înfiinţa secţia II bărbaţi. Medicul primar zice să avem răbdare: va pune cît de curînd problema în consiliul de administraţie.

După vizită, medicul primar stă de vorbă în biroul său cu Bellini ca să rezolve problemele administrative. Pe coridor, noi aşteptăm să termine şi să plece pentru că astfel asistenţii efectivi vor putea părăsi spitalul ca să se ocupe de asiguraţii lor.

În timpul acestei aşteptări sîntem luaţi cu asalt de către agenţii plasatori de medicamente, de „colaboratorii ştiinţifici“ ai industriei farmaceutice. În fiecare zi, patru sau cinci dintre aceşti domni forfotesc în jurul nostru ca să stoarcă, prin orice mijloace, din stilourile noastre numele produselor pe care le reprezintă.

Există agenţi reprezentanţi ai caselor mari, licenţiaţi şi cu salariu fix, care au o înfăţişare de oameni civilizaţi şi capabili şi adoptă cele mai înaintate tehnici ale persuasiunii : prezintă medicamentele — toate originale — cu autoritate, în contextul unor scurte rapoarte ştiinţifice contrasemnate de cercetători renumiţi, în general americani ; eficacitatea produselor oferite este garantată, sigură : e de ajuns ca medicul, prin priceperea sa, să ştie să aleagă prescripţiile potrivite. Furnizează cu generozitate eşantioanele, pentru ca medicul să poată experimenta direct tratamente complete, şi astfel să se convingă în baza unor rezultate practice ; nu lipseşte nici o abundentă literatură experimentală : medicul trebuie să rămînă cu impresia că din „interviul“ acordat de colaboratorul ştiinţific a tras o mică lecţie de informare la zi. Alţii, de asemeni reprezentanţi de case mari, urmează încă tehnica întîlnirii amicale : nu dau nici o importanţă propagandei propriu zise, se declară convinşi că-i pierdere de timp să stai să preamăreşti proprietăţile terapeutice ale medicamentelor (numele casei pe care o reprezintă vorbeşte de la sine) fiindcă medicul e prea deştept ca să nu înţeleagă şi să nu deosebească produsele bune, de contrafaceri fără valoare şi preferă să povestească snoave şi anecdote vesele, anume alese în raport cu tipul de medic cu care au de-a face (cel mai des vorbesc despre femei şi despre colţişoarele unde se mănîncă bine) ; la urmă, lasă cîteva mostre, doar aşa ca să se justifice faţă de firma pe care o reprezintă, zic ei.

Mai sînt și agenții firmelor mai mărunte, plătiți cu remiză : au o comportare mai sfioasă și mai stîngace și lasă să se înțeleagă fără înconjur că pîinea lor depinde de numărul de „bucăți“ de-ale lor pe care le prescriu medicii. Unii încearcă să-i imite pe colegii lor mai cu noroc, și țin meticuloase prelegeri științifice pentru a prezenta produse farmaceutice vechi și răsuflate în producerea cărora efortul maxim de inventivitate se dovedește a fi fost depus pentru găsirea numelui. Ca argument decisiv îi destăinuie medicului că produsele lor costă incomparabil mai puțin decît ale concurenței. Alții, adevărați paria ai propagandei farmaceutice, fete drăguțe și tineri ponosiți, se prezintă cu totul dezarmați, punîndu-și toată nădejdea în mila medicului : nu știu nimic despre produsele pentru care fac reclamă, dar se jură că sînt bune și că fac bine, întocmai cum stă scris pe cutie, și cer un ajutor fiindcă viața e scumpă, și au familie de ținut : puțin lipsește să nu întindă mîna în așteptarea unui gologan.

Zucconi și Drudi sînt considerați obiectivele cele mai valoroase și mai rîvnite, deoarece sînt posesorii unui număr important de asigurați. Zucconi primește „interviurile“ cu o politicoasă indiferență, Drudi, dimpotrivă, se arată ursuz și batjocoritor. În ochii agenților, măsura respectabilității noastre, a medicilor, este dată de numărul asiguraților. Este o lege de fier care admite puține excepții : în adevăr, numai cîțiva agenți cu vederi de perspectivă îndepărtată ne dau atenție lui Mistico și mie, care dintre toți colegii avem indicele cel mai scăzut de asigurați. Pînă să ne

vină nouă rîndul, servietele agenților s-au golit, mostrele mai căutate au și fost distribuite colegilor mai importanți : binevoiesc să ne prezinte și nouă unul sau două produse (ne dau de înțeles că sînt și așa prea destule, față de ceea ce sîntem în stare să prescriem celor trei-patru asigurați pe care îi avem) iar eșantioanele ni le vor expedia prin poștă (ar putea astfel să le facă uitate). Cei din categoria paria ar dori să ne treacă de-a dreptul cu vederea. În cazul lor acționează legea necesității de supraviețuire. Noi nu dăm nici un randament, iar acești paria nu-și pot permite luxul de a ne privi în perspectivă : fiind remizieri, ei trebuie să realizeze maximum acum, ei trebuie să mănînce acum. Cînd vom ajunge și noi să avem un număr considerabil de asigurați, pentru paria va fi poate prea tîrziu, mulți dintre ei își vor fi schimbat meseria.

Mistico îi urăște.

— Își închipuie că-s cine știe ce, bădăranii ăștia. Nu-s alta decît niște paraziți, oameni care n-au poftă să muncească. Ar trebui să se tîrîie la picioarele noastre : noi sîntem cei care-i facem să cîștige o pîine, cu rețetele noastre. Fiecare medicament prescris e un suflu de viață pentru unul ca ei. Ar trebui să ne sărute dreapta, să ne binecuvînteze pixurile. Și ce crezi ? Cîte unii fac o groază de bani, nu glumă. Noi trebuie să muncim pe brînci și să ne scuipăm plămînii ca să adunăm laolaltă patru amărîți de asigurați pe care să-i stoarcem ca pe niște lămîi, ba ajungem chiar să ne rugăm și să sperăm într-o epidemie de gripă : iar dumnealor, proaspeți și odihniți, cînd le vine bine, scot la iveală cutiuțele lor colorate, toate

nişte porcării care cel mai des nu-s bune de nimic, şi dacă-i faci să cîştige stau pe capul tău, iar dacă nu dai randament, te dispreţuiesc. Dar unde am ajuns ? Doar sîntem medici, la urma urmei. Mi-ar place să fie şi aici ca-n Rusia, numai ca să-i văd trimişi la plimbare. Să muncească serios ; de nu, să cerşească : fiindcă în Rusia nu există agenţi comerciali, ştii asta ? Să-i vezi numai cînd reuşesc să intre la medicul primar. Am asistat şi eu uneori ; în loc să-i asculte, medicul primar scoate un carneţel şi citeşte : am nevoie de o lădiţă de coniac, sau de vinuri de soi, o cutie cu săpun de toaletă, o ladă de macaroane, un bidon de untdelemn de măsline, o lădiţă cu mezeluri şi aşa mai departe, nicidecum de mostre farmaceutice. Ăia notează fără să crîcnească, iar pînă la urmă îi mai şi mulţumesc. Şi nici măcar nu îndrăznesc să-i ceară o compensaţie în comenzi : ştiu că i-ar da afară în şuturi. Nu-i fraier medicul primar, să facă cumetrie cu de-alde ăştia. Pe de altă parte, ăia ştiu prea bine că el este cel care hotărăşte achiziţionarea furniturilor pentru spital. Dar mai bine am face ca în ţara aceea, Franţa mi se pare, unde agenţii îi plătesc vizita medicului care îi primeşte. Grozav, nu ? Aşa măcar, cînd ajungi în ambulatoriu şi vezi că nu te aşteaptă în anticameră decît agenţi — astfel descoperă şi ei că ai puţini asiguraţi şi te umilesc — te poţi consola punîndu-i să-ţi plătească o vizită...

Medicul primar iese din birou iar pe agenţi îi înlătură cu un gest : n-are chef de pisălogi azi, să treacă altădată, fără supărare,

— Ce om ! îi spun lui Mistico privindu-l pe şef care se îndepărtează, urmat de chelbos pînă în capul scării.

Un om excepţional. Cu toată clientela platnică pe care o are, vine la spital pentru o sărăcie de salariu : această jertfire de sine, această pierdere a timpului său de mare medic pentru nişte moşnegi uitaţi de lume, mă descumpăneşte. Zăresc parcă o fisură în acest bloc de om superior.

— De ce face asta ? îi întreb pe voluntari.

Sandolini spune că o face din nobleţe sufletească, dintr-o aristocratică mărinimie.

Pentru Lampredi e un fel de *catharsis :* îi exploatează pe bogaţi şi, fie chiar sub formă de timp, face daruri săracilor.

Ardesio zice că-i convine să aibă tipărit pe carnetul de reţete MEDIC PRIMAR. Face impresie asupra platnicilor.

Dar Mistico ne lămureşte că în taină, aspiră să ia docenţa în geriatrie, folosind bogatul material al spitalului.

— Gioberti îi face lucrările, nu ştiaţi ?

Recunoaştem că ar fi o frumoasă revanşă asupra foştilor săi colegi de la clinică : i s-ar spune şi lui „profesor" ca şi lor.

Acum mi se pare mai autentică şi chiar mai ideală figura medicului primar. După ce rămîn singur cu Mistico, îl întreb :

— Crezi că are să reuşească ?

Mistico îmi face cu ochiul :

— Sigur că da, nu degeaba s-a făcut francmason. În comisia care acordă docenţe sînt masoni... Ai înţeles ?

În legătură cu asta, mă întreabă cum să procedeze ca să intre în masonerie. Vădit lucru, nu-i mai sînt de ajuns convingerile politice şi partidele. Îi spun că nu ştiu, că n-am habar ce-i masoneria. Privirea lui însă sticleşte la gîndul masoneriei alcătuite din posturi bine plătite.

— Dar nu are sediu şi nici nu poţi să-i întrebi pe oameni dacă-s masoni. E o problemă serioasă.

Spune că adevăratele pîrghii ale statului sînt toate în mîinile masonilor : toţi marii profesionişti sînt masoni, fir-ar să fie ! Dar cum să faci ca să te înscrii ?

— Ar trebui să aştepţi să-ţi propună careva.

— Şi dacă nu se întîmplă asta ? Iar pînă atunci înscrişii îţi umflă locurile cele mai bune.

Nu înţelege de ce pe mine nu mă interesează să devin mason :

— Şi totuşi eşti sortit să faci carieră, să cîştigi.

— Eu n-am habar de masonerie. Pentru mine există Asigurările : ştiu unde au sediul şi că în orice parte a oraşului se găsesc asiguraţi.

Îl însoţesc pe Piselli să-şi vadă florile. Îmi dau seama că-i impresionat de proaspăta mea dragoste pentru botanică. I-a făcut plăcere floricica pe care i-am dat-o, dar eu n-am vrut să dau importanţă darului. Mîngîi cu gingăşie nişte geranium în timp ce sora cea grasă şi Piselli privesc scena cu emoţie.

— Ce roz delicat, zic.

— Astea-s cu adevărat giuvaerele naturii, spune sora Angela.

— Cred că am convertit-o la panteism, fără ştirea ei, spune Piselli despre sora Angela.

Dar pe dînsa n-o interesează să știe ce înseamnă panteism. Are înfățișarea potolită și pașnică a celui care nu e prea curios, prea interesat : Dumnezeu în cer și florile pe pămînt, spune rezumîndu-și filozofia.

Contemplu florile și aștept să se maturizeze întrebările pe care vreau să i le pun lui Piselli.

Sora Angela toarnă apă cu măsură, alegînd ghivecele după o anumită ordine cunoscută numai de ea și de Piselli, care urmărește operația atent și satisfăcut. Întreb dacă medicului primar îi plac florile.

Piselli scutură mîhnit din cap :

— Nu vine niciodată.

— O dată i-am dăruit o mică plantă cărnoasă ca s-o țină în birou, zice sora. O plantă cum nu se poate mai ușor de întreținut. Și totuși a lăsat-o să moară.

Își face repede semnul crucii, iar Piselli confirmă în tăcere faptele.

— Are grijă numai de oameni, zic oftînd.

— Prefer florile, zice Piselli cu răceală. Îți dau mai multă satisfacție.

Nu pot decît să încuviințez. Îi las singuri cu necazurile lor : prefer să mă duc să-i fac o vizită lui Gioberti, al cărui laborator se află la același etaj cu sera lui Piselli.

Pe ușă este o plăcuță emailată cu inscripția LABORATOR. Dedesubt, săpată în lemn și în parte scrijelită și ștearsă, se vede o tigvă peste două oase în cruce.

Bat la ușă și intru, după ce aud un „intră" pronunțat de o voce cavernoasă. Gioberti prezintă o

corelație endocrină complexă. Înalt de cel puțin un metru nouăzeci și șase, foarte slab, îl poți clasa ca un hipofizar eunucoid: deține totuși caracterele sexuale secundare (păr, voce) foarte dezvoltate și se poate presupune că ar avea organele genitale în proporție (oricum ar fi, e material irosit, fiindcă-i atît de urît încît nu-i admisibil să poată avea o femeie: afară de asta își petrece toată ziua în laborator și se vorbește că nu iese niciodată seara în oraș). Așadar testicularo-suprarenal-tiroidal-hipofizar? Nimeni nu pricepe nimic în materie de endocrinologie.

Se apropie ca să mă identifice prin ochelarii groși.

— Cine ești?

— Sînt Melli. Ne-am mai văzut o dată jos.

E îmbrăcat într-un halat stropit cu pete roșii și galbene, lung pînă în călcîie. Tocmai examina o eprubetă privind-o în zare.

— Ce-i înăuntru?

— Pișat.

Pe o masă lungă se află numeroase eprubete cu urină și cu sînge. Pune în mișcare o centrifugă, își șterge mîinile pe halat.

— Ce faci acolo?

— Examinez pișatul moșnegilor.

Mă învîrt prin laborator.

— Asta ce-i?

— Un microtom. Servește pentru prepararea lamelelor.

— Înțeleg. Ca o mașină de tăiat șunca în felii.

— Mi-ar place să fac o serie de secțiuni transversale într-un om întreg, de la cap la picioare.

— Ca să le examinezi pe toate ar trebui să stai ani de zile la microscop.

— Nemţii au făcut-o, în timpul războiului, asupra unui prizonier.

Rîde, arătînd o dentiţie de lup. Mă gîndesc că ar fi în stare să mă taie în felioare foarte subţiri : din fericire nu dispune de un microscop de mărime potrivită.

— În America s-a făcut numai pe un şoarece.

Deschide un frigider mic unde alături de cîteva sticluţe, poate de bere, se află o jumătate de creier omenesc.

— Al cui e ?

— Nu ştiu. L-a luat Sandolini din sala de disecţie. Vrei o bere ?

— Nu, beau bere numai vara.

Ia în mînă jumătatea de creier. Prin congelare s-a făcut mai consistent decît e normal : cînd îl extragi din cadavru e moale şi cu tendinţă de a se fleşcăi.

— Frumos creier, zic.

— Experimentez o nouă metodă de colorare a fibrelor. Un nou colorant anorganic, superior sărurilor de argint.

— Chiar îţi place munca de cercetător ştiinţific ?

Se-ncruntă la faţă, aruncă jumătatea de creier pe masă în faţa eprubetelor.

— Mi-ar place. Dar cu asemenea mijloace, ce să cercetezi ? Pot face cel mult preparate histologice, cu hematoxilină şi eosină. Treabă de diletanţi.

Umblă cu pași mari în sus și în jos. Din trei pași străbate laboratorul. La un moment dat se apleacă spre mine :

— Vrei să vezi ceva la microscop ?

Îmi supune spre examinare o parte din colecția lui de anatomie microscopică, exemplarele cele mai reușite. El îmi focalizează imaginea, iar eu mă silesc să pun cîteva diagnosticuri de organe, dar îmi reamintesc prea puțin.

— Cît ai avut la histologie ?

— Douăzeci și șapte.[1]

Clatină din cap.

— Note de formă. Vă împuiază capul cu noțiuni inutile : clinică, terapie, patologie specială. Scuipă și șterge scuipatul cu talpa. Ca să scoți niște doctori. Vor mai trece o sută de ani pînă să se poată începe studierea medicinei pe o bază cît de cît serioasă.

— Dar pînă atunci cum facem ?

— Ar fi de ajuns să se țină cîteva cursuri cu bărbierii, cu pedicuriștii. Ar fi de ajuns să-i pregătească ceva mai bine pe felceri, în loc să-i oblige pe niște oameni care ar putea fi îndrumați către activitatea de cercetare, să piardă șase ani. Biologie, fiziologie, patologie generală, anatomie, fizică și chimie. Astea da ! Ce medicină !

Nu zic nimic. Privesc noul preparat pe care Gioberti l-a introdus sub microscop. Încerc să ghicesc.

— Nu recunosc.

[1] În Italia, la universități, notele se dau pînă la treizeci.

— Privește-l bine. Place grozav bărbaților. Place bărbaților. Multe îmi plac mie: aici e vorba de un organ omenesc.

— E un himen, zice Gioberti, hlizindu-se.

Privesc din nou și confirm. E chiar un himen. Niciodată n-am aflat cine l-a sfîșiat pe al Teresei. Dar ce-mi pasă? Teresa mă iubește, și de cînd o cunosc e numai a mea.

— Nu te excita. Privește epiteliul. E numai o excrescență de babă.

— Cine știe cine i l-o fi rupt, zic.

— După cum se vede e mort, așa că nu-i mai folosește cu nimic că e sau că nu e rupt.

Simt o oarecare indispoziție. Îi propun lui Gioberti să bem berea, admițînd că reușește să o deosebească de sticluțele cu urină. El se duce la frigider, pune la loc jumătatea de creier și scoate două sticle. Face rost de două pahare și le umple.

— Ce rece-i, zic degustînd-o.

— Bună!

— Tu n-ai asigurați?

Se încovoaie ca să mă privească mai bine:

— Asigurați? Ce jivine sînt astea? Îmi rîde în nas cu hohote deșănțate. Are dinții galbeni și lungi și nu-i lipsește nici unul.

— Bolnavii moderni. Nu. Nu. Nu, nu. Sînt un om de știință, Melli, chiar dacă îmi petrec ziua analizînd pișatul. Un om de știință e prea serios ca să poată avea pretenția de a tămădui oameni.

— Meseria de medic e o meserie ca oricare alta.

— Vă las pe voi s-o faceți, ăia de jos.

Pe fereastră se zăresc acoperişurile oraşului şi cîteva din întunecatele turnuri medievale. E un vechi oraş al medicilor.

— Nu se poate nega că există şi unii care salvează vieţi omeneşti, zic.

Pot chiar să-mi permit discuţii academice : în definitiv, Gioberti n-are asiguraţi, nu-i un concurent , nu contează.

— Atîta timp cît medicii nu vor fi în stare să pună toţi un diagnostic identic la acelaşi bolnav şi să adopte o terapie identică, nu ne aflăm în domeniul ştiinţei. Cine îmi poate garanta că medicul care a lecuit pe vecinul meu mă poate lecui şi pe mine ?

Încep să mă plictisesc.

— Am mai multă încredere în lupta contra foametei şi contra mizeriei : are o bază biologică mai serioasă.

Mă gîndesc că n-am să mai vin să-l văd. N-avem nimic comun, noi doi : nu ne sîntem de nici un folos unul altuia.

Mă împinge pe o uşă cu geamuri într-o încăpere mai mică, un fel de debara, luminată de o ferestruică tăiată lîngă tavan. Pe o măsuţă stau înghesuite o mulţime de cutiuţe de celuloid : înăuntru sînt păianjeni, scorpioni, muşte, gîndaci şi alte insecte.

— Sînt vii, mă lămureşte Gioberti. Îi sticlesc ochii care, prin lentilele ochelarilor, apar mici. Îmi servesc pentru experienţe.

— Dar astea-s insecte, zic.

— Şi ce-i cu asta ? Ce ştii tu ce înseamnă o insectă ?

Ia o pensetă, deschide cu precauţie o cutiuţă şi apucă cu băgare de seamă un păianjen mare. Păianjenul se zbate, dar nu poate să scape.

— Stai să vezi, zice Gioberti. Cu mîna liberă apropie două fire electrice care atîrnă deasupra mesei : căpeţelele firelor sînt descoperite. Ţine păianjenul, îmi spune. Apuc penseta cu scîrbă, dar vreau să văd ce are să facă. Îmi trece un cleştişor de lemn ca să fixez bine strînse braţele pensetei. Astfel pot s-o aşez pe masă, cu păianjenul care continuă să agite picioarele în gol.

— Uite. Acuma apropii firele de capul păianjenului. La un moment dat se va produce o scînteie.

Cele două fire se ating pe capul păianjenului. Pîrîie o scurtă scînteie : păianjenul rămîne cîteva clipe nemişcat, apoi începe iar să se agite.

Altă scînteie : nou semn de surprindere şi teamă din partea păianjenului.

— E un electroşoc, zice Gioberti fascinat. Va fi nevoie de mai multe scîntei fiindcă e un exemplar mare.

Face să ţîşnească scîntei tot mai intense şi mai dese, iar păianjenul pare năucit.

— Pînă acuma i s-or fi prăjit creierii, zic eu.

Alte descărcări. În sfîrşit, păianjenul se chirceşte şi rămîne ţeapăn. Gioberti se ridică mulţumit.

— A murit. Ţi-a plăcut ? Ai văzut că pînă la urmă a murit ?

— Da, dar cu ce folos ?

Mă fixează ca şi cînd aş fi una din insectele lui.

— Cum, cu ce folos ?

— De ce îi provoci acele descărcări în cap ?

— Nu face pe prostul, zice iritat. Doar ăsta-i principiul cercetării în ştiinţă. Să faci, să refaci, să verifici totul. Descărcarea electrică omoară păianjenul. De acord, o ştim cu toţii. Dar acest fenomen poate conţine altele pe care le ignorăm. În fiecare zi omor o insectă, în fiecare zi în acelaşi fel, în aceleaşi condiţii de măsurători posibile. Dar mîine sau poimîine, nu se ştie, mă pot lovi de fenomenul necunoscut : ajunge numai ca eu să fiu pregătit spre a-l recunoaşte. Nu înţelegi ?

Părăsesc camera insectelor, nu mă mai opresc în laborator, ajung la uşă. Pe coridor mă ajunge din urmă glasul vibrant al lui Gioberti :

— Jucaţi-vă de-a medicii. Jucaţi-vă mai departe de-a medicii. Ha-ha-ha.

8

Ambulatoriul este gol, pustiu. În fiecare după-amiază între orele 17 și 19, mă închid acolo înăuntru să dezleg cuvinte încrucișate. În răstimpuri ridic ochii și privesc canapeluța nouă, cele două scaune de vinilin albastru, dulăpiorul alb, avînd pe primul raft mostrele de medicamente care compun o vedere a New Yorkului. Ca să semene și mai mult cu New Yorkul văzut de pe Statuia Libertății, mă scol și deplasez o sticluță sau alta, după mărimi, culori și perspectivă, formînd grupări noi, în fiecare zi altele. Revin la cuvintele încrucișate, privesc desenele umoristice, le studiez îndelung, pînă cînd piere tot umorul și rămîn numai niște desene urîte.

La sosire și la plecare mă întîlnesc cu proprietăreasa (intrarea ambulatoriului dă în vestibul, dar e independentă de restul apartamentului) : mă privește cu aer trist și înțelegător, și ca să-mi ridice moralul îmi vorbește despre nenumăratele și complicatele ei boli. În fiecare zi îi dăruiesc eșantioane de doctorii, dar nu știu dacă le folosește. Cînd mi s-o deschide pofta să aflu, am să mă

duc să scormonesc în lada de gunoi şi sînt sigur că am să-mi găsesc acolo eşantioanele.

Zăbovesc în faţa porţii mari, prefăcîndu-mă că aştept pe cineva : nimeni nu pare să observe placa mea mare, neagră, cu litere aurite ; asiguraţii trec fără s-o ia în seamă, se duc liniştiţi la ambulatoriile medicilor lor curanţi.

Pe o distanţă de o sută de metri sînt trei ambulatorii : cel al doctorului Cifiello, la mijloc al meu, iar mai departe, după ce treci de un şantier în construcţie, cel al doctorului Bietti, specialist ORL (nas, gît şi urechi).

Pe la orele nouăsprezece şi cîteva minute, cînd mi-am terminat programul, trec prin faţa lui Cifiello : la ora aceea geme de asiguraţi. Îmi înfrîng ispita de a vedea cum arată la faţă asiguraţii ăia şi trec mai departe. Ba uneori, dimpotrivă, mă întorc să văd ce se întîmplă la ambulatoriul doctorului Bietti. Acolo nu se vede niciodată nimeni : dar dacă te gîndeşti bine, e firesc să fie aşa, fiind vorba de un specialist. Bietul om, dacă n-are un nume care să-i atragă pe platnici şi nici n-are raporturi pe sub mînă cu Asigurările, ce poate să facă ? La fereastră stă o infirmieră blondă, care-i examinează pe trecători, din cap pînă-n tălpi.

După o săptămînă mama se hotărăşte să coboare în arenă. Vine să mă ia şi primul ei gînd ar fi să se instaleze în faţa ambulatoriului plin al lui Cifiello şi să-i tragă de mînecă pe asiguraţi (pe asigurate mai ales) şi să ridice în slăvi priceperea excepţională a unui tînăr medic care a des-

chis un ambulatoriu la cîţiva paşi. Se lasă convinsă de temerile mele: la urma urmei, Cifiello nu şi-a arătat colţii încă. Îmi convine oare să deschid eu ostilităţile? Poate că da! Ar fi cazul să atacăm primii, dar n-am curajul. Atunci mama dă la iveală ideea pe care o ţinea în rezervă.

— Vino, îmi spune, sculîndu-se în picioare. Mă opreşte cu un gest, cînd mă pregătesc să-mi scot halatul. Poate că ar fi bine să-l păstrezi.

— Unde mergem?

— Nu. Mai bine scoate-l.

Mi-l scot şi ieşim.

— Stai lîngă mine şi zîmbeşte. Las' pe mine, zice.

Se opreşte în faţa unei prăvălii de legume şi fructe, mă pune să-i ofer braţul şi intrăm astfel în prăvălie. E îmbrăcată în negru şi poartă pălărie.

— Bună seara, zice.

— 'seara, răspunde precupeaţa, apropiindu-se.

— Frumoasă ceapă, zice maică-mea.

— Aşa-i că-i frumoasă?

— Chiar că-i frumoasă. Uite, acesta e fiul meu, doctorul Melli.

Ii întind mîna şi zarzavageoaica mă lasă să i-o strîng pe a ei.

— Îmi pare bine, zice.

— A deschis de cîteva zile un ambulatoriu aici, aproape, la o sută treizeci şi şase, ştiţi unde?

— Acolo? întreabă precupeaţa arătînd cu degetul dincolo de vitrină.

— Întocmai. Are şi firmă.

Precupeaţa încearcă să zîmbească şi să-şi bage mîinile în buzunarul şorţului.

— E un medic bun, deşi n-ar trebui s-o spun tocmai eu, reia maică-mea. O diplomă de toată frumuseţea, experienţă spitalicească. E limpede ? Frecventează spitalul, unde se învaţă cu adevărat, nu clinica.

Zarzavageoaica încuviinţează cam nedumerită.

— Există o deosebire între spital şi clinică, zice maică-mea, şi încă cum ! E cam ca deosebirea dintre patronul unui magazin şi un vînzător.

Această diferenţă i se pare destul de limpede femeii. O dovedeşte privirea ei redevenită sigură.

— Ca deosebirea care-i între marfa naturală şi cea falsificată.

— Chiar aşa, zice maică-mea. Mă arăt şi eu de acord.

— Îmi face cu adevărat plăcere, zice zarzavageoaica. Îmi plac oamenii care studiază, care pricep. Cu totul altceva decît nişte bieţi neştiutori ca noi. Mereu îi spuneam fiului meu : învaţă, învaţă, acuma nu-ţi dai seama, dar mai tîrziu are să-ţi prindă bine.

— Şi ce a făcut fiul dumneavoastră ? Ce a ajuns ? întreb eu cu interes.

— Face pe zidarul. Cu atît mai rău pentru el. Dacă ar fi vrut, ar fi putut deveni doctor şi el. Dar se vede treaba că aşa te naşti.

— Toate meseriile sînt necesare, i-o retează maică-mea. Fiul meu are nevoie să-şi facă o clientelă.

— Nici vorbă, bietul băiat !

Ne privește și așteaptă. Eu privesc niște roșii.

— Dumneavoastră îl puteți ajuta, doamnă, zice pînă la urmă maică-mea. Se întîmplă ca în prăvălie clienții să vorbească cu patroana despre sănătatea lor.

— Adevărat, se-ntîmplă.

— Așadar, iată ocazia de a le sugera să încerce un medic nou.

— Just, zic eu.

— Fără să nedreptățești pe nimeni, pentru că medicii sînt toți buni, adaugă maică-mea.

— Se-nțelege, spune zarzavageoaica.

— Trebuie ajutat un tînăr să-și deschidă drum în viață. Dați-mi un chil de ceapă.

Precupeața povestește de vremea cînd deschisese prăvălie și nu avea clienți. Încet, încet, cu sîrguință... Cîntărește ceapa, o împachetează cu grijă, o înmînează maică-mi, care plătește fără tocmeală. Ne luăm rămas bun cu simpatie.

— Ai văzut ? spune maică-mea pe drum.

— Mi-a fost cam rușine, mamă.

— Rușine, de ce ? Vremurile se schimbă, iar medicul trebuie să fie în stare să se adapteze timpului.

Reflectez la demnitatea amărîtă a colegilor de la bar.

Ne prezentăm în același fel la brutărie, la lăptărie, la magazinul de aparate electromenajere, la frizer și la tutungiu. Toate sînt centre de întîlnire obligatorie pentru asigurați.

Ocolim cafeneaua : tocmai aici trebuie să fac caz de demnitate. În cafeneaua cartierului voi

intra cînd am să am o clientelă formată, cînd intrarea mea va fi precedată de răsunetul faimei mele, iar atunci, fără să mă fi văzut vreodată, chelnerul mă va întreba: „Cu ce să vă servim, domnule doctor?“ „O cafea“, am să răspund cu un gest cumpătat — nici umil, nici îngîmfat — la saluturile numeroșilor mei asigurați așezați pe la mese.

9

Cazul ţine de mica secţie a lui Ardesio, Sandolini şi Lampredi. Caz dubios care trebuie lămurit prin autopsie. Morga se află în fundul grădinii, în spatele marii clădiri a azilului, pe jumătate ascunsă după arbori şi tufişuri. De fiecare dată cînd are loc o autopsie, pe la ferestre apar bătrîni care privesc forfota din jurul camerei mortuare : soseşte anatomopatologul operator însoţit de un cirac sau asistent, mai soseşte cîte unul dintre noi, medicii spitalului, deseori vin şi studenţi din anul patru sau cinci, care trebuie să pregătească examenul de anatomie patologică.

Bătrînii ştiu că toţi oamenii ăştia trebuie să taie un bătrîn care a murit.

În dimineaţa asta, noi, medicii de la spital, am coborît în număr mai mare ; asupra cazului s-au dat trei diagnostice diferite, cîte unul de fiecare responsabil al secţiei : Ardesio e pentru o perforare lentă provocată de ulcer duodenal, Sandolini e pentru apendicită, Lampredi oscilează între apendicită şi ocluzie intestinală. Se află în joc o prinsoare de-a-ndoaselea : cine cîştigă e cel mai pri-

ceput, deci plătește băutura. În vestiar, pe perete, stă înrămată o poezie în limba engleză, scrisă la mașină :

TO A CADAVER

by Arden Almquist

I take this scalpel reverently,
Hesitant to violate the one thing
That was yours alone to give.
I do not know you — not even your name — ...[1]

Lipsește traducerea, așa că mă opresc aici.

Anatomopatologul care face autopsia e un docent bărbos ; îl însoțește un cirac sumbru și palid care-i imită fiecare gest. Își îmbracă în tăcere halatele : sînt încheiate la spate, pe cînd ale noastre se încheie în față.

În așteptare, noi, cei de la spital, fumăm.

Cadavrul nu-i un manechin, cum pare. Zace întins gol pe marmură și o cîrpă îi acoperă fața. Cîrpa de pe față reprezintă un vechi obicei în practica disecției, dar mulți operatori se lipsesc de ea.

În încăperea alăturată — care nu e despărțită cu ușă — un autopsier îmbracă, cu mișcări precise și ordonate, un al doilea cadavru, care a fost disecat dimineața, devreme, de către un alt medic specialist. I-a și pus cămașa, pantalonii și pantofii.

[1] La un cadavru / de Arden Almquist / Iau acest scalpel cu smerenie / Șovăind să violez singurul lucru / Pe care numai tu puteai să-l dai. / Nu știu cine ești — nici măcar numele tău — ... (Engl.)

Nu poartă nici un semn de tăieturi și nu e desfigurat. Tehnica s-a adaptat exigențelor de respect impuse de durerea rudelor mortului. Însăși secționarea craniului, cînd se execută după toate regulile artei, se face astfel încît numai un ochi expert, examinînd mortul de aproape, ar putea-o constata ; e lucru știut că prea puțini se apropie atît de mult de un cadavru : cel ce o face e de obicei o rudă, prea cuprinsă de propria-i durere ca să dea atenție unor neînsemnate și abia vizibile semne de pe craniul defunctului.

(Unii folosesc mănuși de cauciuc, alții preferă să lucreze cu mîinele goale, după cum unii conduc mai bine mașina desculți decît încălțați. Singurul element discriminatoriu în folosirea sau nefolosirea mănușilor este dat de posibilitatea, doar obiectivă, de a intra în contact direct sau indirect cu cadavrul — și e vădit lucru că, în primul caz avem de a face cu tipuri impresionabile, hipersensibile — deoarece senzația la pipăit pe care o dă carnea rece este aceeași ; afară de asta, folosirea mănușilor nu înlătură nici măcar senzația de contact cu carnea umedă, avînd în vedere că învelișul de cauciuc împiedică transpirația pielii astfel că mîinile în curînd se umezesc cu adevărat. Prin urmare, sub aspectul simplelor senzații, rezultatul e același. Eventualitatea unei infecții cadaverice — aceea a sepsisului puerperal al lui Semmelweiss — este, fără îndoială, puțin probabilă și de altfel, cum presupune o leziune deschisă pe mîna celui care operează disecția, e limpede că o peliculă subțire de cauciuc ar fi o pavăză prea slabă contra unui vîrf fin sau a unui tăiș bine ascuțit.)

Bărbosul, urmat de asistentul său, se apropie de cadavru : îl examinează din ochi în întregime, ca pentru a se convinge că-i e pe plac. Apoi se așază în dreapta. Noi în stînga.

Sandolini, care are în mînă fișa clinică a cazului, își face la repezeală semnul crucii. Acest semn nu-i scapă bărbosului :

— Autopsia este un ritual laic, domnilor colegi, zice.

Apucă bisturiul și execută cu mîna sigură secțiunea biacromială și apoi îndată cea sterno-pubiană.

— Citiți.

Sandolini citește.

— Anamneză : nimic în antecedente. De cîțiva ani se plînge de deranjamente dispeptice caracterizate...

— Vîrsta ? întrerupe bărbosul. A cedat locul asistentului care desprinde cu băgare de seamă învelișul cutanat de arcurile costale pentru a pregăti deschiderea cavității toracice.

— Șaizeci și doi.

— Citiți mai departe.

— ... tulburări dispeptice caracterizate prin senzații de greutate după-mese, somnolență, cefalee, neregularități ale scaunului, dureri sporadice în abdomen...

— Cine a scris fișa asta ?

— Eu, zice Sandolini.

— Citiți. Corectează o tăietură făcută de asistent.

— Acum patru sau cinci ani a suferit de arsuri gastrice, care apăreau de obicei pe stomacul gol.

A făcut o radiografie a tubului digestiv şi a fost diagnosticată o duodenită...

— Se găseşte totdeauna în radiografiile tubului digestiv, zice Ardesio. Dar deseori sînt aiureli. Trebuie să bage ceva în buletinul radiologic...

Cu o privire, bărbosul îl face să tacă.

Ajutorul său a terminat şi aşteaptă. Autopsierul dirijează jetul slab de apă al unei pompe peste trupul neînsufleţit : dar pînă aici lucrarea a decurs destul de curat, sînge a curs puţin.

— Acum două zile pacientul a fost apucat de o subită durere abdominală, neprecis localizată, şi manifesta semnele unui colaps profund. De la Azil, pacientul a fost transferat la spital cu diagnostic de abdomen acut...

— Grozav diagnostic, rînjeşte bărbosul.

— Examen obiectiv : abdomen tratabil, cu uşoare dureri difuze la palpare în toate sectoarele. Mac Burney dubios...

— Negativ, şopteşte Ardesio. Te umflă rîsul. Dacă asta-i apendicită, îmi tai gîtul.

— Cord : zgomote surde, înfundate, ritmice. Frecvenţa bătăilor, 96 pe minut. Tensiune arterială 85 ; minima nedeterminabilă. Temperatura 37 şi 4...

Bărbosul lucrează cu costotomul pentru a îndepărta carapacea sternală. Asistentul îl urmăreşte fascinat. Fiecare tăietură de foarfecă retează net o coastă, cu zgomotul unei crăci uscate care se frînge.

— Daţi-i drumul, citiţi-vă mai departe romanul. Terapie ?

— Bismut, cloramfenicol, antispastice, analeptice...

— Bine. Apoi ce s-a întîmplat ?

— Intrat în secţie alaltăieri, ieri a decedat, zice Lampredi.

— Terapie ineficace, comentează bărbosul. Între timp a descoperit cavitatea toracică. Sub vălul pericardic se zăreşte inima : e roşie, întunecată, cu pete gălbui spre bază.

— Dispnee intensă şi subită, iar peste un sfert de oră *exitus* prin insuficienţa acută a miocardului.

— De ce nu începe cu abdomenul ? şopteşte Ardesio, care-i cel mai nerăbdător. N-o fi avînd de gînd să ne ţină toată dimineaţa.

— Trebuie să procedeze metodic, zice Mistico. Ciracul deschide pericardul, ridică inima şi o extirpează tăind vasele groase de la bază. Apoi o înmînează bărbosului care o examinează, îi face o mică incizie cu o foarfecă şi zîmbeşte mulţumit.

— Iată domnilor. Aţi scăpat repede. Am găsit *causa mortis* : infarctul vîrfului. Mi-am dat seama de îndată ce i-am scos sternul.

Inima trece iar în mîinile asistentului, în timp ce noi ne înghesuim s-o vedem. Bărbosul ne ignorează. Îi spune ajutorului său :

— Vezi artera ? Secţioneaz-o... Nu. Vreau o secţiune longitudinală, ca să descopăr *trombusul* în toată lungimea.

Asistentul se căzneşte să izoleze artera, un tubuleţ subţire şi vîrtos.

— Hai, bagă foarfeca. Nu poţi deschide o coronară cu bisturiul...

— Scuzaţi, abia suflă ciracul.

Bărbosul pare iritat :

— Să nu stricăm cadavrul ăsta. Fii mulțumit că nu trebuie să-l plătești. Știi că în vechime anatomiștii trebuiau să și le plătească ?

— Halal ulcer sau apendicită, îmi șoptește, cu oarecare satisfacție Mistico. Pe mine nu m-au convins.

— Dar tu ce ai crezut ?

— Eu ? Nimic. Nu-i în secția mea.

Bărbosul :

— Ai văzut *trombusul ?* Da, e viermișorul ăsta. Face un semn larg cu degetul arătînd toată lungimea cadavrului : Cheagul ăsta atît de mic a avut consecințe mari.

Ni se adresează direct nouă :

— Aveți diagnosticul adevărat : toate se potrivesc, așa-i ?

— Un infarct atipic, mormăie Ardesio care s-a ars cel mai rău, fiind cardiolog. Sandolini și Lampredi înghit gălușca dînd din umeri. Toți trei îl salută pe bărbos și se duc. Rămîn eu și Mistico.

— Tu ce faci, nu vii ?

— N-am mai văzut o autopsie de cînd eram student, zic.

— Asta nu-i un loc cu asigurați. Haide : cum poți suporta duhoarea asta ?

Totuși rămîn. Nu-mi strică o reîmprospătare, să mai văd cum arată pe dinăuntru un corp omenesc. Timp am destul : în secție n-a mai rămas nimic de făcut, iar o dată ieșit din spital, unde să mă duc ? La cafenea ?

Bărbosul îmi tolerează prezența fără comentarii. Se vede că ajutorul lui trebuie să fie un începător :

bărbosul îl privește cum lucrează clătinînd mereu din cap.

Extirpează plămînii, îi secționează deschizîndu-i ca pe-o carte, apoi trec la organele cavității abdominale : totul merge după un ritual precis. Încetul cu-ncetul se lasă cucerit și autopsierul, care depune o atenție tot mai susținută.

(Trebuie să se înțeleagă că punctul său de vedere e special. După o săptămînă de serviciu în camera mortuară, duminica se duce liniștit la meci. Și cred că nici nu simte nevoia de a nu se gîndi sau de a-și scoate din minte meseria pe care o face. Pînă la urmă se consideră un privilegiat : unul care-i autorizat să trăiască într-un mediu care-i mit sau tabù pentru majoritatea oamenilor. De acest privilegiu devine conștient cînd, la cafenea, se apucă să povestească cîte ceva din experiența muncii lui : nici un alt client nu reușește să cucerească auditoriul ca dînsul. „Cea din urmă este autopsia", îi plăcea deseori să repete unui autopsier de la Institutul de Anatomie. Autopsia e o ultimă limită ; mai bine zis, este cel mai înaintat avanpost al vieții pe terenul morții. Asta voia să spună autopsierul acela.)

Bărbosul vorbește cu asistentul :

— Trebuie să sesizezi această situație primară : un om, un cuțit, un cadavru. Nici un fel de mașină complicată, doar acea unealtă perfectă care-i cuțitul. Și nevoia bolnăvicioasă a omului de a se cunoaște pe dinăuntru. Așa cum ne vedem noi pe noi, sîntem tot atîtea învelișuri, tot atîția saci mișcători...

În acest răstimp cadavrul devine din ce în ce mai mult un adevărat sac. Organele sale, după ce au fost cîntărite în palmă, examinate, secționate, zac acum împrăștiate pe o placă de zinc. Din cînd în cînd, autopsierul spală terenul cu furtunul, șterge sîngele cu un burete mare.

— Hai să lăsăm deoparte patologia, urmează vocea bărbosului, o voce care înșiră cuvinte potolite, lăsîndu-le să curgă pe un ton egal. Eu prefer anatomia pură, fiindcă oferă posibilitatea de a verifica, să zicem așa, arhetipurile organelor. Nu știu dacă ești în măsură să pricepi ceea ce vreau să spun : știi dumneata ce semnificație are să deschizi și să găsești, de fiecare dată, aceleași organe ? Să le ai de fiecare dată în fața ochilor în aceeași invariabilă structură, să le recunoști pe temeiul tuturor suprapunerilor patologice ? Maladiile sînt incidente, modificări trecătoare, care nu intervin în adîncime, în substanța primară a organelor, în felul lor de a fi organe. Ai văzut inima asta ? A fost o tromboză a coronarei, de acord. Nu mai reprezintă un fenomen important, nici măcar pentru clinicieni, de vreme ce nu pot face nimic...

N-am observat că a intrat Gioberti. În tăcere s-a apropiat de organele care stau pe tava de zinc și le privește pe rînd : pare un om-lup care ar adulmeca bucăți de carne. Îmi adresează surîsul său de lup.

— Tromboză coronariană. Are o oarecare semnificație numai pentru inima asta și pentru cei care suferă de așa ceva. Dar pentru inimă ca atare, ca organ, ce înseamnă ? Nimic. A fost considerat organul care adăpostește pasiunile : dar chiar

şi asta, ce semnificaţie are ? Pasiunile sînt incidente, ca şi maladiile : admiţînd că ar avea vreo legătură cu inima. Ceea ce contează este forma pură : aici stă frumuseţea anatomiei. Nu. Filozofia n-are nici un amestec. E mult prea uşor s-o faci într-un asemenea loc.

După ce a secţionat circular cu fierăstrăul calota craniană, asistentul a descoperit creierul. Bărbosul îl scoate afară şi-l ţine răsturnat în palmă. Parc-ar fi un preot păgîn :

— *Sicuti animae functionum internarum perfectione et multitudine homo caeteris animalibus longe antecellit, ita et Cerebrum*[1]... scria marele Verheyen...

— *...quod proprium illarum organum est...*[2] continuă Gioberti.

— *Etcetera,* aprobă bărbosul. Depune creierul alături de celelalte organe şi asistentul îl ia în primire.

— Iar medicina este considerată o ştiinţă. Dar va deveni ştiinţă numai atunci cînd anatomistul îşi va fi epuizat cercetările. Amintiţi-vă că funcţia nu creează organul : poate numai să îl modifice. La început a fost organul, domnilor. Să continuăm.

Nu mai vorbeşte pînă la terminarea autopsiei. Apoi îşi spală îndelung mîinile, imitat de ciracul său.

[1] Precum prin perfecţiunea şi multitudinea funcţiilor interne ale sufletului, omul excelează cu mult faţă de celelalte animale, tot aşa şi creierul... (lat.).

[2] ...care este organul propriu al acestora... (lat.).

Autopsierul umple cu zdrenţe şi rumeguş golurile lăsate de organe, acestea fiind luate pentru a se face din ele preparate de examinat la microscop : mortul trebuie predat celor cu înmormîntarea, în aparenţă întreg şi îmbrăcat. Autopsierul nu-şi poate permite să reflecteze că la judecata de apoi mortul acela va avea nevoie de toate organele : dar astea-l privesc pe bărbos. Începe să coasă la loc abdomenul, alipind marginile tăieturii cu împunsături lungi şi rapide. Foloseşte un ac de plăpumar.

Ieşim. Gioberti a luat un rinichi : îl duce în mînă înfăşurat într-o cîrpă.

Trag adînc în piept aerul rece şi-mi odihnesc privirea pe verdele arborilor şi al copacilor. Parcă nu-ţi vine să crezi că auzi zgomotele maşinilor care trec pe după zidul de împrejmuire al azilului : mă îmbărbătează gîndul că dincolo se află lumea vie, lumea asiguraţilor. Lumea mea.

Ciracul se îndepărtează către clădirea azilului. Bărbosul însă iese pe poarta grădinii, de unde pornesc autodricurile rapide care transportă cadavrele bătrînilor săraci la cimitir.

Bărbosul e cu bicicleta.

— Vă salut, domnule profesor, îi spune autopsierul, după ce i-a deschis poarta.

10

Simt nevoia să-i văd pe asiguraţi de aproape. De aceea mă duc să-i aştept la ieşirea din fabrici, din întreprinderi, şi-i observ, fie chiar din fugă, fiindcă toţi sînt grăbiţi să se îndepărteze, cu tramvaiul, cu motoretele, cu bicicletele.

E greu de explicat cum se face că bărbaţii aceia şi femeile acelea care au înfăţişarea de oameni sănătoşi, ajung să se preschimbe în asiguraţi activi ; să se adapteze, cu toată graba care le mişcă paşii, la ceasurile lungi de aşteptare în anticamerele ambulatoriilor. Mare trebuie să fie puterea medicului ! Dacă am face o comparaţie cu trecutul, ştiind ce ştim despre medicii de altădată, s-ar părea că graţie Asigurărilor, puterea medicului să fi crescut. O fi pierdut, poate, figura medicului, un anumit tip de prestanţă exterioară, dar s-a îmbogăţit în schimb cu o anumită alură administrativ-asigurativă, capabilă să transforme pe muncitori în asiguraţi.

În pofida tuturor amărăciunilor şi greutăţilor, sînt mulţumit că sînt medic.

Şi cînd te gîndeşti că într-o primă etapă, pe cînd eram încă în liceu, aş fi vrut să urmez dreptul (o

diplomă în drept e bună oricînd, mă gîndeam), și maică-mea a fost aceea care m-a făcut să aleg medicina, adică o profesie nobilă și deschisă unor frumoase cîștiguri (de mult urmărește maică-mea listele declarațiilor de impunere cu specificațiile respective : acolo a descoperit că mulți medici cîștigă mai bine decît atîția industriași mici și mijlocii). Trebuie să recunosc că a fost o alegere fericită, cu atît mai mult că încep parcă să simt cum înmugurește în mine vocația. Și oricum, e lucru frumos să nu depinzi de nimeni, să nu-ți pese de politică și de partide, să ai o clientelă credincioasă, care te admiră și te respectă.

— Nu te admiră, iar cît privește respectul, totul merge pînă la un punct, zice Zucconi, dar nu se pot lipsi de tine. Ești un fel de tabiet pentru ei. Dacă nu reușesc să vină ca să le prescrii doctoria, e bucluc : oameni care, dacă cineva din afară le spune că sînt bolnavi, fac scandal. Și nici măcar nu facem medicină preventivă : nici nu vor să audă.

Tot în scopul de a-i vedea pe asigurați de aproape, Zucconi îmi permite să mă duc să-l vizitez la ambulatoriul său. Trebuie să învăț puțină tehnică în practica asigurărilor.

În aparență asigurații par oameni normali, cu fețe, ținută și fel de a se îmbrăca absolut normale. Ceea ce-i deosebește, îi transformă în asigurați, este un caracter interior, nu atîta o anumită boală, cît calitatea specială pe care le-o conferă faptul că au în buzunar, sau în poșetă, cărțulia Asigurărilor, cu timbrele la zi.

Această cărţulie reprezintă punctul de întîlnire între asigurat şi medic : şi nu-i vorba de consultaţie, de boală, de tratament ; asiguratul vrea reţeta iar medicul vrea să înregistreze consultaţia : aceasta-i semnificaţia cărţuliei de asigurat.

— Chiar dacă-i spui că n-are nimic, prescrie-i oricum un medicament. Dacă n-o faci, ai pierdut un asigurat.

Asiguratul ştie că acea cărţulie de asigurat e un obiect de mare preţ pentru medic, iar cînd foamea sa de doctorii devine insaţiabilă, e în stare s-o folosească şi ca instrument de şantaj : o flutură pe dinaintea mîinilor medicilor, sute de mîini întinse ca s-o înhaţe. Conform regulamentului, cărţulia trebuie să rămînă în posesia asiguratului, dar visul oricărui medic este să o păstreze într-o casă de bani, în siguranţă, teancuri-teancuri de cărţulii, mii de cărţulii aparţinînd unor puternice nuclee familiare compuse din bătrîni, femei şi copii.

Ritualul prestării de asistenţă socială se consumă în ambulatoriul medicului, şi atinge maximum de perfecţiune cînd sala de aşteptare, anticamera, sînt pline cu asiguraţi îngrămădiţi de-a lungul pereţilor şi în picioare la mijloc, în timp ce alţii au făcut bivuac în faţa intrării. În asemenea condiţii asiguratul devine asigurat în cel mai înalt grad, iar medicul, mai mult ca oricînd, un medic de-al Asigurărilor : se realizează situaţia ideală a asistenţei generale în asigurări.

Asiguratul aşteaptă ore întregi ca să-i vină rîndul (cu cît mai lungă-i aşteptarea, cu atît mai mult e apreciată prestarea de asistenţă) iar un neasi-

gurat în trecere se întreabă ce s-o fi distribuind gratis acolo înăuntru.

E plăcut lucru să profesezi în aceste condiții, fără probleme de diagnostic, de tratament și celelalte, lucruri rezervate eventual specialiștilor, docenților, profesorilor, care își asumă răspunderea solidară pentru cazurile care se abat de la schemele obișnuite ale bolilor : răspunderea medicului generalist mai este încă limitată, din punct de vedere obiectiv, și din cauză că masa asiguraților lasă, pentru asiguratul singular, un timp disponibil din ce în ce mai restrîns. Partea frumoasă e că toate astea le știu și asigurații medicului bun, care are atît de mulți asigurați tocmai pentru că e bun : ca urmare nici nu mai au pretenția să fie lecuiți. În definitiv, să te însănătoșești total, să fii într-o stare de perfectă sănătate, însemnează să nu profiți de cărțulie, să nu faci uz de un drept, să n-ai ocazia de a participa la ritualul sugestiv al asistenței : mai însemnează încă, și mai cu seamă, să te lipsești de o scuză care admite sacrosancte justificări și să te afli în situația de a înfrunta în întregime gravele probleme care împietează asupra vieții. Nu-i nici o scofală să fii sănătos tun : cîte un mic deranjament de tip cronic reprezintă un excelent antidot împotriva angoasei și a sinuciderii.

Mecanismul prestației profesionale are un mers fatal și inexorabil. Consultație, tratament ? Cine-și poate permite luxul de a opri mersul unei benzi de montaj ca să se ocupe de o neînsemnată, unică piesă care-i aidoma celorlalte ? Iei piesa defectă și o dai deoparte, piesele care împing din urmă nu pot să aștepte. Important este să nu moară asiguratul,

ceea ce reprezintă un mic doliu, o pierdere pentru toți medicii Asigurărilor ; dacă totuși moare, dacă în adevăr i s-a împlinit sorocul, te resemnezi. Numai banda să nu se oprească.

Infirmiera îl introduce pe asigurat, care se prezintă cu șapca într-o mînă și cărțulia în cealaltă.

— Cum merge ? îl întreabă Zucconi. Pe cărțulie a pus stăpînire infirmiera : o deschide la pagina potrivită sub ochii lui Zucconi care începe să copieze datele stării civile pe carnetul de rețete.

— Ceva mai bine, dar parcă tot mai am unele arsuri după-masă.

— Totdeauna după-masă ?

— Da.

Zucconi termină de scris, desprinde rețeta și o înmînează asiguratului.

— Ia comprimatele astea. Sugi cîte una cînd îți vin arsurile. *Ciao* !

Asiguratul iese. Urmează altul la rînd ; nici nu s-a închis ușa în urma celuilalt, și a și intrat. Și așa mai departe, în ritm de patru minute consultația.

Al nouălea asigurat reclamă cîteva minute mai mult, fiindcă trebuie examinat. E vorba de unul care nu s-a mai prezentat de mult.

— Cînd vine unul care nu s-a mai prezentat de mult, arată-i că vrei să-l examinezi. Previi eventuala sa intenție de a schimba doctorul, și deseori reușești să-l faci să vină mai des, îmi spune Zucconi în timp ce pacientul își descoperă în grabă spinarea. Infirmiera are grijă să-i țină ridicat ghemotocul de flanelă, cămașă și pulover, iar Zucconi

îl ascultă cu stetoscopul aplicat pe peticul de torace pe care îl are la dispoziţie.

— Respiră adînc. Încă o dată. E o bronşită.

Asiguratul îşi îndeasă de bine de rău cămaşa în pantaloni, ia reţeta şi pleacă mulţumit.

— Iarna, cînd sînt mai îmbrăcaţi, se pierde timp mai mult, zic.

Zucconi trebuie să răspundă la telefon. În cazul de faţă nu poate pune diagnosticul prin telefon, aşa că aranjează o vizită domiciliară.

— Trebuie să înveţi să pui diagnosticul şi să prescrii tratamentul prin telefon, fiindcă dacă ai mult de lucru, vizitele domiciliare sînt ca şi timp pierdut. Cînd ţi-ai fixat standardul economic al zilei de lucru trebuie să cauţi să transformi o vizită domiciliară în două vizite în ambulatoriu. Pentru cele nici şase sute de lire pe care le primeşti de la Asigurări în schimbul unei vizite la domiciliu, eşti nevoit să pierzi o groază de timp, să consumi benzină, şi, vrei nu vrei, să-l examinezi pe bolnav.

— Două sute optzeci şi cinci de lire ori doi : ai dreptate, mai bine să nu le faci pe cele domiciliare.

Zucconi clatină din cap :

— Nu-i chiar atît de simplu. Eu, dacă nu reuşesc să rezolv domiciliarele la telefon, le fac pe toate, înjurînd eventual, dar le fac, şi mă silesc să-i vindec, să-i tratez cît pot mai bine. Nu pricepi ? Vizitele domiciliare le consider publicitate. Ceea ce facem noi e o afacere particulară, aşa că dacă vrei să lucrezi raţional, trebuie să dai ceva pentru publicitate : o cer legile pieţii.

Aprob. Zucconi e un adevărat maestru. După el trebuie să mă iau, nu după medicul primar.

O dată lansat, Zucconi îi dă înainte.

— Pune vizitele domiciliare în contul publicității. I-am deprins pe toți să vină la ambulatoriu, fiindcă-i mai comod și mai rentabil. E o pretenție care poate fi perfect justificată pe motive de prestigiu profesional. Zic : la frizer ori la coafor, vă duceți ? Bun ! Puteți veni atunci și la doctor, în ambulatoriu. E limpede ? Cel care chiar nu poate veni, însemnează că-i cu adevărat bolnav. Mă duc, și fac tot posibilul ca să-l vindec la repezeală. Am atins astfel două obiective : limitez vizitele domiciliare, iar rezultatele bune îmi fac reclamă. Și dacă e vorba de un titular de cărțulie cu drept de indemnizație de boală, grăbindu-i vindecarea obțin o meritorie apreciere din partea Asigurărilor. Boala domiciliară a unui muncitor nu folosește nimănui : nici muncitorului, nici patronului, nici Asigurărilor și prea puțin doctorului. Pîinea ți-o cîștigi de la bolnavii tratabili în ambulatoriu. În majoritatea cazurilor n-ai altceva de făcut decît să repeți rețeta.

Îi mulțumesc lui Zucconi pentru temeinicele învățături. Dar se ivește un gînd care mă lasă perplex :

— Atunci, trebuie să mai te și pricepi să-i tratezi pe oameni ?

Zucconi reflectează apoi răspunde :

— În practică nu-i chiar atît de greu. La drept vorbind, care sînt cazurile care au cele mai multe probabilități de a se rezolva în mod strălucit ?

— Stările febrile. Inflamațiile.

— Şi tocmai astea reprezintă majoritatea chemărilor la domiciliu. Tu dai antibiotice şi mai totdeauna faci o figură grozavă. Pacientul se vindecă şi îţi mulţumeşte. Bineînţeles, în scopul de a scoate în evidenţă contribuţia şi priceperea ta, ai grijă să alegi un antibiotic al cărui nume să fie mai puţin cunoscut de marele public. Chiar dacă penicilina şi streptomicina mai lucrează foarte bine, foloseşte-le cît mai puţin, iar dacă-i vorba de platnici, de loc : sînt prea comune.

Cer voie să iau notiţe. Deşi măgulit, Zucconi îmi face semn că nu : ideile fundamentale le-am căpătat. Tot pălăvrăgind, a şi expediat vreo treizeci de asiguraţi şi doi platnici. Platnicii au fost examinaţi cum se cuvine, şi au plecat amîndoi cu reţete lungi şi costisitoare.

— Reţete ca de medic primar sau de docent. Cu asta îi ţii în mînă pe platnici. S-ar simţi umiliţi dacă ar trebui să plătească ieftin doctorul şi doctoriile. S-ar simţi aduşi la acelaşi nivel cu muncitorii. Puţinii platnici care mai există sînt disputaţi prin onorarii ridicate şi prin reţete scumpe.

— Toate astea le ştiu, dar pentru mine sînt himere.

Zucconi e de acord. Îmi mai spune cîte ceva despre clasificarea internă a asiguraţilor, în raport cu diferitele categorii din care fac parte : muncitori industriali, meseriaşi, comercianţi (care pentru medicină generală au deseori asistenţă proprie gratuită), funcţionari de stat, şi aşa mai departe ; şi mă lămureşte asupra anumitor expediente care trebuiesc adoptate pentru unii şi pentru alţii.

Deosebirile de tratament sînt datorate în special onorariilor diferite pe care fiecare instituţie de asigurări sociale le acordă medicilor.

Zăbovim asupra funcţionarilor de stat care sînt în acelaşi timp şi asiguraţi şi platnici. Cu ăştia trebuie să te adaptezi de la caz la caz, zice Zucconi.

A) Consultaţii. Dacă ai de a face cu funcţionari care, faţă de medic cel puţin, nu se arată jigniţi pentru faptul că-s trataţi ca nişte muncitori de rînd, îţi convine să semnezi un număr mare de consultaţii pe care nu le-ai făcut, şi să te mulţumeşti ca plată cu atîta cît are să-ţi ramburseze instituţia respectivă. Asemenea funcţionari de stat pot fi asimilaţi cu asiguraţii propriu zişi.

Dacă e vorba de funcţionari respectabili, funcţionari burghezi, va trebui să ceri un onorariu chibzuit pentru vizitele pe care le-ai făcut şi ai să eliberezi bineînţeles o chitanţă pentru o sumă mai mare, contrasemnînd vizite mai multe decît cele reale : nici unul — şi deseori e vorba de funcţionari ireproşabili — n-are să te refuze pe motiv că-i o înşelătorie. Celui care face parte din această ultimă categorie, îi place să fie considerat platnic.

B) Medicamente. Nu face deosebiri, fiindcă la rambursarea medicamentelor ţin toţi : de aceea încearcă, pe cele pe care le prescrii, să le justifici printr-un diagnostic oportun, chiar dacă, în cazul funcţionarilor de stat din grupa a doua, în scopul de a-ţi da ţie însuţi şi lor mai multă importanţă îţi poţi permite să fii generos : dar cu măsură.

Cu măsură fiindcă dacă tipul ăsta de asigurat observă că, acolo unde a ajuns, se poate considera un platnic (cheltuieşte o groază de bani iar Asigurările îi rambursează un fleac) există riscul să se transforme în platnic integral şi să se ducă la un docent. Trebuie să-l ţii într-o stare de echilibru delicat, deseori greu de păstrat.

Şi cum dintre aceştia mulţi se delectează cu lectura enciclopediilor medicale, trebuie să ai grijă să fii totdeauna doct şi complicat. Fă în aşa fel încît diploma ta să te diferenţieze cît mai mult de licenţele şi diplomele lor : să-i faci să simtă că eşti medic, că diploma ta face cît zece de ale lor, că veniturile tale de liber profesionist sînt astronomice faţă de salariile lor funcţionăreşti.

În timp ce meditez asupra celor învăţate în materie de tehnică a asigurărilor, Zucconi îşi lichidează ultimii pacienţi.

— De ce nu te duci să vezi cum lucrează şi Drudi ?

Spun că nu cred că merită. Zucconi se arată măgulit de fidelitatea mea. Mă lămureşte de ce Drudi e atît de capricios şi de iritabil la spital : fiindcă adoptă o tehnică diferită. E blajin, docil, servil faţă de asiguraţi, se duce să-i viziteze acasă chiar dacă îl cheamă pentru un guturai : după asemenea eforturi, răbufneşte la spital unde nu există asiguraţi, dar există în schimb colegi care-l calcă pe nervi.

— Dacă n-ar exista concurenţa, dacă ar fi singurul medic din oraş, ar fi în stare să le dea cu piciorul în fund asiguraţilor.

Eu gîndesc dimpotrivă, că asiguraţii sînt un lucru sfînt.

— Misiunea noastră este de a ne juca cu răbdare de-a medicul şi bolnavii ; la vîrsta noastră ! Dar nici aşa nu-i drept să vorbim : ar fi vai şi amar dacă ambulatoriile noastre n-ar fi pline, dacă asiguraţii n-ar reveni mereu, dacă nu s-ar fi născut în ei nevoia de medicamente...

— Mi-ar place atît de mult să am un asigurat, zic.

— Cred că ţi-am dat o mînă de ajutor azi. Am respectat angajamentul din Jurămîntul lui Hipocrat.

Îi mulţumesc călduros ; aş putea poate să-i cer cîţiva asiguraţi cu împrumut, dar nu îndrăznesc. În timp ce-şi îmbracă haina, îi pun o întrebare prin surprindere.

— Dar Piselli, cum se descurcă ?

— Are o droaie de asiguraţi acuma, răspunde dus pe gînduri. Dar nu-i vrea : consideră că-s o belea pe capul omului. Mai înţelege-l dacă poţi.

Deci : Piselli are o droaie de asiguraţi, *acuma*. Iar mie mi s-a spus că are foarte puţini, tocmai bine cei cîţiva care au rămas atît de legaţi de dînsul încît nu-l lasă inima să-i alunge. De unde a putut să ia aşa deodată o droaie de asiguraţi ?

Fără îndoială, cei ai lui Bui. Dacă nu vrea să-i aibă, se cheamă că nu i-a cumpărat, şi din acelaşi motiv nici n-a făcut pe dracu-n patru ca să-i moştenească : ar fi trebuit să le-o ia înainte lui Zucconi, lui Drudi şi grupului înfometat al voluntarilor. Cu neputinţă.

Mai că l-aş întreba pe Zucconi : dar prefer să nu-l pun în situaţia de a nu-mi putea răspunde. Dar de ce nimeni nu vrea să vorbească ? Va să zică lucrurile nu sînt încă definitivate, şi nu sînt pentru că Bui e încă în viaţă.

Îi spun lui Zucconi că mă bucur că are atîta de lucru, şi că sînt sigur că-i în pierdere păstrînd locul de la spital pentru patruzeci de mii de lire pe lună.

— Mă gîndesc uneori că, pentru cît îmi aduce, mai bine aş renunţa la el. Dar nu pot : cele cîteva ore pe care le petrec dimineaţa în secţie îmi dau sentimentul că sînt un adevărat medic.

Infirmiera a şi plecat. Zucconi stinge lumina şi ieşim. Am remuşcări că nici n-am trecut pe la ambulatoriul meu. Îi telefonez proprietăresei :

— A venit cineva ?

— Nu, domnule doctor, n-a venit nimeni.

Mistico insistă să merg într-o seară cu el la cinematograf : îi spun că obişnuiesc să merg cu Teresa şi că, oricum, aş prefera să mă duc să fac un biliard.

— Am nevoie de părerea ta într-o chestie, îmi spune Mistico. Ai să vezi.

Ne ducem să vedem un film poliţist în premieră. E zi de lucru şi sînt puţini spectatori. Mistico se uită mereu în jur.

— Lume puţină, comentează, şi pare contrariat.

— Aşa-i plăcut la cinema, zic. Şi mai spun să nu mă ţină de vorbă că mă face să pierd firul : biletul costă destul de mult.

Nu-i un film interesant : aşa se explică puţina atenţie pe care i-o acordă prietenul meu. Doar el a fost acela care a ţinut morţiş să vadă tocmai filmul ăsta. Detest filmele care cer o atenţie susţinută, greu de înghiţit, şi filmele franţuzeşti : mă duc numai la filme poliţiste, filme Western şi filme de război. Socotesc cinematograful o distracţie, dar asta nu înseamnează că nu-s în stare să deosebesc un film american de o porcărie oarecare. Mistico e şi el partizanul aceloraşi tipuri de filme.

— Puţină lume. În seri ca asta cinematograful lucrează în pierdere.

— Din cauza televiziunii.

— Televiziunea ! şopteşte Mistico. Să poţi ajunge la televiziune...

— Ce-ai zis ?

— Nimic.

În pauză încerc să comentez prima parte : sînt sigur că am şi ghicit cine-i asasinul. Dar Mistico nu mă ascultă, dimpotrivă, ar vrea să tac. Pare absent, aşteptînd parcă ceva.

Deodată vocea difuzorului umple sala : „Doctorul Mistico este rugat să vină la telefon."

Mistico a ascultat fără să se mişte.

Îl scutur :

— Hei ! Eşti căutat.

— Sst !

Difuzorul repetă : „Doctorul Mistico, medicul, este chemat la telefon. E vorba de un bolnav."

Mistico se scoală.

— Nu te mişca, aşteaptă-mă aici. Mă-ntorc îndată.

Fără grabă străbate culoarul central. Asiguraţii îi privesc, iar el, drept şi sigur pe sine, se oferă acestor priviri. Observ că lumea comentează, arătîndu-l cu degetul. Dispare după perdelele verzi din fund : telefonul se află în hol, la casa de bilete.

Începe actul al doilea : voi fi nevoit să-i povestesc lui Mistico partea pe care a pierdut-o. Bietul băiat, ce plicticos lucru ! După ce că are atît de puţini asiguraţi, aleargă după el şi la cinematograf : fiindcă mai mult ca sigur că e vorba de o chemare pentru o vizită urgentă. Oricum, îşi scoate măcar preţul biletului.

N-ar fi rău ca mai tîrziu, serile în care mă duc într-un loc anume, să iau şi eu obiceiul de a lăsa vorbă maică-mi unde mă poate găsi : o măsură de genul ăsta trebuie să facă o excelentă impresie asupra asiguraţilor. Doctorul lor se distrează — e omenesc lucru s-o facă — dar nu-i uită nici cînd se distrează : nici cînd e cu o femeie (trebuie să i-o spun Teresei : îşi va da desigur seama ce înseamnă să faci dragoste cu un medic).

Peste cîteva minute Mistico se întoarce la locul lui.

— Ce a fost ?

— Nimic. S-a aranjat.

— Nu te-ai dus ?

— Taci. Era vară-mea.

— E cineva bolnav în familia ei ?

— Nu. Eram înţeleşi să mă cheme.

— Cum adică, ai făcut-o dinadins ?

— De ce nu ? Ce, e ceva rău ? Publicitate.

Arunc o privire pe ecran.

— Nu-ţi place ideea ? spune Mistico. Mie mi se pare bună : şi nu costă nimic.

Al dracului marocan !

— Păcat că-i lume puţină. Ideea mi-a venit acum cîteva zile, cînd am fost la un coleg. Lucrul cel mai important, zicea el, e să-ţi pui numele în circulaţie.

— Dar cum a putut vară-ta să ştie cînd e pauză?

— Nu ştia. Ea a rugat să fiu chemat în pauză. În faţa unei nenorociri toţi sînt foarte serviabili.

Un răstimp ne mai uităm la film care s-a mai dres : s-ar părea că de fapt asasinul nu-i cine am crezut eu. La un moment dat Mistico începe iar :

— Am comis poate o greşeală. Tîmpit am fost !

— Ei, lasă acum.

— Noi nu sîntem medici de premieră. Clientela noastră frecventează săli de cartier cu filme în reluare. Ăştia de aici sînt toţi platnici, pun prinsoare.

Admit că argumentaţia e destul de logică.

— Altădată am să organizez publicitatea în săli de cartier, nici vorbă.

Hotărît, maică-mea împreună cu Mistico ar ajunge departe. Ar ajunge oriunde.

În sfîrşit găsesc pe cineva aşteptînd în anticamera ambulatoriului. E o femeie de vreo cincizeci de ani, care şade gravă şi încruntată, ţinînd o sacoşă în poală. Stăpînindu-mi emoţia o salut cu simpatie, dar nici nu-mi răspunde. Oftează uitîndu-se la ceas.

— Dumneavoastră sînteţi doctorul ?

— Scuzați întîrzierea. Vizitele, știți.. Vă primesc imediat.

— Cred și eu. Nu-i nimeni.

— Am deschis de curînd. Numai o clipă, mă duc să îmbrac halatul.

Intru în cabinet, șterg cu palma praful de pe birou, îmbrac halatul. Învelitoarea canapeluței e imaculată, fără o cută (cînd fac dragoste cu Teresa am grijă s-o scot : dar poate că-i o eroare, fiindcă, puțin mototolită, ar simula folosirea în timpul consultațiilor.) Alerg s-o întîmpin pe clientă din ușă :

— Poftiți, doamnă.

E prost îmbrăcată : poartă un pardesiu murdar, pantofi scîlciați, iar o basma în carouri îi acoperă părul ciufulit. Aș zice că-i o femeie din clasa de jos, muncitoare sau cam așa ceva. Examinează instalația și încheie spunînd că arată destul de bine.

— Spuneți, vă rog, și-i ofer un scaun în timp ce eu iau loc la birou.

— Așa. Eu sînt o asigurată de-a doctorului Cifiello. Știți, doctorul care șade aici aproape. Are totdeauna ambulatoriul tixit.

Mă țin tare și nu înregistrez lovitura.

— Sînt destul de mulțumită de dînsul. Dar aș vrea să schimb. Eu sînt din ăia cărora le place să schimbe : în toate, să știți. Mai curînd ori mai tîrziu, mă plictisesc de toate. Și văzînd că dumneavoastră ați deschis un ambulatoriu... Mă măsoară cu atenție. Unde ați făcut practica ?

— Mai întîi la clinică. Acum sînt la Valsalva.

Își dă aere că le pricepe pe toate și continuă :

— Fiindcă s-ar putea ca unul tînăr să aibă mai puţină experienţă, dar e mai modern, cunoaşte metodele noi. Nu-i aşa ?

— Desigur. Aţi anunţat la Asigurări schimbarea medicului ?

— Nu, nu. Vă daţi seama, întîi vreau să văd. Dar dacă doriţi, vă plătesc vizita, n-aveţi grijă.

— Vai de mine, nici vorbă !

— Înainte de a schimba medicul, trebuie să te gîndeşti bine. Fiindcă el îţi poate spune : ce ţi-am făcut şi a fost rău ? De ce eşti nemulţumită de mine ?

Îi dau dreptate : mă trece un fior prin şira spinării cînd mă gîndesc că pentru a-mi face rost de o mie de asiguraţi, o mie de inşi vor fi constrînşi să rupă vechile legături cu medicii respectivi. Dar ca să răzbeşti trebuie curaj. Deocamdată trebuie să reuşesc să smulg această asigurată lui Cifiello. Trebuie să intru în joc cu toate forţele.

Cu un zîmbet larg o poftesc să-mi povestească ce o supără. Mă priveşte perplexă :

— Cum, nu mă examinaţi ? Credeam că măcar prima oară...

— Sigur că vă examinez. Cum poţi îngriji pe cineva fără examen clinic ?

— N-am vrut să spun asta. După ce ai ajuns să cunoşti pacientul, atunci e altceva. Timp aveţi, de altfel.

— V-aş examina, doamnă, chiar dacă afară ar aştepta cincizeci de persoane. Dar voiam mai întîi să aflu cîte ceva despre ceea ce vă doare.

— Ehei, vai de capul meu, flutură o mînă. Eu peste tot simt dureri. Noroc că m-am mai învățat cu ele.

Acesta e un punct de trecere gingaș : există pacienți care vor să li se recunoască suferințele după semnele exterioare ; alții, dimpotrivă, țin să arate că le îndură cu bărbăție. Încerc această ultimă cale :

— Nu s-ar zice că sînteți atît de bolnavă. Aveți un aer atît de tineresc...

— Vreți să glumiți, domnule doctor, zice (și văd că am ghicit). Știți cîți ani am ?

Reușesc să nu mă pronunț.

— Patruzeci și nouă.

I-aș fi dat ceva mai mult.

— Nu s-ar zice.

— Și am mai făcut și trei operații. Mai întîi apendicită cu peritonită : am zis bine ?

— Da.

— Apoi aceea cu piatră la ficat, apoi un fibrom.

E foarte satisfăcută de cele trei operații ale ei. Îi spun că le-a suportat foarte bine.

— S-ar părea că aș avea niște aderențe.

— E normal. Acuma să-mi spuneți ce nu merge.

În timpul ăsta s-a dezbrăcat. Am pus-o să-și păstreze chiloții, sutienul și maioul și s-a întins pe canapeluță. Are o carne flască și albă, însemnată cu o rețea de vinișoare albastre. Îmi arată cu mîndrie pîntecele care seamănă cu o hartă geografică.

— Vedeți cicatricele ?

Am văzut cicatricele, și ea își acoperă pîntecele.

— Uite. De o bucată de vreme simt uneori ca o greutate aici la mijloc, unde-i stomacul, o ghiulea care umblă încoace și-ncolo.

— Înainte ori după masă ?

— Ași ! Cînd i se năzare.

Palpez. Bineînțeles nu găsesc nimic deosebit. La apăsare n-o doare.

— N-o fi un ulcer, domnule doctor ? Puteți să mi-o spuneți, că nu mă tem. Am făcut trei operații, o pot face și pe a patra. De fiecare dată îmi scoate cîte o bucată din ceva, așa mă fac mai ușoară.

— Nu cred să fie ulcer.

— Așa zice și doctorul Cifiello. Atunci ce să fie ?

Hotărăsc să prelungesc examenul și interogatoriul. Îmi povestește ce mănîncă timp de o săptămînă, cînd are scaun și cum, și grijile pe care le are cu soțul și copiii. O ascult cu multă luare amite și în acest timp mă gîndesc ce diagnostic să-i pun.

— Cred că-i ceva nervos.

— Așa zice și doctorul Cifiello : ceva de felul acesta. O distonie, zice el.

Trebuie să fiu atent : pînă acuma eu și Cifiello sîntem la paritate de puncte, așa că avantajul e de partea lui.

— Să ascultăm inima, hotărăsc. V-a ascultat vreodată inima doctorul Cifiello ?

Prima lovitură a reușit. Asigurata declară că niciodată doctorul Cifiello nu i-a ascultat inima.

— Dar atunci cum poate vorbi de distonie, de simptome nervoase ? îi dau eu zor. Confirmarea o dă inima.

Își descoperă sînii fleșcăiți și eu îi ascult inima. Se aud cele două tonuri însoțite de alte zgomote :

sper că nu-i vorba de zgomote patologice de oarecare importanță (mereu îmi pun în gînd să revăd cardiologia prelucrînd-o pe colecția de moșnegi ai azilului, dar nu reușesc niciodată să mă apuc serios de treabă).

— Drept e că există un ritm cam accelerat.

— N-o fi ceva serios, doctore ?

— Nu. E numai un semn că sistemul nervos nu-i tocmai în regulă.

— Cred și eu. Cu viața pe care sînt nevoită s-o duc... Azi sau mîine o să mă bage la balamuc.

Cît pe ce să spun că n-are nimica grav, dar mă rețin. Dacă o conving, risc s-o pierd. Dar dacă ține cumva să fie serios bolnavă ?

— Cu un tratament energic o să vă simțiți mai bine. Urmați vreun tratament în prezent ?

— Da de unde. Iau o pilulă dimineața și una seara, și gata.

Dau din cap cu un aer grav.

— Dar n-am terminat încă, domnule doctor.

— Spuneți.

— Mai am o mare durere în șale, aicea jos, pe dreapta. N-or fi rinichii ?

— Să vedem.

— Și o furnicătură în tot brațul. Chiar că sînt hodorogită.

Se așază în capul oaselor. Apăs acolo unde ar trebui să fie răul.

— Acum însă nu simt nimic.

— Ați făcut o analiză a urinei ?

— Am făcut-o de curînd.

— Și ce s-a găsit ?

— Doctorul zice că nimic.

— Însemnează că-i ceva reumatic.
— Cred şi eu. Dar în braţe ?
— Şi acolo. Ori poate să fie circulaţia.
— Totdeauna am avut tensiunea cam scăzută. Mi-o luaţi ?
Îi iau tensiunea.
— Doisprezece.
— Mereu la fel. Nu se mişcă.
— Mai bine scăzută decît ridicată.
— Cu atît mai bine. Ar trebui totuşi s-o am cincisprezece. Doctorul Cifiello n-a vrut să intervină niciodată.
Nu spun nimic : nu pot să spun că bine a făcut. Mă îndepărtez de canapeluţă şi femeia începe să se îmbrace. Pare să fie mulţumită.
— O consultaţie pe cinste. Sînt mulţumită, zice.
Mă gîndesc la reţeta pe care să i-o pregătesc : ceva de mare efect, chiar dacă nu de categoria : reţetă de docent pentru platnici.
— Ce frumoasă meserie aveţi. Le daţi oamenilor un sentiment de încredere...
Prescriu patru medicamente — supozitoare, sirop, comprimate şi fiole — pe un mare carnet de reţete, pe care figurează titlul de medic la Valsalva.
— Poftiţi, doamnă. Acum să vă spun cum să luaţi doctoriile.
Nici măcar nu se uită la reţetă.
— Doctore, ştiţi că am cărţulie de asigurată. Am dreptul şi la doctorii gratuite.
Afacerea se complică : lipsit de partea finală, decisivă, adică de frumoasa reţetă gratuită, efectul vizitei mele rămîne în mare măsură anulat.

— Dacă nu mă alegeți ca medic, nu vă pot prescrie medicamentele pe carnetul Asigurărilor. Pentru moment nu poate s-o facă decît Cifiello.

— Știu, zice ea deschizînd brațele. Rămînem tăcuți o clipă ; eu privind rețeta, ea potrivindu-și basmaua pe cap.

— Păcat. Vă dădusem un tratament frumos.

— Ce să-i faci ? Cine n-are parale e nevoit să rămînă bolnav. Cîte doctorii mi-ați dat ?

— Patru.

— Și dacă ar fi fost pe carnetul Asigurărilor, tot atîtea mi-ați fi dat ?

Mă gîndesc la reproșurile și amenințările pe care mi le-ar fi făcut funcționarul de la Asigurări și ajung la concluzia că-i inutil s-o mint. Scutur din cap.

— Vedeți. Puteți fi oricît de priceput dumneavoastră, dar vă pomeniți cu mîinile legate, iar noi, asigurații, n-avem cum să ne vindecăm. Apucă sacoșa. Oricum, pentru cel căruia nu-i dă mîna să cheltuiască, tot e ceva și Casa de Asigurări Sociale.

Îmi cere să-i dau totuși rețeta, ca s-o arate acasă; ca să se poată vindeca măcar în teorie.

Simt o adevărată părere de rău uitîndu-mă la inutila mea rețetă, la prima mea rețetă, atît de completă, atît de frumos scrisă, cu un Rp.[1] înaintea fiecărui medicament, cu titlul tipărit într-un albastru atît de citeț ! I-o dau femeii care și-o bagă în sacoșă.

— Aveți pe ea indicațiile și adresa mea, de care o să aveți nevoie pentru schimbare.

[1] De la latinescul *recipe* : primește.

— Şi dacă vă aleg ca doctor o să-mi prescrieţi şi siropul pentru soţul meu ?

— Desigur.

— Nu se poate lipsi de sirop. Dacă nu-l ia, nu digeră. Eu cred că-i o idee fixă. Ce să-i faci ! Apoi eu mai am adesea nevoie de vată şi de pansamente. Sînt lucruri de care ai mereu nevoie prin casă.

— Am să vă prescriu tot ce vă trebuie.

— Scuzaţi dacă mă obrăznicesc. Dar sînt unii doctori care ţin mai mult cu Asigurările decît cu asiguraţii.

O însoţesc pînă la uşă. Cînd să iasă, începe să scotocească în sacoşă, şi mă întreabă care-i preţul consultaţiei.

— Dreptul dumneavoastră. Sîntem săraci, dar avem obraz.

Poate că dacă nu-i cer bani, îi creez un fel de obligaţie morală de a mă lua ca medic. Mai ştii ?

— Nimica, doamnă. Voi înscrie vizita de azi cînd o să aduceţi cărţulia.

Nu insistă şi, în semn de recunoştinţă, se declară convinsă că în curînd voi avea vestibulul plin de asiguraţi, fiindcă sînt un doctor bun şi o merit.

Îi povestesc totul Teresei cînd, mai tîrziu, vine să mă ia. Am dat prima consultaţie şi totuşi mă simt deprimat.

— Să vezi că te alege, zice Teresa.

— Spune-mi că o să reuşesc.

— Sînt sigură, Guido. Afară de asta, tu ai prestanţă şi înfăţişare de medic.

Ca să-mi ridice moralul îmi oferă, în seara aceea, o masă în oraş.

11

Vara o petrec în oraş. N-am bani de vilegiatură şi nici nu pot închide ambulatoriul tocmai acuma cînd sînt la început. Din aceste motive, eu şi cu mama, am refuzat să-l înlocuim pe un coleg din provincie, în cele cincisprezece zile din august pe care hotărîse să le petreacă la mare.

Teresa e în concediu şi aproape zilnic, în afara orelor de spital sau de ambulatoriu, dăm tîrcoale prin centru, amestecaţi printre turişti. Teresa e fericită cînd se plimbă cu mine. Spune că pentru dînsa nu există concediu mai plăcut. Ne ţinem de mîinile asudate. Nu mă mai pot feri de căldură ieşind în cămaşă; port în permanenţă haină şi cravată şi sînt un izvor de năduşeală. Teresa îmi oferă adesea o îngheţată ori o limonadă rece. Căscăm gura prin prăvălii — prin cele care mai sînt deschise — şi discutăm asupra lucrurilor pe care le vom cumpăra cîndva: vitrinele sînt încărcate de lucruri frumoase şi utile pe care un om care se respectă trebuie să le aibă cu orice preţ. Vitrinele îţi dau măsura valorii unui om: îţi spun tocmai bine că cine nu ştie să facă bani, cine nu cîştigă mult în ziua de azi, ori e un sentimental ori e un dobitoc.

Altădată mă mai opream din cînd în cînd în fața vitrinelor de librărie, îmi amintesc că se găsea cîte o carte care să mă intereseze, vreun roman de război : acuma nu, știu că n-am timp de pierdut și că, de-aș avea bani chiar, nu i-aș cheltui pe așa ceva ; am devenit un profesionist serios. Teresa nu iese din vorba mea, dar zice că o nevastă de doctor trebuie să citească, să se țină la curent, ca să facă impresie bună în societate. Momentan nu știe nimic, dar zice că nu-i trebuie mult ca să se cultive.

În fața mobilelor rămînem țintuiți, în contemplație : ne-am hotărît ca în prima fază să adoptăm modernul, eventual un modern distins, mahon sau palisandru. În a doua fază, cînd contul la bancă se va fi rotunjit, ne vom orienta către un stil care, în materie de mobilier, este cel ce face cea mai mare impresie. Cînd un medic a ajuns aici, își poate permite să păstreze o clientelă aleasă, compusă în întregime din platnici. Și n-ar fi exclus ca anumiți asigurați cu stare, pentru a nu-și pierde medicul curant, medic bun care, pornind de la nimic a reușit să-și mobileze casa în stil florentin, să se hotărască să se transforme în platnici. Știu că se întîmplă și asta. Nu s-ar explica altfel cum se face că extinderea asigurărilor nu duce la dispariția platnicilor.

Alte magazine interesante sînt cele cu obiecte electro-casnice și vestimentare. Teresa știe precis ce caracteristici tehnice vor avea și de ce marcă de fabricație vor fi aparatele electrice din casa noastră. Mai știe și de cîte exemplare din fiecare categorie de îmbrăcăminte ai nevoie, în raport cu standardul la care vrei să te fixezi. Îmi pare bine că

viitoarea mea soție are o minte bine organizată : s-ar putea ca maică-mea să-și schimbe părerea în privința Teresei.

Un popas obligatoriu în hoinărelile noastre îl facem în fața unui magazin de automobile : în vitrină se află totdeauna o mașină de mare capacitate cilindrică, dar noi studiem fără excepție *utilitara*, mașina ieftină și obișnuită, reprezentată într-o fotografie mare care acoperă tot peretele din fund al magazinului. Nenumărate *utilitare* la fel cu asta circulă pe străzi ; ar fi de ajuns să întoarcem spatele magazinului ca să vedem în orice clipă vreuna, în trecere sau staționînd, dar noi o privim pe aceea, lucitoare și nemișcată, care în prezentarea fotografică apare perfectă și irealizabilă.

Teresa voia să-mi facă o surpriză de ziua mea, în octombrie, dar nu mai e în stare să păstreze secretul : a pus deoparte aproape toți banii pentru avansul de care-i nevoie ca să cumperi o *utilitară* (iată de ce n-avea nici un ban pentru concediu) ; vor mai rămîne douăzeci și patru de rate mici pe care le-om plăti într-un fel, eu ori ea. Eu declar că sînt sigur că pînă în cîteva luni am să cîștig binișor.

— Vreau să fii un medic adevărat, Guido. Dacă ai nevoie de un lucru, trebuie să-l ai. A te lipsi, în asemenea cazuri, e cu totul neproductiv.

— N-am să uit niciodată ceea ce faci pentru mine.

Avînd în vedere că n-am clienți care să mă poată vedea, hotărăsc s-o sărut pe obraz, chiar aici, pe o stradă centrală. Voi începe imediat

școala de conducători auto ca să iau permisul. Teresa mă întreabă dacă e cazul să-și ia și ea permisul. Va trebui negreșit s-o facă, fiindcă într-o bună zi o să avem două mașini, dar pentru moment hotărîm că-i mai bine să economisim banii lecțiilor ei.

Cît de cuminți sîntem, și cumpătați ! Greu să nu răzbească niște oameni ca noi.

Teresa va avea misiunea de a ține la zi registrul de evidență al asiguraților ; mă va ajuta să calculez indicele de stoarcere pe cap de asigurat ; îmi va atrage astfel atenția asupra celor care nu s-au arătat de mult, pentru ca eu să am grijă să-i consider bolnavi și să-i constrîng într-un fel sau altul să vină la consultație. Tot ea va fi aceea care va administra distribuirea eșantioanelor de medicamente, ceea ce mă va ajuta să restrîng prescripțiile de produse farmaceutice de la Asigurări. Va părăsi slujba, pe considerente de prestigiu, dar își va valorifica experiența căpătată. Un serviciu eficient de secretariat poate aduce o importantă contribuție la opera unui medic al Asigurărilor. Păcat că și maică-mea aspiră la aceeași funcție ca Teresa.

Dăm frîu liber entuziasmului nostru pentru mașină. La ora de deschidere a ambulatoriului sosim punctuali, cu intenția de a ne drăgosti un pic pentru a sărbători evenimentul. În vestibul găsim un bărbat care așteaptă. Este primul meu asigurat autentic : m-a ales tocmai pe mine, ca medic de încredere.

Cred că roata s-a pus în mișcare cum se cuvine.

Toamna îmi aduce cîţiva asiguraţi.

Unul cîte unul — care sfătuit de un negustor, care din proprie iniţiativă, cîte o femeie ca să-l încerce pe doctoraşul cel nou, cîte o fată atrasă de medicul cel frumos, altul fiindcă stă aproape — ajung să adun vreo treizeci : e un succes apreciabil ; l-am ajuns din urmă pe Mistico.

— Acuma, o bucată de vreme o să baţi pasul pe loc, prevede el.

Nu-s dispus să mă resemnez. În timp ce capăt experienţă în exploatarea asiguraţilor pe care-i am, folosind cu elasticitate tehnicile cele mai variate — de la examene temeinice în scopul de a crea noi necesităţi curative, pînă la chemările grijulii la telefon în scopul de a urmări mersul terapiei şi a solicita cît mai dese controale în cabinet şi la domiciliu — studiez de asemeni posibilitatea de a-l ataca cu hotărîre pe vecinul meu Cifiello. Deocamdată ne întoarcem spatele, dar ştiu că umblă cu vorbe, că sînt un tînăr dobitoc ; pe de altă parte nu există fost asigurat de al său căruia eu să nu-i descopăr vreo boală care i-a scăpat total primului său medic. Asiguraţii vorbesc între ei şi discută : asta vreau şi eu, care am avantajul de a fi nou şi disponibil spre a mă opune unui monopol.

Faptul că stăpînesc tehnica Asigurărilor mă face să calc pe roze. Nu mai există cazuri în faţa cărora să rămîn perplex şi nehotărît : la vizitele domiciliare mă simt în largul meu, iar antibioticele prescrise în cazuri de febră îmi asigură succese strălucite.

Abia acuma îmi dau seama ce înseamnează practica, ce siguranță îți dă : sosești, examinezi, îi trîntești un diagnostic aproximativ și hotărăști o terapie. Trebuie să fii nebun ca să te apuci să despici firu-n patru pe repere semiologice și să-ți spargi capul cu diagnostice diferențiate.

Cu Bietti, specialistul ORL, îmi dau bună ziua. Are puțin de lucru, iar ceea ce cîștigă abia îi ajunge ca s-o plătească pe blonda ceea planturoasă care face pe infirmiera : în schimb, ea îl ajută să nu se plictisească, dîndu-i-se pe o canapea de la intrare. Se drăgostesc în tăcere, ca să audă dacă vine vreun client. În restul timpului ea stă la fereastră și privește în stradă. Bietti se întreabă dacă nu i-ar conveni să preschimbe ambulatoriul în altceva, folosind-o pe blondă pentru o clientelă selectă de platnici de sex bărbătesc.

La spital mă duc cu regularitate : cred că am învățat tot ceea ce se putea învăța acolo ; am ajuns expert în injecții intravenoase, deși așa ceva nu-mi folosește cum credeam, fiindcă n-am nici un coleg care să mă însărcineze să le fac în locul lui, iar pe de altă parte Asigurările le acordă numai bolnavilor care se duc să și le facă în ambulatoriile pe care le administrează în regie proprie. Spitalul trebuie totuși să-l frecventez în continuare. Zucconi mi-i prieten, iar lui Piselli trebuie să-i fac curte. De cîte ori încerc să deschid discuția despre asigurații bietului Bui, Piselli schimbă vorba și face ce face ca să nu-mi răspundă. Am trimis-o pe maică-mea să facă o inspecție în fața ambulatoriului lui Piselli și ne-am convins că în toate zilele e plin de clienți. E limpede, matema-

tic, clienții aceia nu pot fi decît ai lui Bui. Dar cum se face — zic eu — că au ajuns tocmai la Piselli și nu la ceilalți, care i-ar fi luat în stăpînire cu cea mai mare bucurie ? Am mai descoperit că Piselli nu-i prieten cu Bui mai mult decît ceilalți. O dată și o dată îi vin eu de hac și chestiei ăsteia. Dar poate că ar trebui să reușesc mai întîi să intru de drept în clanul medicilor de la spital. Zucconi zice că ar vrea să facă o petrecere cu colegii la el acasă : amînă mereu pentru că e prea ocupat, dar sînt sigur că am să fiu și eu printre invitați, cînd o fi s-o facă.

Altfel, spitalul nu mai are secrete pentru mine. Știu că Drudi șantajează din plin rudele bătrînelor din secția lui : dacă-l vor alege ca medic, el le va îngriji mai bine pe bătrînele internate. Asta îi aduce patru sau cinci noi asigurați pe lună ; puțin, din cauză că în general, neamurilor prea puțin le pasă de bătrîna rubedenie, ba chiar așteaptă cu nerăbdare să moară, ca să-și ia o piatră de pe inimă. Știu că surorile călugărițe fac și ele un șantaj asemănător : le oferă bătrînilor o îngrijire mai bună dacă aceștia consimt să-și apropie sufletul de sfintele taine și de religie în general. Același șantaj, într-o măsură mai mică, îl practică și personalul de serviciu : locurile cele mai bune în salon — cele mai aerisite vara, mai călduroase iarna — costă un bacșiș bun.

Plasatorii de medicamente mă respectă acuma, aproape toți : presimt poate că în curînd am să reușesc să am o clientelă bună ; fără-ndoială, am reușit în ochii lor să-l depășesc pe Mistico. Se străduiesc mai mult ca oricînd să cucerească favo-

rurile medicului primar. Luna trecută unul — promițînd nu știu ce recompense șefului și lui Zucconi — a reușit să plaseze în probă o partidă dintr-o nouă strofantină intramusculară. Fiind informat, pe căi misterioase, furnizorul strofantinei tradiționale folosite pînă atunci în spitalul nostru a venit numaidecît să-l caute pe medicul primar : dacă adoptam noua strofantină, nenorocitul pierdea o remiză grasă, poate și postul. Încercăm strofantina cea nouă chiar în secția mea : în aceeași zi se înregistrează cîteva cazuri de febră. A doua zi alte injecții cu noua strofantină, și iar înregistrăm numeroase cazuri febrile. Bătrînii se neliniștesc ; eu și Zucconi observăm că febra vine numai la cei injectați cu strofantină.

— Ea e, zice Zucconi. Nu pomeni nimănui nimic, am să vorbesc eu cu medicul primar. Părăsim noua strofantină. Furnizorul primei strofantine a avut noroc.

Se ivește ceva nou. Se pare că Lampredi, prin relațiile pe care le are viitorul său socru industriaș, va reuși în curînd să intre ca funcționar la Asigurări : ideea nu-l încîntă, în aparență, fiindcă va fi nevoit să-și înghită disprețul pe care în mod ostentativ îl arăta față de medicii funcționari — niște simpli slujbași — dar, în realitate, pentru că el spera să poată trăi exclusiv pe spinarea socrului său. Logodnica lui a fost aceea care a scornit asemenea soluție, pentru ca el să nu fie pus în postura de principe consort, și pentru ca ea să-l poată tîrî la reuniunile mondene, care altminteri,

din lipsă de timp, sînt inaccesibile pentru cel care activează din plin ca liber profesionist.

Cei mai încîntați sînt, firește, Sandolini și Ardesio, fiindcă, dacă Lampredi părăsește spitalul, vor rămîne în doi să-și împartă leafa noii secții care va ajunge într-o bună zi să ia ființă oficial. Ardesio se pregătește să-l ducă cu zăhărelul pe Sandolini. Considerînd că acesta din urmă e foarte atașat de postul său din spital și că e foarte bogat, Ardesio își propune să-l sprijine la obținerea numirii de asistent efectiv cu condiția ca acesta să-i lase în schimb lui salariul întreg. Tratativele sînt însă îngreunate de zgîrcenia lui Sandolini.

Bellini, chelbosul, e din ce în ce mai taciturn și experimentează asupra moșnegilor metode pentru suprimarea fumatului. Mai înainte a luptat mult timp împotriva viciului alcoolului. Din cincizeci de cazuri tratate, înlocuind vinul roșu printr-un amestec de bere neagră cu suc de *chinotto*[1] a avut succes într-un singur caz : un bătrîn sclerozat, în stare de ramolisment avansat, s-a convins că amestecul era vin, vin prost, pentru că azi se găsește numai vin falsificat, nu din cel adevărat de struguri. Acel caz nu mai există pentru că după cîteva săptămîni bătrînul a murit dintr-o hemoragie cerebrală.

Gioberti își continuă cercetările și scrie lucrările pentru docența medicului primar. Din cînd în cînd îl primește în biroul său. Nimeni n-are voie să intre să-i tulbure, pentru că șeful nu vrea să se afle că Gioberti îi scrie lucrările.

[1] Fruct citric, asemănător cu o mandarină.

Se vorbește că Gioberti, cînd e prea cald, șade printre miazmele laboratorului său îmbrăcat numai cu halatul : o femeie de serviciu care de obicei se duce să ia buletinele analizelor ca să le împartă în secții, l-a văzut gol sub halatul deschis.

Acum două zile am avut un caz emoționant. În cursul unei anestezii locale asupra unei bătrîne căreia Bellini — însărcinatul nostru cu mica chirurgie — voia să-i extirpeze un chist de pe spinare, pacienta are deodată un colaps. În timp ce îi controlez pulsul, constat că se oprește. Sandolini, care de mult aștepta o asemenea ocazie dă ordin surorii să-i aducă repede acul lung și adrenalina.

— Îi fac injecția intracardiacă, spune foarte excitat.

Pulsul e mereu oprit : stetoscopul, aplicat pe inimă, rămîne de asemeni mut. După nici un minut, vine sora cu siringa plină și acul lung înfipt în vîrf. Sandolini palpează spațiile intercostale, la stînga, în apropierea sternului, ne privește în față și înfige acul.

— Cred că mă aflu în grosimea ventriculului. Uite, nu mai întîlnesc rezistență : am străpuns endocardul !

Sora se roagă cu spatele spre noi.

— Injectez, zice Sandolini. Apoi extrage repede acul. Sînt mereu atent la puls. Bătrîna e ca ceara. În timpul ăsta cineva s-a dus după Ardesio, cardiologul nostru oficial.

Pulsul dă o ușoară bătaie sub degetele mele.

— S-a făcut ! strig.

Chelul îmi spune să fiu atent, să nu iau pulsațiile mele drept ale femeii. Altă bătaie, încă una...

— Bate ! Nu există nici o îndoială. E o reanimare în toată regula. În adevăr, bătrînei îi revin puțin culorile în obraz și în fine bate din pleoape.

— Cum te simți, bunicuțo ? întreabă Sandolini. Bătrîna zîmbește, șoptește, că se simte bine și că își închipuie că a leșinat. Bellini hotărăște să amîne intervenția. Bătrîna privește lumea înconjurătoare : sălița pentru pansamente. Sora e mai palidă decît bătrîna : e limpede că ar vrea să proclame sus și tare minunea, dar trebuie să-și mai orînduiască gîndurile, să evalueze rolul adrenalinei și al acului aceluia lung, înfipt în inimă.

Sînt momentele în care înțelegi ce însemnează a fi medic. Ardesio, cînd sosește, înjură : cu puțin noroc am fi putut avea documentația electrocardiografică a cazului. Un caz de dat la ziare, care însă nu-i pe placul medicului primar. Chelul îi raportează asupra cazului a doua zi iar el ne convoacă pe toți. Pare mai curînd tulburat. Ne dă ordin să nu ne mai jucăm niciodată de-a învierea cu adrenalină. În primul rînd, s-ar putea foarte bine ca inima aceea să-și fi revenit singură, după o adinamie acută : pe de altă parte, cum de ne-am putut încrede în instrumente de control atît de grosolane ca pipăitul și auzul ? Dar domnule medic primar... În fine, să nu se mai întîmple. Vă închipuiți ce ar ieși dacă s-ar răspîndi zvonul că aici ne distrăm să găurim inimile bătrînilor ? Să n-ajungă, Doamne ferește, la urechile consiliului de administrație. Profanii mai păstrează încă față de medicină o mentalitate medievală. Spitalul e

un loc serios ; cu greu am căpătat autorizaţia de a preda cadavrele bătrînilor noştri pentru autopsii şi probe de anatomie. În încheiere, o cheamă pe sora care a fost de faţă şi-i vorbeşte între patru ochi.

Drudi rînjeşte faţă de umilirea lui Sandolini. Puţin lipseşte ca adjunctul, care a autorizat injecţia, să n-ajungă cu fruntea pînă la pămînt.

E limpede că, din mai multe motive, e mai bine să te limitezi la asiguraţi.

12

Zucconi are o vilă pe deal, înconjurată de verdeață, pe drumul șerpuit pe care obișnuiesc să se plimbe perechile pe timp frumos : am fost și eu, deseori, cu Teresa. Teresa îmi arată locurile, pe după tufișuri, unde am făcut împreună exerciții erotice (metoda mea științifică de a practica amorul — întemeiată pe anatomie și fiziologie — îi permite să obțină cele mai depline satisfacții. Astfel s-a convins că doctorii ocupă primul loc în clasificarea iubăreților). La capul liniei de tramvai ne întîmpină o ușoară ceață, care ne aștepta acolo de parcă ne-ar fi dat întîlnire.

Felinare și lampioane colorate fac să răsară din întuneric vile moderne, mici palate în stil neoclasic, turnulețe crenelate, ferestre bifore, atice și pereți de sticlă. Prin părțile astea locuiesc cei mai importanți contribuabili ai orașului, orașul fiind fîșia aceea plată și întunecată, punctată de o puzderie de luminițe, toate egale, modestele locuințe ale asiguraților.

Numeroși medici au reședința pe deal.

Numai eu și Teresa am venit pe jos. Mai toți ceilalți au și sosit ; Mistico Ardesio și Sandolini cu

maşina acestuia din urmă ; Lampredi cu logodnica ; Piselli. Mă mir că-l văd şi pe Drudi cu nevasta. Lipsesc medicul primar şi Bellini (şi fireşte Gioberti).

Pe Zucconi, Drudi şi Piselli îi găsim în jurul telefonului, încercînd pe rînd să rezolve vizitele nocturne care-i aşteaptă, prin consultaţii telefonice. Unuia un supozitor antipiretic, altuia punga cu apă caldă, altuia o tabletă, o compresă, numai să-i lase pe doctorii lor să-şi petreacă nestingheriţi o seară : din fericire nu sînt chemări de primă urgenţă. Remarc complexul de răbdare şi lehamite cu care Piselli acordă consultaţiile telefonice ; e limpede că n-are stofă de medic al Asigurărilor şi că lucrează în silă.

Zucconi arată ca unul care a plătit cu bani gheaţă tot ceea ce-l înconjoară. E prima oară că-l văd fără ochelari fumurii ; are ochelari obişnuiţi şi are ochi cenuşii. Poartă un costum nou. Drudi de asemeni e mai altfel : cutele şi zbîrciturile care-i caracterizează mutra obişnuită, apar mai puţin adînci şi mai destinse. Se lasă luat de braţ de Zucconi în timp ce trec în salon unde se află şi ceilalţi. Nevestele lui Zucconi şi Drudi sînt bine instalate în mijlocul unui mare divan de catifea verde ; tabloul e întregit de logodnica lui Lampredi, scufundată într-un fotoliu alături.

Faţă de ele, Teresa chiar că pare o dactilografă ; şi totuşi eu o considerasem totdeauna elegantă şi înzestrată cu bun gust. Dar aici — hai să admitem că nu din vina ei — arată ca o iahnie de fasole alături de un pateu de ficat. E drăguţă, de acord, dar astea sînt femei, femei de rasă,

— Fără televizor astă seară, zice doamna Zucconi.

— Cu atît mai bine, spune doamna Drudi.

— Eu nu mă uit niciodată, zice viitoarea doamnă Lampredi.

— Ferice de dumneata că poţi ieşi seara, să vezi lume, spune doamna Zucconi. Ai să afli curînd ce înseamnează să te măriţi cu un doctor. Într-un anumit sens, e o viaţă de cîine.

Doamna Lampredi oferă ţigări : Teresa nu fumează. Aş da orice ca acum să fumeze. Cele trei femei veritabile fumează cu gesturi fireşti. Apoi doamna Lampredi începe iar :

— Dar eu şi Luciano (Lampredi) nu intenţionăm să sacrificăm totul profesiunii. Vrem să ne trăim viaţa.

— Şi noi am crezut că o să facem aşa, zice doamna Drudi. Dar meseria îşi are legile ei. Sînt zile cînd soţul meu şi cu mine ne vedem printre picături, zece minute. Asiguraţii lui îl cheamă zi şi noapte : iar el nu e în stare să-i refuze. E atît de scrupulos !

Doamna Zucconi :

— Se întîmplă uneori să fim în pat, într-o situaţie, cum să zic... mă-nţelegeţi ? Sună telefonul, el îndată se repede să răspundă.

Teresa izbucneşte în rîs, în timp ce celelalte rămîn nepăsătoare. Îi fac semn cu cotul.

— Nu rîde domnişoară, că şi dumneata ai să te măriţi cu un doctor.

— Dacă vrea el, zice Teresa.

De astă dată rîd femeile :

— Bună asta: dacă vrea el...

— Sigur că vreau să te iau, zic eu fîstîcit.

— N-are importanță dacă spuneți *da* acuma: ajunge s-o spuneți în fața altarului, zice doamna Zucconi.

Teresa se hotărăște să se așeze într-un fotoliu.

— Nu, nu, exclamă doamna Lampredi. O singură viață ai și nu merită s-o jertfești asiguraților.

— Sigur e că sînt neînduplecați, zice doamna Drudi.

Doamna Zucconi clatină cu blîndețe capul:

— Bieții oameni! sînt ceea ce sînt: oameni din popor, cu educația pe care o pot avea. Dar în adîncul sufletului nu sînt răi: mulți sînt în stare să se atașeze de doctorul lor. Cred că bărbatul meu n-ar putea trăi fără ei.

— Nici al meu, declară doamna Drudi.

— N-au încotro, mormăi eu.

— Dar uneori te jignesc, zice doamna Lampredi. Luciano îmi povestește descurajat că uneori i se întîmplă să-l audă pe cîte unul spunînd: „Vai de capul dumneavoastră, domnule doctor; pe noi ne plătește prost patronul, dar nici pe dumneavoastră nu vă plătesc mai bine Asigurările".

— Ignoranța, zice Drudi. Unii oameni nu vor să priceapă că medicul acceptă să fie prost plătit de Asigurări tocmai fiindcă vrea să facă bine asiguraților.

— Dacă n-ar exista medicii Asigurărilor, ar vedea ei!, zice Teresa.

Doamna Zucconi:

— Aşa-i. Dar mulţi asiguraţi îşi închipuie că trebuie să le fie recunoscători Asigurărilor pentru asistenţa pe care o primesc.

— Dacă medicii ar pretinde să fie plătiţi atît cît merită, atuncea da, oftează doamna Drudi.

Le informez pe doamne că în curînd clasa medicilor se va pune în mişcare pentru a obţine o plată mai bună de la Asigurări.

Bineînţeles, sînt la curent, şi probabil că au şi făcut cu soţii lor socotelile viitoarelor sporuri : şi nu-i glumă, e vorba de un spor care să dubleze suma. Cîteva clipe de reculegere, apoi logodnica lui Lampredi, fără să clipească, le-o trînteşte că dacă Luciano va reuşi să intre ca funcţionar la Asigurare, va avea în puterea lui şi asiguraţi şi medici.

Uşoară jenă printre nevestele medicilor.

— Soţul meu e totdeauna în regulă cu Asigurările. Funcţionarii nu i-au dat avertisment nici măcar o dată, zice doamna Zucconi.

— Al meu la fel, precizează doamna Drudi. Din contra, cînd asiguraţii protestează, el ia apărarea Asigurărilor.

Sper că Teresa va învăţa cum trebuie să se comporte o nevastă de medic.

Ardesio nu pierde din ochi fundul servitoarei. Ceilalţi se întorc după ce au fost să-l admire pe băieţelul lui Zucconi care doarme într-o odaie — zice-se — tapisată toată cu desene americane reprezentînd animale.

— Adu de băut, porunceşte Zucconi servitoarei.

Mă asociez și eu la vizitarea casei, pentru partea care a mai rămas. Biroul e împodobit cu multe cărți, frumos legate.

— Balzac, Tolstoi, Homer. Numai scriitori mari, zice Sandolini, care se pricepe. Cronin. Manzoni. Văd că ai și moderni.

— Italieni, de loc. Acuma li se face o reclamă grozavă, dar pe mine nu mă duc.

— Nu înțeleg cum de reușești să citești, zice Drudi. Cu toată treaba pe care o avem !

— Nu le citesc, spune Zucconi. Le adun pentru bătrînețe. Dacă scap de clasicul infarct între patruzeci și cincizeci de ani...

Drudi schițează un zîmbet.

— Eu reușesc să merg cîteodată la cinematograf. Intru, plătesc, stau două ore, și gata.

— Ca pe vremea cînd mergeam la bordel, zice Mistico.

Lampredi admiră o colecție de mărci poștale.

— Am și eu una, zice. Oricum, e ceva instructiv, după părerea mea.

Mistico îmi spune la ureche că ar face bucuros ceva cu logodnica lui Lampredi. Îi dau dreptate : e limpede că avînd o femeie ca asta, înaltă, subțirică, degajată și bogată, chiar și un fraier ca Lampredi poate să ajungă departe.

Admirăm aparatele electrice de uz casnic, aparatul fotografic, aparatul de proiecție (privim la repezeală cîteva diapozitive în culori făcute de Zucconi într-o călătorie în Spania ; trebuie să fie o țară bogată în asigurați) ; aparatul de filmat japonez pe care nu l-a folosit niciodată. Începem să bem în picioare admirînd locul unde Zucconi

intenționează să-și instaleze în curînd biliardul. Bînd într-una, urmați de servitoare cu sticla de whisky, dăm o raită pe terasă ca să vedem mica piscină, de 5 pe 3, săpată în pardoseala de beton și îmbrăcată în plăci albastre.

— N-am făcut niciodată baie în ea, zice Zucconi.

Piselli mi se pare trist : bea repede de îndată ce i se umple paharul.

— O casă ca asta și numai două plante. Și alea artificiale, îmi șoptește cînd îl întreb dacă se simte rău. Îi fac un semn de solidarizare...

Ardesio s-ar putea descotorosi de Sandolini dîndu-i un brînci în timp ce prietenul se apleacă peste parapetul terasei, dar preferă să treacă o mînă peste șezutul gogonat al servitoarei, care nu reacționează în nici un fel.

Au început și femeile să bea. Drudi e chemat la telefon : își potolește clientul cu vorbe bune, promițîndu-i o vizită de dimineață. Mi-ar place ca un asigurat să mă cheme la telefon în casa asta frumoasă, în prezența colegilor și a doamnelor. Teresa se silește să bea : nu știe să șadă în fotoliul acela adînc fără să-și arate pulpele aproape pînă sus. Noroc că are picioare frumoase : colegii le privesc cu plăcere, e logic.

Începem să discutăm toți despre asigurați și despre apropiatele revendicări ale medicilor, despre asigurați și programele televiziunii, despre asigurați, fotbal și box. În curînd nu mai știm ce să mai spunem : bem într-una ; nimeni nu mai așteaptă să vină servitoarea pentru a-și umple

paharul cu whisky. Sandolini și Lampredi cască fără rușine. Doamna Zucconi se ridică (poartă chiloți albi) pentru că a hotărît să pună puțină muzică. Servitoarea se apropie de un dulăpior negru, care-i un radio cu picup, dar stăpîna spune să-l lase fiindcă preferă picupul portabil. Așadar doamna Zucconi se așază turcește pe marele covor persan autentic așternut între divan și fotoliu. Și Zucconi se așază pe covor și ne poftește să-l imităm. Mare lucru să cîștigi atîția bani ! Alegem plăcile : cele de muzică simfonică sînt întîmpinate cu semne de mare satisfacție, dar nici una nu ajunge pe discul picupului. Încă un rînd de whisky și începem să examinăm repertoriul de muzică ușoară. Începe să cînte.

— Încet, că trezim copilul, zice Zucconi.

— Încet e mai intim, zice doamna Drudi.

Mistico se duce să stingă lămpile mari. Rămîne aprinsă o lampă roz, opacă, atît cît să se deosebească siluetele oamenilor. Logodnica lui Lampredi și-a scos pantofii și însoțește muzica mișcînd ritmic degetele de la picioare. Lampredi și Sandolini dorm pe divan. Zucconi se uită nepăsător la pantofii colegilor care-i murdăresc catifeaua divanului : ăsta chiar că-i unul care a făcut o groază de bani și știe că poate să mai facă oricîți vrea. Drudi își susține nevasta care i s-a culcat cu capul pe umăr, fluierînd : între timp se căznește să citească etichetele plăcilor. Doamna Zucconi ascultă muzica cu ochii închiși. Teresa admiră cristalul paharului pe care îl ține în mînă : e limpede că la ora asta nu mai știe că trupul ei are și o jumătate inferioară, și-i arată lui Ardesio, așezat

la o jumătate de metru în fața ei, tot ce poate să-i arate, coapse, portjartier și restul. La un moment dat Ardesio nu mai poate îndura chinurile și atunci se scoală și-i cere servitoarei să-l însoțească în camera de baie. Centimetru cu centimetru, fără să se bage de seamă, Mistico a reușit să atingă cu genunchiul o coapsă de-a Lampredinei. Pare să se mulțumească cu atît. Nimeni nu scoate o vorbă, noroc că avem muzica pe care Drudi o alimentează într-una.

Piselli șade singur în fața unei măsuțe rotunde de joc. În colțul acela e aproape întuneric: pe postavul mesei se află o sticlă și un pahar. Piselli meșterește ceva ; mă apropii și văd că înșiră cărțile pentru o pasență. Bolborosește nu știu ce.

— Cum merge, Piselli ?

— Rău.

Cărțile îi tremură în mînă. Se întoarce spre mine, dar sînt sigur că nu mă vede.

— Am o durere de cap !

— Și pe mine mă doare puțin.

— Whiskyul e de vină.

— Nu-mi dau seama. Nu beau mai niciodată, zic.

— Nici eu. Rîde. Îți dai seama : cu surorile mele... Pentru ele și laptele-i alcoolizat. Plînge. Ce zgripțuroaice !

Îl bat amical pe umăr.

— Zgripțuroaice, zgripțuroaice. Niște fete bătrîne îndrăcite !

— Ce ți-au făcut ?

— Nu știu. Mi-e foarte rău.

— Curaj. Pînă mîine trece. Începem iar lucrul...

— Lucrul ai spus ? Dracu să-l ia.

— Bine de tine că ai atîţia asiguraţi.

— Lua-i-ar dracu pe toţi !

— Atunci de ce îi păstrezi ?

— Eu ? Nu eu i-am vrut. Ei mi i-au dat.

— Vorbeşte încet. Cine, ei ?

— Zucconi, Drudi şi toţi ceilalţi. Ei au vrut ca eu să-i ţin locul lui Bui.

Paharul e gol dar i-l umplu pe dată.

— Nu pricep, spun cu voce calmă. De ce tocmai tu, şi nu unul dintre ei ? Ar fi toţi încîntaţi.

— Cum de nu înţelegi ? În mîinile mele asiguraţii aceia sînt la adăpost. Au preferat să amîne împărţeala pînă după moartea lui Bui. Aşa a vrut şi nevastă-sa, fiindcă, nu se ştie, soţul s-ar mai putea să şi scape.

— Aşadar, toţi asiguraţii aceia nu-s ai tăi ?

Piselli îşi scutură capul strîngîndu-l tare între mîini.

— Ce nevoie am de ei ? O să şi-i împartă ei între ei. Dar de ce-ţi spun astea ?

— Sînt şi eu de ai voştri, nu ?

— Da, dar se tem de tine. Nu ştiu de ce.

— Şi tu te temi ?

— Eu ? Eu nu. Eşti un băiat bun.

Goleşte paharul, îşi şterge năduşeala.

— O să am grijă să capeţi şi tu cîţiva asiguraţi.

— Cum au de gînd să şi-i împartă ?

— Nu ştiu. Puţin îmi pasă. Am primit, ca să le fac pe plac tuturor. Şi surorile mele m-au îndemnat s-o fac, ca să pun ceva bani deoparte. Pentru bătrîneţile lor... Să se ducă la azil, zgrip-

ţuroaicele... N-am poftă să mă sacrific pentru ele. Cît am, mie îmi ajunge...

Plînge, apoi brusc se înveseleşte :

— Ha, ha ! Îţi închipui ce mutre ar face colegii dacă pînă la urmă mi-aş păstra asiguraţii pentru mine ?

— Ai fi în stare ?

— Am jurat că n-am s-o fac. Se concentrează asupra sticlei, plecînd-o pe o parte şi pe alta şi observînd nivelul lichidului care rămîne la orizontală.

— Nu. Abia aştept ca nenorocitul ăla să dea ortul popii.

— Cît aduc ?

— Una peste alta, în jur de patru sute de mii pe lună.

— Sînt asiguraţi buni ?

— De prima calitate. Credincioşi şi disciplinaţi. Îi fac să vină la ambulatoriul meu, pentru mine e mai comod.

Am aflat destule ; mă scol.

— Melli, de ce nu plecăm acasă ?

— Sigur că da, acuma putem pleca acasă.

— Aş da oricît ca să mă aflu printre florile mele. Dă-ţi seama, în toată casa asta, numai două plante artificiale. Ce scîrbă !

Mă duc să-i trezesc pe Sandolini şi pe Lampredi : îi conving pe toţi că petrecerea s-a sfîrşit şi că trebuie să plecăm. E aproape ora două, tramvaie nu mai sînt, dar vreun coleg ne va conduce, pe Teresa şi pe mine. Simt o nevoie imperioasă să rămîn singur, să mă gîndesc şi, mai ales, să stau de vorbă cu maică-mea.

13

În fața vilei lui Bui stau de vorbă cîțiva tineri : negreșit, colegi aduși de zvonul asupra morții iminente a unui coleg bine aprovizionat cu asigurați. Nu știu cum se face dar, medicilor nevoiași nu le scapă decesele sau transferările colegilor.

Trebuie să mă grăbesc să intru pe fir, să recuperez întîrzierea cu care am fost nevoit să mă mișc. Mama n-a șovăit cînd i-am explicat cum stau lucrurile ; și-a dat și ea de-ndată seama că poziția botanicului, abstractului și lenevosului Piselli este precară și nestabilă ; în orice moment un coleg înfipt poate să declanșeze un atac prin surprindere și atunci, s-a zis cu mine.

Mai bine să n-o punem pe Teresa la curent, deocamdată : așa a dorit maică-mea.

Trec nepăsător pe lîngă tineri și sun cu hotărîre : îi spun slujnicei că sînt un coleg venit să-l văd pe doctorul Bui. Încearcă să mă recunoască, apoi nu știe ce să mai spună și mă poftește într-un salon. Casa e cu puțin mai arătoasă decît a lui Zucconi ; tocmai bine diferența între o mie cinci sute și două mii de asigurați, o diferență de cantitate, mai ales : ceva mai mare salonul, cu două

covoare persane în loc de unul, mai numeroase bibelourile de preţ, cîteva draperii în plus.

Apare o femeie mică şi îndesată care atrage atenţia datorită unui colier înfăşurat de mai multe ori pe gît. Mă prezint : Melli, de la Valsalva. Ea e doamna Bui.

— Cine sînteţi ? Unul nou ? Îi cunosc pe toţi, dar...

— Lucrez de curînd.

Doamna Bui mă priveşte îndelung, cu atenţie.

— Am auzit vorbindu-se adesea despre soţul dumneavoastră. Toţi pomenesc despre el cu multă părere de rău.

— Sînt foarte buni, colegii soţului meu. Nu trece nici o zi fără ca vreunul să vină să-l vadă.

— Sînt plini de solicitudine, ştiu.

Mă pofteşte să iau loc.

— Aşadar, aţi simţit şi dumneavoastră nevoia să veniţi să-l vedeţi pe soţul meu ? Sînteţi foarte amabil.

— Desigur. Între colegi, mă înţelegeţi. Cînd unul dintre noi se îmbolnăveşte...

— Natural.

— E chiar o datorie.

— Înţeleg, înţeleg.

— Cum se simte ?

— Cine, soţul meu ? Cum să se simtă ? Are o constituţie robustă. Îl îndoapă cu calmante.

— Cine-l îngrijeşte ?

— Cîte puţin toţi prietenii. Au făcut un fel de asociaţie. O dată, la început, a venit şi medicul primar.

— Frumos. Şi ce a spus ?

— A confirmat diagnosticul. Nu-i un caz greu : e vorba numai să-l ajute să moară.

(După aceea medicul primar nu s-a mai arătat : nu-l interesează să moștenească asigurați, nici să urmărească un caz în mod sigur fatal.)

Zbîrnîie cu insistență o sonerie, care trebuie să fie pe coridor.

— El sună, spune doamna, sculîndu-se. Vreți să veniți să-l vedeți ?

— Cu plăcere.

Camera bolnavului e la etajul de sus. Pașii noștri se înfundă tăcuți în preșuri catifelate de culoare sepia.

— Avem și o infirmieră, dar vine numai din cînd în cînd : el nu mă vrea decît pe mine.

Încăperea e cufundată în penumbra obloanelor întredeschise. Bui e un ghemotoc în mijlocul unui pat mare de alamă și se vaită fără să se miște.

— Au reînceput durerile ? îl întreabă nevasta. Deschide puțin obloanele, iar Bui ne privește ; e un om ca la cincizeci de ani, foarte îmbătrînit și galben la față.

— Amelia.

— Spune, scumpule.

— Fă-mi injecția.

— Îndată, dragă.

Bolnavul mă țintește cu privirea, concentrîndu-se într-o grimasă :

— Dar ăsta cine mai e ?

— Un coleg de-al tău. Unul nou de la Valsalva.

Întoarce capul în altă parte. Restul trupului nu-l mișcă : o mînă o ține crispată pe pîntece.

— Ce mai vrea ? Altul, mereu altul.

Pe o măsuţă aşezată lîngă şifonier, nevasta pregăteşte injecţia. Mă apropii să-i dau o mînă de ajutor. Ea îmi face semn să stau locului.

— Spune-i să plece, Amelia. Spune-le să înceteze odată. Spune-le că o să-i aibă pe toţi, dar să nu mai vină aici.

— Îndată îţi fac injecţia, dragul meu.

Îmi aruncă o privire ca pentru a-mi spune să-l compătimesc pe bietul bolnav, iar eu cu un zîmbet trist arăt că am înţeles.

— Colegii tăi te iubesc.

— Nu-i mai aduce aici, Amelia. Ăştia aşteaptă să crăp dintr-o clipă într-alta.

— Ba nu, dragă. Ai să te faci bine. Ai încredere în Amelia ta.

— Am cancer. O ştiu prea bine.

— Nu vorbi prostii. Mai bine roagă-te.

Bui îşi apasă pîntecele şi începe să bolborosească. S-o fi rugînd. Eu îmi fac semnul crucii.

— Roagă-te, scumpule. Ai să vezi că te faci bine.

Îi dezgoleşte şezutul şi cu mînă sigură îi face injecţia. Murmurul lui Bui se transformă într-o *Ave Maria* destul de limpede.

Un timp îl lăsăm să se roage.

Cînd arată iarăşi liniştit, relaxat, soţia îl sărută pe frunte şi-i spune să se odihnească. Observ că femeia îşi trece îndată dosul mîinii peste gură, ca pentru a şterge contactul cu fruntea aceea galbenă şi zbîrcită.

Ieşim fără să facem cel mai mic zgomot.

— Trebuie să sufere mult, bietul om. Dacă n-aţi fi dumneavoastră, doamnă...

— Ţi se rupe inima. Noroc că m-am mai obişnuit puţin.

Pare uşurată.

— Ce păcat, zice : un om atît de sensibil.

— Regret că nu l-am cunoscut mai înainte.

— Nu vedea niciodată pe nimeni. Un telefon din cînd în cînd vreunui coleg, şi atît. Înainte nu avea de fapt nici un fel de prieteni. Muncea fără să se odihnească niciodată, de dimineaţă pînă seară.

— Fireşte, cu atîţia asiguraţi.

Ne aşezăm pe un divan, în alt salon, mai mic şi mai intim. Bem ceva.

— Ştiţi cîţi asiguraţi are ? mă întreabă doamna.

Răspund că habar n-am.

— Credeam că vi s-a spus. Două mii trei sute.

Mai mult decît credeam, fiindcă mi se spusese două mii.

— Acuma îi ţine locul doctorul Piselli, zice ea.

— Asta ştiam. E un coleg de treabă.

— Cam ciudat, nu-i aşa ? Se mulţumeşte să trăiască cu puţin, în felul lui.

— Îi ajung cei cîţiva platnici şi leafa de la spital. Nu-i plac asiguraţii.

Dă din cap :

— Dar dumneavoastră ? întreabă.

— Eu ? Eu ce ?

— Dumneavoastră vă plac asiguraţii ?

— Foarte mult. Fiindcă eu sînt cu adevărat medic.

— Cîţi aveţi ? Păreţi foarte tînăr.

— Vreo patruzeci, momentan.

Ridică din umeri, apoi bea.

— La început trebuie să te mulţumeşti cu puţin.

— Contractul cu Asigurările l-am făcut anul ăsta.

— Soţului meu i-au trebuit patru sau cinci ani ca să strîngă atîţia asiguraţi. Şi atunci erau alte timpuri. Mai puţină concurenţă.

— În ziua de azi, pentru noi, tinerii, e o problemă serioasă să găseşti asiguraţi.

— Nu-i uşor să-i iei de la cine îi are. Au noroc colegii care îi vor avea pe ai soţului meu.

Învîrtesc paharul între palme :

— Vor merge aproape toţi la Zucconi şi Drudi, nu-i aşa ? Iar ei mai au atîţia !

Rămîne puţin pe gînduri :

— Va depinde şi de mine. Sînt soţia lui, la urma urmei.

Îmi deschide astfel perspectiva care intrase în socotelile mele : blocul colegilor are o fisură, un punct slab, care-i voinţa soţiei lui Bui. S-ar putea ca nici unul dintre colegi să nu se fi gîndit la asta ; ori să nu fi dat importanţă acestei micuţe viitoare văduve.

— Aveţi copii ?

— Nu.

Să tot aibă patruzeci de ani : va încerca negreşit să se remărite.

— Povestiţi-mi ce se mai întîmplă printre cei vii. Simt nevoia să-mi schimb gîndurile.

— Știu și eu ? Se merge la cinema, se dansează, se ia masa în oraș.

— Ca fată aveam pasiunea concertelor. Apoi n-am mai reușit să mă duc niciodată.

— Frumos lucru trebuie să fie concertele.

— Dumneavoastră nu vă duceți ?

— M-aș duce bucuros. Dar vedeți, doamnă, eu n-am prea avut multe posibilități de distracție. Familia mea nu avea mijloace. Dar îndată ce-mi va sta în putință, vreau să recuperez timpul pierdut.

— Și eu aș vrea să mi-l recuperez.

— O să reușiți, nici vorbă. Sînteți încă atît de tînără, doamnă ! Și în plină putere...

— Cine știe cînd are să ia sfîrșit această claustrare ? Scuzați dacă par cam...

— Vai de mine ! Nu-i nimica rău. Oricum, pe soțul dumneavoastră nu-l mai poate salva nimeni.

— Chiar credeți ?

— Sînt medic.

— E drept. Dar citesc atîtea prin ziare...

— Nu cînd e vorba de cancer.

— Spun că are metastază generalizată. Oare cît poate s-o mai ducă ?

— Așa, din ochi, o lună, două, cel mult.

— Și săptămîna trecută am crezut că-i sfîrșitul : apoi și-a revenit.

— Așa-i boala asta. Dar rezultatul e sigur.

Îmi strînge mîna și varsă cîteva lacrimi, dar pare mai îmbărbătată.

— Dacă ai ști, doctore ...

— Îmi închipui, doamnă.

Îmi lasă mîna, dar îi permit s-o retragă numai cu încetul.

— Pot să mai vin ?

— Să-l vezi pe soțul meu ?

— Și pe dumneavoastră.

După cum mă privește, gîndesc că trebuie să aibă mare nevoie de un bărbat : păcat că, din punctul meu de vedere, nu-i prea atrăgătoare ca fizic

— Vino oricînd să ne vezi. Are să-mi facă plăcere. Colegii lui vin numai pentru dînsul.

Stînd în picioare abia îmi ajunge la umăr : colierul acela lung trebuie să fie de perle adevărate.

— Doamnă, să nu le spuneți colegilor că am venit.

— De ce ? Nu ei ți-au spus să vii ?

— Nu, a fost o pornire de-a mea.

— Foarte drăguț din partea dumitale, doctore.

Tinerii aceia mai așteaptă încă în fața ușii de la intrare. Îl zăresc pe Ardesio care tocmai sosește : îmi face un semn cu mîna și grăbește pasul. Plec făcîndu-mă că nu-l văd : n-am chef să dau explicații, momentan.

Maică-mea îmi dă ideea să trimit un buchet de flori familiei Bui. Îmi dă banii iar eu trimit un buchet de garoafe și o cutie de bomboane pentru doamna Bui.

Prin Ardesio, colegii de la spital au aflat despre vizita mea în casa Bui. În timp ce stăm pe coridor așteptîndu-l pe medicul primar să iasă din birou unde stă de de vorbă cu o domnișoară (o platnică ? vreo rudă a unui internat ?) se pune chestiunea

pe tapet. Drudi este cel ce-şi asumă rolul de a înlătura jena care persistă între noi ca un ţesut conjunctiv opac (Piselli e sus, în sera lui).

— Dacă îndrăzneşti să pui mîna pe vreunul din asiguraţii aceia, iese bucluc, îmi spune.

Iar Ardesio :

— Bui e prietenul nostru. Tu n-ai nici o legătură.

Ridic din umeri fără să răspund.

Lampredi spune că, din partea lui, dat fiind că va intra ca funcţionar la Asigurări, problema asiguraţilor lui Bui nu-l mai priveşte : dar declară că, obiectiv, n-am dreptate.

Răspund că eu fac parte din medicii spitalului.

— Ce are a face, intervine Sandolini. Cînd ai sosit tu, noi eram gata înţeleşi cu Bui. Îmi pare rău, dar ai venit prea tîrziu. Ţi-ar conveni...

— Asiguraţii aceia sînt ai noştri, zice Ardesio. Noi ni i-am cîştigat.

Greu se stăpîneşte Drudi să nu sară la mine :

— Ştiam eu că era o greşeală să-i dăm pe mîna lui Piselli. Trebuia să-i fi împărţit îndată între noi, şi gata.

— Dar Bui e încă în viaţă, zice liniştit Zucconi.

— În viaţă, în viaţă, răbufneşte Drudi. Ştii prea bine că n-are să mai fie niciodată în stare să profeseze.

Lampredi :

— Asta aşa-i. Totuşi cît timp e în viaţă şi n-a renunţat la contract, asiguraţii sînt ai lui. Poate să existe un locţiitor, care însă lucrează în numele lui.

— Am fi putut pune pe altul decît pe moluîul ăla de Piselli.
Zic :
— L-ați pus pe Piselli fiindcă n-ați avut încredere în nimeni altul.
— Așa-i, zice Zucconi.
— Ați fi putut să mi-i dați mie, îndrăznește Mistico.
— Ție ? răcnește Drudi. Asigurații, ție ? Mai degrabă i-aș azvîrli grămadă.
— Din partea mea, am putea să-i dăm cîțiva și lui Melli, propune Zucconi.
— Nu, spune Ardesio.
— Nu,. spune Sandolini.
Drudi, pe un ton potolit, se adresează lui Zucconi :
— Dacă tu vrei să renunți la partea ta, n-ai decît. Dar să nu-ți închipui că poți să i-o treci lui. Dacă tu te retragi, lui cel mult ar putea să-i revină partea care i s-ar cuveni ca ultim sosit.
— Adică mai puțin decît mie, lămurește Mistico.
Zucconi pare perplex.
Ardesio :
— Zucconi trebuie să declare imediat dacă ia sau nu ia parte la împărțeală. Dar dacă își ia partea lui iar apoi i-o trece cu totul lui Melli ?
— Poate s-o facă, zic eu. Ce l-ar împiedica ?
Zucconi dă din cap :
— Îmi pare rău, Melli, dar n-ar fi cinstit față de colegi. Nu poți avea aceleași drepturi ca noi, trebuie să recunoști.
Nu recunosc nimic.

— Nu-i o împărţeală dreaptă, zic, nu prea convins de obiecţiunile mele. De fapt Zucconi însuşi, care totuşi are o comportare prietenească, îşi ia sarcina să-mi demonstreze că-i drept ca cel ce are mai mult să capete mai mult: orice organizaţie serioasă ţine seama de gradaţii după merit şi de ierarhie. Majorările de salarii se fac în procente; şi de ce directorii, care cîştigă mai mult, au dreptul la maşină cu şofer, iar subalternii, nu?

— Atunci, fiindcă tot sîntem în subiect, să vorbim limpede, spune Drudi. În primul rînd: cine ia parte la împărţeală?

Mistico ridică mîna.

Ardesio ridică mîna.

Sandolini ridică mîna.

— Tu, care eşti plin de bani, de ce nu-ţi deschizi un ambulatoriu frumos în centru şi nu-ţi faci o clientelă de platnici? îl întreabă Drudi. Nu ţi-e ruşine să alergi după o mînă de asiguraţi?

Sandolini se face roşu:

— Să fim înţeleşi: să nu vă închipuiţi că pe motivul că am parale o să-mi daţi mai puţini asiguraţi decît mi se cuvin. Vreţi să mă prostiţi? Eu sînt un medic de asigurări, ca şi voi: platnicii, mai curînd ori mai tîrziu, sînt sortiţi să dispară.

— Aşadar, tu mori de foame, sărăcuţul de tine! îi spune Drudi cu dispreţ. Scuipă: Să continuăm.

Lampredi ridică mîna.

— Şi tu? se miră Drudi.

— Şi eu. Cum adică: dar dacă nu intru la Asigurări?

— Dar dacă pierzi logodnica ? spune neînduriător Drudi.

— Zi-i mai bine că-i vrei tu pe toţi, şi gata, mormăie Mistico în aşa fel ca Drudi să-l audă totuşi.

Nu-l putem opri pe Drudi să nu-l plesnească pe Mistico. Acesta îşi ţine palma pe obraz şi ameninţă că pune mîna pe cuţit.

— Îi vrei tu pe toţi, ca să ajungi să ai mai mulţi decît Zucconi !

Drudi vrea să se arunce iar asupra lui Mistico. Rău face micuţul marocan că se lasă pradă urii : o să-i fie greu să-şi facă carieră. Şi de cîte ori nu i-am spus să nu se lege de Drudi ! Cînd colo, el îi strigă :

— Vrei să-l ajungi pe Zucconi. Dar ai să vezi că în curînd Melli are să aibă mai mulţi asiguraţi decît tine !

Drudi îmi aruncă o privire, de mirare în primele clipe, apoi îndată de compătimire.

— Numai dacă şi-i aduce din Marte, şi rîde pînă-i dau lacrimile, încît trebuie să-şi sufle nasul.

După această ieşire arată mai potolit.

— Intru şi eu la împărţeală, zice Zucconi. Am familie, nu-mi pot permite să refuz asiguraţi.

Drudi înghite fără să crîcnească.

(Eu : „Dragă Zucconi, ar fi timpul să-ţi faci o clientelă numai de platnici.

Zucconi : „O fi poate fiindcă m-am obişnuit să lucrez cu Asigurările : dar platnicii, la drept vorbind, îmi sînt antipatici. Marfă pentru doctorii din alte vremuri.")

— Iar cîţiva asiguraţi va trebui să capete şi Melli, încheie Zucconi.

Am să fac tot posibilul să joc festa tuturor, cînd o sosi momentul.

Medicul primar şi chelul ies din birou şi vin spre noi împreună cu domnişoara. E o studentă din anul cinci şi pregăteşte o teză asupra demenţei arteriosclerotice. Medicul primar e foarte satisfăcut că studenta a ales spitalul nostru pentru cercetările sale : e un fapt care ne conferă o demnitate cvasi-universitară.

— Aici avem un material de mîna întîi, atît sub aspect clinic cît şi anatomo-patologic. Afară de asta am să vă dau să consultaţi cîteva din lucrările mele recente asupra arteriosclerozei în general, declară el.

Domnişoara — se numeşte Claudia Rinaldi — ne cercetează pe rînd, unul cîte unul. Zăboveşte, fireşte, asupra mea, care dintre colegi arăt, fărăndoială, cel mai bine.

— Colaboratorii mei, zice medicul primar. Puteţi dispune de ei oricînd aveţi nevoie. Noi aici sîntem ca o familie.

Fata spune că n-are să frecventeze spitalul cu regularitate, că nu va urma rutina de secţie, fiindcă trebuie să frecventeze cursurile — fie măcar cele pe care le consideră mai importante — la Universitate. Are o voce răguşită şi din cînd în cînd tuşeşte cu gingăşie ca să şi-o limpezească. E înaltă şi are părul de un negru viforos, nici vorbă, vopsit. Aş zice că-i mai curînd frumoasă, chiar dacă picioarele-s cam prea subţiri şi sînii poate cam

micuți. Are ochi verzi, alungiți cu dermatograful negru.

Fără îndoială a și descoperit care din noi e căsătorit și care nu, chiar dacă n-a avut timp să ne observe mîinile. Cînd medicul primar ne îngăduie să ne retragem, ea se îndreaptă spre mine și Mistico, pe care apoi îl ignorează : rămîn eu.

— Și tu ești doctor ?

— De ce întrebi, nu se cunoaște ?

— Doar nu purtați gradele pe halate.

Hotărît lucru, mă interesează.

— Cînd vrei să începi ?

— Nu știu. Nu-i nici o grabă. Am vorbit cu medicul primar : ce a fost mai greu s-a făcut, cred.

— Cum de ai ales o asemenea teză ?

— Mai tîrziu vreau să mă specializez în psihiatrie. Tu te specializezi ?

— Nu, dar n-aș alege psihiatria.

Pare mirată.

— Nu-ți place ?

— În afară de asta : nu prea cred să fie bănoasă.

— Cred că-i singura posibilitate atrăgătoare pe care o oferă medicina ; afară de cercetarea pură. Dacă n-aș fi descoperit că există psihiatria, aș fi schimbat facultatea.

— Atunci de ce te-ai înscris la medicină ?

— Ca să evit literele și filozofia.

— Evident că sînt facultăți stupide. Pentru femei însă cred că sînt bune.

— Constat că ai o foarte bună părere despre femei. Cum te numești ?

— Guido.

Numele meu nu pare s-o entuziasmeze.

— Şi acum ce faci ? Mai rămîi aici, în cavoul ăsta ?

— Nu, am terminat pe ziua de azi.

Ieşim. Claudia, care spune că între altele face şi pictură, apreciază culorile mature şi puţin molatece ale lunii octombrie, nuanţele roşiatice ale noilor blocuri care se zăresc ca fundal, pînă şi mutrele asiguraţilor care, la ora asta, umblă încet şi relaxaţi. Are, pare-se, un suflet romantic.

Ajungem unde şi-a parcat maşina, un „spider" alb. Îmi spune că pe o vreme ca asta n-a simţit încă nevoia să ridice capota de pînză neagră.

— Frumoasă maşină, zic. Numai a ta ?

— Numai a mea.

Se vede treaba că are parale. E din ce în ce mai cu vino-ncoace, această Claudia.

— Tu unde ai lăsat-o pe a ta ?

Precizez că în curînd voi avea maşină, dar numai un Fiat cinci sute.

— Simpatică, zice Claudia.

— Sînt la început, zic eu.

Vreau să încerc să conduc „spiderul" ? Nu, am luat carnetul numai de cîteva zile. Ea îl are de doi ani. Spune că la examen a avut grijă să-i arate examinatorului o porţie bună de picioare.

— Ne ajutăm cît putem cu ceea ce avem. Dar mi-ar place să te fac să-ţi schimbi părerea asupra femeilor.

N-are rost să-i explic că femeile pe care le frecventez eu sînt cineva : maică-mea, bunăoară. Teresa de asemeni face tot ce poate ca să fie la înăl-

ţime. Mai este Amelia, care trebuie desigur să fie o femeie preţioasă : ar fi însă prematur să-i spun toate astea.

Cum ieşim din oraş, Claudia o porneşte ca o vijelie. Clacsonînd, întărîtă maşinile rapide şi se ţine scai de ele pînă le depăşeşte.

— Îţi place, doctore ?

— Eşti grozavă, dar las-o mai încet că mi-e frig.

— Recunoaşte că ştiu să conduc mai bine decît un bărbat.

— De acord.

După asta încetineşte, mulţumită, şi se opreşte pe deal, în faţa unui bar.

— Am făcut de două ori ocolul oraşului. Îmi oferi ceva ?

Are să mă coste cît o vizită la domiciliu. Ne aşezăm la o măsuţă. Vorbim despre spital, iar eu fac tot ce pot ca să-i bîrfesc pe toţi colegii : nu vreau să umble cu vreunul din ei.

Îmi dau seama că fata are o concepţie mai curînd negativă despre medici în general, şi asta mă cam plictiseşte : mă plictiseşte faptul că-i apreciază numai pe savanţi şi pe psihiatri. Spun că ăştia din urmă sînt nişte şarlatani care speculează incertitudinea limitelor dintre stare normală şi nebunie.

Bine-nţeles, ea mi-l citează pe Freud.

— Filozofie, spun cu dispreţ.

— L-ai citit vreodată ?

— Nu, dar îl cunosc.

Îmi spune zîmbind liniştită că sînt un ignorant şi un superficial ca mai toţi doctorii. Zîmbesc şi

eu, și mă gîndesc că, oricum, n-are să fie o concurentă, cînd are să-și ia diploma : n-a arătat nici cel mai mic interes de cîte ori am pomenit de numărul de asigurați al colegilor.

E fata unui inginer cu parale care s-a însurat cu o moșieriță cu și mai multe parale. Deși se laudă că are mulți curtezani, nu-i logodită.

— Nici eu nu-s logodit, zic.

Afirmă că nu poate suferi logodnele : cînd are să întîlnească bărbatul care-i place, are să-l ia fără atîtea povești. Declar că sînt de aceeași părere.

— Îți place pictura ?

Îi spun că-mi place foarte mult : la școală eram tare la desen. Îmi vorbește despre pictura ei pe care un critic, renumit după părerea ei, o apreciază. Dar după ce spune asta, capătă o expresie de furie.

Ce s-a întîmplat ? Oare ascultînd-o, n-am simulat destul interes ?

— Blestemată ziua în care m-am născut femeie. Simt că nimeni nu mă ia în serios.

Înțeleg : remarc însă că artele frumoase i se potrivesc unei fete drăguțe și grațioase.

— Vrei să mă iei în balon și tu ?

— Absolut de loc. Voiam să-ți fac un compliment.

Spune că detestă diletantismul și că pictează dintr-o vocație autentică și cu ambiții serioase. Cu gologanii pe care îi are, cred că poate să-și cumpere săli de expoziție și critici și tot ce trebuie ca să fie considerată o pictoriță de seamă. În locul

ei eu mi-aş cumpăra un stoc important de asiguraţi.

Ne dăm reciproc numerele de telefon. Am să trec într-una din zile, să-i văd tablourile.

Cobor din „spider“ în faţa casei mele : evenimentul stîrneşte senzaţie printre scîrbele de platnici şi neghiobii de asiguraţi care-mi sînt vecini.

Momentan n-am să-i pomenesc maică-mi despre Claudia : e mai bine să nu complic prea mult lucrurile. Telefonez acasă la Bui, o întreb pe Amelia cum se simte soţul ei. Ea îmi mulţumeşte pentru flori şi bomboane şi îmi repetă invitaţia de a trece s-o văd.

La urmă mă duc să fac o vizită la domiciliu.

14

Pe la sfîrşitul lui octombrie, cîteva zile după ziua mea, mi se livrează Fiatul 500. Teresa mă însoţeşte cînd mă duc să-l scot : păcat că plouă, fiindcă plăcerea de a conduce prima mea maşină este diminuată de suplimentul de atenţie pe care o cere lipsa mea de experienţă. Păcat de asemeni că m-am urcat în „spiderul" Claudiei : cînd am acceptat ideea Teresei de a cumpăra maşină, nu eram în măsură să fac comparaţii. Azi, după o scurtă trecere de timp, am impresia că merit mai mult ; că aşa cum s-au pornit lucrurile, am să pot ajunge curînd la o situaţie profesională bună. Această impresie este cît se poate de plăcută, dar are un aspect negativ, fiindcă face ca prezentul să te frigă sub tălpi şi te împiedică să te bucuri de el din plin.

În felul acesta, nemulţumirea mea febrilă contrabalansează deplina bucurie a Teresei ; o bucurie proletară, de asigurată, aş zice. Nu-i decît o maşină utilitară : o maşină care nu înseamnează nimic în ziua de azi, pentru un medic, pentru un om cu posibilităţile mele. Cînd o vezi aşa, în marele salon-garaj al reprezentanţei, cu totul anonimă, la rînd cu nenumăratele surori gemene, pare o

miniatură de tablă : în fotografie, parcă arăta mai atrăgătoare.

Vînzătorul ne priveşte cu oarecare compătimire, pe noi, bieţi nevoiaşi, care prin intermediul atîtor poliţe am reuşit să ne facem rost de o utilitară. Apăsat de un sentiment de ruşine, pe care încerc să-l consider neîntemeiat, iscălesc un vraf de poliţe. Vînzătorul, care mi le pune dinainte una cîte una, nu ştie că Teresa mă va ajuta să le plătesc ; el ştie că în fiecare lună acest biet doctor — titlul preceda semnătura — va trebui să facă pe dracu-n patru ca să strîngă cele cincisprezece mii de lire necesare pentru a retrage „căţeaua" (adică poliţa) din bancă.

— Aş fi putut să mai aştept puţin, spun la un moment dat.

— În meseria dumneavoastră, maşina e o necesitate, zice îngăduitor vînzătorul, în timp ce-mi întinde o poliţă. Mulţi colegi de ai dumneavoastră o cumpără în felul acesta.

— Mulţi medici cîştigă puţin, explică Teresa.

— Mulţi ! Pe dracu, mulţi, spun eu ridicînd capul. Cei care se resemnează, cei lipsiţi de iniţiativă.

— E la fel în toate domeniile, încheie vînzătorul. Dacă n-aş fi dat din coate, dacă n-aş fi riscat, n-aşi fi ajuns aici.

Ai fi încă salahor.

Acuma, în schimb, are inele şi ceas de aur, briliantină în păr şi lavandă pe cămaşa fină.

Ne întoarcem lîngă maşină.

— Lasă-mă s-o mai privesc puţin, zice Teresa. Îi dă tîrcoale.

— Pielea de pe scaun e lavabilă ?

— Lavabilă, domnişoară. Apă şi puţin detergent.

— Foarte practic, nu-i aşa, Guido ?

— Foarte.

— Ce volan frumos !

— Un volan foarte comod, domnişoară.

— Auzi, Guido ?

Apasă pe clacson :

— Ce sunet !

— Dacă doriţi, mai tîrziu putem monta şi goarnele, zice vînzătorul. Aşa are să pară o maşină mare.

— Are şi roată de schimb, aici înăuntru ? întreabă Teresa mîngîind capota.

— Bineînţeles. Doriţi să deschid ?

Spun că nu-i nevoie.

— Mergem, Teresa ?

Se hotărăşte să intre. Mă vîr şi eu, cum pot mai bine, la volan.

— Puţin cam mică pentru dumneavoastră, domnule doctor.

— Eu stau foarte bine, zice Teresa. Dimpotrivă, e încăpătoare.

— Vă aştept curînd, domnule doctor, să vă dau o maşină cu adevărat potrivită taliei şi rangului dumneavoastră, îmi spune vînzătorul. Pînă atunci vă urez drum bun cu aceasta.

— Mulţumesc, spun. Pornesc motorul şi zgomotul e mai curînd neplăcut. Maşina trepidează toată : trepidează şi zîmbetul Teresei. Chiar că-i o maşină de asiguraţi.

O pornesc prin ploaie şi trebuie să-mi concentrez atenţia din cauza traficului mare.

— Ce bine curăţă ştergătoarele, comentează Teresa. Colaborează la conducere, atrăgîndu-mi atenţia asupra maşinilor care ne precedă.

— Le văd şi eu, zic.

— Guido, eşti mulţumit ?

— Sînt mulţumit.

— Guido, ce-i cu tine ?

— Vezi bine, sînt atent la conducere.

— Credeam că această clipă va fi mai fericită pentru noi.

— Nu uita că-i abia un prim pas, Teresa.

— Pentru tine toate sînt primul pas. Cînd ai să ajungi ?

— Nu ştiu, dar am să ajung.

— Unde ?

— Vom vedea. Vreau să am o mulţime de asiguraţi.

Un răstimp de tăcere. Mi se pare că plînge.

— Mă mai iubeşti, Guido ?

— Sigur că te iubesc şi sînt mulţumit.

— Dar atunci de ce nu laşi să se vadă, cum fac eu ? Eu mă simt parcă aş fi într-o maşină de mare lux.

— Îţi repet. Trebuie să conduc. Şi sîntem făcuţi altfel. Nu-mi pot permite să fiu neatent.

— Atunci priveşte înainte, n-ai decît.

— N-am vrut să spun asta.

E limpede că Teresa s-a uzat : a dat tot ce putea să dea, a ajuns la limită. Pentru mine e total răsuflată.

Trecem pe aproape de locuința ei : ea ar dori să le arate mașina noastră celor din familie.

— Altă dată, spun. Cînd n-o ploua.

Sosim la mine acasă. Urcăm. Teresa își dă silința să pară fericită.

Îi propun mamei să facem un tur de probă. Ea examinează mașina de la fereastră : se zărește, lîngă portic. Refuză, fiindcă demnitatea ei nu-i satisfăcută. Cum să încapă cu pălăria într-o asemenea mașină ?

Teresa își scoate pardesiul și trece în bucătărie.

— A telefonat doamna Bui, îmi spune în șoaptă mama. I-am răspuns că ești plecat pentru vizite.

Îi fac semn să tacă.

— Am făcut bine ? insistă ea.

Desigur. A mai telefonat o asigurată : trebuie să-i duc un eșantion, un sirop tonic. În felul acesta voi putea contrasemna o vizită la domiciliu.

— N-a telefonat și o domnișoară ?

— Nu, spune mama. Ce domnișoară ?

Trec dincolo la Teresa. Plînge în tăcere, cu mîinile muiate în apa de vase. O sărut pe gît pînă-i trece. E sîmbătă și nu trebuie să meargă la serviciu.

— Pregătește pentru diseară o cină pe cinste, împreună cu mama.

Apoi lipesc pe parbrizul mașinii semnul rotund de medic. Este enorm în comparație cu geamul atît de mic. Oricum, așa mai merge. E totuși mașina unui medic.

Parchez în fața ambulatoriului.

Primesc trei asigurați : contrasemnez cinci vizite, dat fiind că din agenda asiguraților rezultă

că doi din ei nu s-au arătat de mai bine de douăzeci de zile. Vizitele în plus sînt fără prescripţii farmaceutice, ca să fie sigur că trec neobservate la Asigurări : atît ar mai lipsi, să se ocupe şi de asemenea mici găinării cei de acolo. Ştiu ei cum merg lucrurile, dar te lasă să trăieşti.

Mă gîndesc la Amelia şi la Claudia (ca să-i fiu de folos va trebui să mai revăd cîte ceva în legătură cu arterioscleroza cerebrală) şi tocmai cînd consultam agenda ca să văd ce vizite aş putea contrasemna mîine, vine proprietăreasa să-mi spună că au sosit doi colegi care vor să mă vadă.

Ies să-i primesc în vestibul.

— Doctor Filopanti, radiolog.

— Doctor Di Marco, ORL.

Intră în cabinet cu aerul unor vechi prieteni. În timp ce îi studiez nehotărît, mă întreabă cum o duc cu sănătatea, ce mai face familia, cum merge treaba.

— Merge, răspund.

— Dragă Melli, am aflat că începi să prinzi cheag. Am văzut că ai maşină cu număr de carton...

— Ei ! O pornesc şi eu încet...

— Nu face pe modestul, zice Filopanti, am auzit vorbe bune despre tine.

— De la cine ?

— N-are a face. Se vorbeşte, asta contează. Îmi face multă plăcere.

Ne privim în faţă.

— Cînd voi, medicii internişti, aveţi de lucru, ne merge bine şi nouă, specialiştilor, cei mai oropsiţi din toată breasla, lămureşte Di Marco.

— Depindem de voi. Voi sînteți aceia care ne trimiteți clienții, adaugă Filopanti.

— Eu recurg încă destul de puțin la specialiști, zic. N-am mulți clienți.

— Dar ai să ai, fără-ndoială. Și ai să-ți faci rost și de platnici.

— Și atunci vei fi nevoit să-ți formezi o echipă de specialiști de încredere, de prieteni.

În sfîrșit am înțeles. Îi poftesc să ia loc.

— Ai vreun radiolog al tău, cumva ? întreabă Filopanti.

— Nu încă.

— Cu atît mai bine. Tu mă cunoști, nu ? Ți s-a vorbit despre mine.

— Știu că ai cabinetul în strada Galvani.

— Întocmai. Opt ani de specializare. Echipament complet și pentru terapia cu agenți fizici : infraroșii, ultrascurte, ultrasunete. Iată adresa mea cu numărul de telefon.

Îmi întinde o carte de vizită.

— Dar un orelist cunoști ? mă întreabă Di Marco.

— Îl cunosc puțin pe Bietti.

— Care, ăla care stă aici aproape ? Vezi-ți de treabă, nu te încurca cu ăla : nu-i bun de nimic și mai e și un fel de gangster. Vino, vino să vezi cum lucrez eu : am ambulatoriul în aceeași clădire cu Filopanti. Vino să ne faci o vizită : ai să vezi ce lux, ce curățenie.

— Chiar ! De ce nu vii ? adaugă Filopanti. Ai să-ți poți da seama cum sîntem instalați și ce nivel de platnici putem trata. Apoi ieșim să luăm masa împreună.

— Te invităm la masă, întărește Di Marco.

— Am să vin, zic.

A sosit momentul să atacăm problema. Se însărcinează Filopanti. Între colegi trebuie să ne ajutăm, zice. Recunosc că are dreptate. Asigurările ne dau o plată ridicolă, prin urmare cînd pică un platnic, trebuie să renteze, urmează Filopanti.

— Pentru orice radiografie pe care mă pui s-o fac, îți trec treizeci la sută.

Spun că nu-i nevoie, că oricum nu le pot face eu, radiografiile. Filopanti îmi spune să nu fac nazuri : combinația pe care mi-o oferă este aplicată de mulți colegi generaliști.

— E un ajutor dat prietenului, zice. Nu știu dacă m-ai înțeles. Nu-i necesar ca pacientul pe care mi-l trimiți să aibă neapărat nevoie de radiografie. Ajunge să fii tu de părere că are nevoie.

Răspund că-i limpede, fiindcă dacă ar fi să facă numai radiografiile necesare, ar vedea pe dracu', radiologii. Filopanti e mulțumit.

— Dacă vreunul e cu tot dinadinsul sănătos, putem să-l punem să mai repete placa : pentru o pregătire insuficientă, pentru o cercetare mai aprofundată, motive se găsesc. Amintește-ți că mai sînt și stratigrafiile, care rentează bine, adaugă.

— Și partea frumoasă e că pacientul plătește și e mulțumit, intervine Di Marco

— Dar tu ? îl întreb.

— Pe fiecare platnic, adult sau copil, ar trebui să-l pui să-și scoată amigdalele. Justificarea e ușoară, cu povestea că întrețin reumatismele,

nefritele, şi aşa mai departe. De fiecare amigdalectomie treizeci la sută pentru tine. E în regulă ?

Condiţiile mi se par mulţumitoare.

— Nimic în scris pentru acest acord, se-nţelege, zice Filopanti.

— Logic, zic eu. Am încredere.

— Sperăm să-ţi pice curînd vreun platnic.

— Să sperăm.

Vor cu orice preţ să dea de băut.

— Un platnic trebuie să producă bine : să susţină trei medici în acelaşi timp. Altfel ce fel de platnic mai e ?

Mă înţeleg cu Claudia să-i văd tablourile. Locuieşte într-o casă boierească din centru, în care îşi au reşedinţa platnici de veche tradiţie, adică din cei care lichidează onorariile doctorului printr-un cec adecvat la sfîrşitul anului.

— Ai grijă să-mi faci rost de vreun client în casa asta, îi spun Claudiei în timp ce mă conduce în atelierul ei.

— Nu-mi scoate sufletul cu clienţii. Nu mai face pe doctorul, măcar cît eşti aici, răspunde. Poartă pantaloni. Dintr-o privire îmi dau seama că tablourile ei nu înfăţişează nimic : pesemne că nu-i romantică, aşa cum crezusem eu.

— Uită că eşti doctor cînd eşti cu mine.

Ar trebui să uit că sînt doctor, ca să fiu ce ?

— Îţi plac tablourile mele ?

Înainte de a răspunde le cercetez cu luare aminte, deplasîndu-mă de ici colo ca să le văd în lumina cea mai favorabilă. E ora trei după-amiază, dar plouă. În timp ce privesc tablourile nu-mi

scapă celelalte lucruri din atelier. Se găsesc unele mobile negricioase care trebuie să fie de preț. Se află și un divan, cam jos care poate merge bine ca pat.

— Aici îți primești prietenii ?

Să-ți instalezi ambulatoriul într-o încăpere ca asta, ar fi grozav.

— Așadar, îți plac sau nu ?

— Drept să spun, nu e rău.

— Te așteptai să fie altfel ?

— Oarecum da.

— Te așteptai la flori, la naturi moarte, la marine, așa-i ?

— Poate că da.

Cînd colo, tablourile ei reprezintă niște dungi groase de diferite culori : predomină roșul și negrul.

— Mi se pare o pictură tare, zic.

— Întocmai : pentru mine, realitatea e profund dramatică.

— De acord. Dar nu prea mă pricep la felul ăsta al tău de a picta.

— Cred și eu, dacă nu studiezi decît cum se lecuiește o bronșită.

— Mie medicina îmi place, Claudia.

Ne așezăm pe divan.

— Ești un tip care mă face curioasă, Guido. Parc-ai fi făcut dintr-o singură culoare.

— Iar tu ești o fată frumoasă.

— Spune drept : de ce te-ai făcut medic ?

— Și tu, de ce pictezi ?

— Dar și eu studiez medicina.

— Tu însă n-ai să fii medic. Ai să fii cel mult un psihiatru.

— Dacă am să mai am chef.

— Ar fi trebuit să urmezi academia de arte plastice.

— Mare scofală ! Ca să învăț ceea ce nu mă interesează. Adevărații pictori nici nu se sinchisesc de academie.

— Dar oricum, pentru carieră e un titlu. La fel ca diploma pentru medic.

— Ești ignorant și cu idei fixe. Să bem pe chestia asta.

În definitiv, judecînd-o după cum vorbește, mă dezamăgește. Nu reușesc s-o încadrez bine : trebuie să fie un tip din acelea de inadaptabile, care se întîlnesc adesea în ziua de azi. Pot să aibă, firește, un oarecare farmec, dar e superficial. După o vreme, despre ce aș mai putea vorbi cu o fată în genul Claudiei ? Despre îngrozitoarele ei tablouri ? Teresa, cel puțin, are respect față de medici, mă ascultă cînd îi vorbesc despre asigurați. Claudia în schimb e bogată, are un „spider" care-i un giuvaer.

Am impresia că a sosit momentul să trecem la repertoriul lucrurilor intime, în care mă simt destul de tare. Pînă atunci mă las înfierbîntat de votca a cărei măsură, pentru Claudia, este paharul de vin.

— Plouă mereu, spun privind spre fereastră. Îmi place să mă plimb prin ploaie.

— Și mie.

— Să simt cum mi se prelinge apa pe obraz.

— Mie îmi place să stau și în pat, cînd plouă.

— Bine învelit, așa-i ? Să asculți apa care șiroiește pe stradă și pare un fluviu. E minunat !

Poate că-i cu adevărat romantică, în sufletul ei. Îi iau o mînă și încerc s-o duc la buze.

— Miroase a vopsele, spune Claudia.

Pare indiferentă la sărutările cu care, după toate regulile artei, îi acopăr toată palma.

— Îmi placi, Claudia.

— Serios ?

Retrage mîna.

— Dar eu îți plac ?

Se gîndește, apoi face semn că da.

Poartă un tricou gros pe care încerc să i-l ridic pe spinare.

— E cald, spun.

— Poți să te dezbraci, dacă vrei.

— Dezbracă-te tu, Claudia.

Își trage tricoul peste cap. Are umerii rotunzi și bronzați.

— Faci ultraviolete ?

— Nu, așa-i pielea mea, negricioasă.

— Îmi place pielea negricioasă.

Teresa are pielea ca laptele : ca să fiu drept, îmi place și pielea albă.

— Ce vrei ? Vocea ei a devenit și mai răgușită decît de obicei.

— Nimic. Îmi placi.

— Ce să-mi mai scot ?

— Ce vrei tu. Sutienul.

Ca să-și scoată de bunăvoie sutienul, trebuie să fie convinsă că are sîni de prima calitate. Nu schițează nici măcar gestul de a și-i acoperi cu mîinile.

— Aşa-i bine ?

Cred că-i învăţată să facă dragoste în mod raţional, organizat, sistematic. Nici pomeneală de romantism. Da, e plăcut să te joci cu sînii aceia, dar n-ai cine ştie ce satisfacţie : nu simţi cum din ei iradiază acele vibraţii care înfioară tot trupul femeii, cum se întîmplă obişnuit în asemenea cazuri.

Înainte de a-şi scoate pantalonii opune o scurtă rezistenţă.

— Nu crezi că ajunge, ce zici ?

— Hai, Claudia, nu te opri.

Sub pantaloni nu mai are nimic. Şade lîngă mine în pielea goală. O pipăi ici colo, o coapsă, pîntecele, iarăşi un sîn, apoi îi spun că sînt gata, hai Claudia. Nu pare dispusă ; nu dă nici un semn de dorinţă. Nu se oferă. Atît doar că-i palidă şi atentă. Mă ridic şi încerc s-o silesc să se întindă.

Se fereşte.

— Nu, zice.

— Claudia.

— Nu.

Pe sub pielea ei întunecată la culoare, e rece ca gheaţa. De ce s-a mai dezbrăcat, atunci ?

— Nu face mofturi, Claudia.

— Degeaba te înfurii.

— Dar eu, ce mă fac acuma ?

— Nu ştiu.

Îi cer să participe într-un fel, să mă ajute.

— Nu vreau.

— Nu-i nimica rău în asta. Ştiu bine că-ţi plac.

— Nu. Sînt virgină. Ce ai crezut ?

Nu știu ce am crezut : nu mai știu nimic în clipa asta. Încep să mă închei la pantaloni.

Ea izbucnește în rîs : sare jos de pe divan și începe să alerge prin odaie așa despuiată.

— Nu te-ai gîndit c-aș fi virgină ?

Fără să răspund, aprind o țigară.

— Ești nebună, zic mai apoi.

— Chiar dacă m-ai avea, ce-ți închipui ? Îți închipui că ai căpăta drepturi asupra mea, bărbatule ?

— Ești nebună.

— Strașnici bărbați. Eu mă dezbrac, iar voi vă faceți iluzii că o să căpătați cine știe ce. Cînd colo ? Rămîneți numai cu amintirea unei femei goale. Îți plac ca model ? Dar tu nu ești pictor.

Pînă la urmă se îmbracă.

— Am să mă dau unui bărbat numai cînd o merita.

— Bine faci că studiezi psihiatria.

Îmi întinde alt pahar de vodcă.

— Scuză-mă dacă am terfelit mîndria ta de bărbat.

— Să trecem peste asta.

— N-are importanță dacă înțelegi. Ca bărbat cred că ești la înălțime, fii pe pace. Sînt convinsă că ești vînjos și viril.

— Asta o știam și eu.

— Cînd ai să pleci de aici ai să-ți poți scoate pîrleala din plin.

— Spune-mi ceva. Tu nu simți chiar nimic ?

— Tu ce simți în prezența picturii ?

— Ești nefericită, Claudia.

— Trebuia poate să mă fi născut bărbat.

Mă poftește iar să stau pe divan. Prefer un scaun. Se comportă ca și cum nu s-ar fi întîmplat absolut nimic; nici mie, de altminteri, nu mi-a rămas decît o vagă amintire a corpului ei. Și totuși eram convins că l-am văzut bine.

— Guido, ar trebui să-mi faci un serviciu.

— Zii.

— Ar trebui să-mi procuri niște stupefiante. Ești medic, pentru tine-i ușor.

Acum totul e limpede : e o vicioasă.

— Da' de unde. Aș vrea doar să încerc. Auzi mereu vorbindu-se, și atunci îți vine pofta. Tu n-ai încercat niciodată ?

— Nu, și nici nu vreau să încerc.

— E o curiozitate ca oricare alta. Fă-mi rost de niște cocaină.

Nu-i răspund.

— Ori niște morfină.

Mă uit la ceas. Peste puțin va trebui să fiu la ambulatoriu : mi s-a făcut poftă să văd fețe de asigurați.

— Mai stai. Nu te duce azi.

Mă ridic :

— Și asigurații ?

— Dă-i încolo.

Ca să se ducă la altul ?

— Urnește-te cu un centimetru mai încolo de felul tău de a fi : mereu același. Rămîi aici.

— Nu pot.

— Aș avea să-ți spun atîtea lucruri.

— Altădată, Claudia.

— Nu, astăzi. Ce-ți pasă de asigurați ?

Sigur că da ; parcă tu mi-i aduci.

Înainte de a pleca vrea să o sărut : dar aşa, uşurel, din vîrful buzelor : prieteneşte. Nici n-aş putea s-o sărut altfel.

Amelia e cu totul altceva. O femeie aşezată, serioasă, liniară, o femeie adevărată, ce mai !

Îi fac o vizită bietului Bui care doarme. Zăbovesc puţin ca scufundat în gînduri la picioarele patului, iar Bui pare un mort : tot mai slab, tot mai galben, de fiecare dată cînd îl văd ocupă tot mai puţin loc în patul lui de alamă ; parcă ar vrea să se ducă fără să lase reziduri, dizolvîndu-se.

Măsuţa e încărcată cu stupefiante, aş putea să iau cîteva fiole de morfină să-i dau Claudiei, dar mai bine nu : prefer să nu-i încurajez nebuniile (s-ar putea să redevină normală, să se lase de pictură, fiindcă nu-i o fată de lepădat). Îi dau Ameliei indicaţiile terapeutice pe care le ştie prea bine : analgesice, sedative şi cardiotonice.

În privinţa cardiotonicelor, Amelia pare să şovăie. Înţeleg ce gîndeşte : dacă tot o să-i susţinem inima, n-o să mai crape niciodată nenorocitul ăla. Dar în realitate nu-i aşa ; în fiecare zi rezistenţa acelei inimi scade, iar cardiotonicul se află totdeauna în întîrziere cu o zi şi ceva : ca o mişcare la jocul de dame.

Amelia mă pofteşte să rămîn la cină ca să-i ţin tovărăşie. Îi telefonez mamei ca să-i spun să nu mă aştepte, iar ea, emoţionată, îmi spune numai să fiu cu băgare de seamă.

Cinăm în sufragerie şi în acelaşi timp ne uităm la televizor, obişnuitul tovarăş al Ameliei. Cina a fost anume pregătită ca să poată fi consumată în semiobscuritate. Femeia serveşte, evitînd să treacă

prin fața ecranului : comunicăm cu ea prin semne ; se cunoaște că-i bine dresată la asemenea tehnică. Amelia îmi spune numai că se dă un program de varietăți destul de distractiv pe care nu trebuie să-l pierdem.

Cred că televiziunea a fost născocită anume pentru familiile medicilor. Cîndva, exigențele familiale ale unui menaj echilibrat îl sileau pe medic să dedice puțin timp și soției și copiilor ; după descoperirea televiziunii, medicul poate în liniște să transforme acel timp în alte vizite sau să petreacă cu o amantă, fără să dezechilibreze balanța de afecțiuni-cîștiguri.

După cină ne instalăm în două fotolii : nu vorbim, dar din cînd în cînd ne zîmbim, cînd situațiile de pe ecran ne permit oarecare relaxare.

La telejurnal, Amelia îl închide.

— S-a terminat, zice, făcînd cîțiva pași pe covorul moale ; eu trag dintr-o țigară de a lui Bui.

— Profită cît poți de seri ca asta, doctore, zice. O să regreți cînd ai să începi să lucrezi din plin.

— Abia aștept să lucrez din plin.

— Soțul meu era neobosit.

— Cred că n-aș fi mai prejos.

— Apoi dumneata ești tînăr și în deplinătatea puterilor.

Și încă cum ! Amelia tot se mai plimbă, cu pași domoli.

— Fără îndoială, o asemenea viață e grea pentru o soție. Eu am încercat-o.

— Și n-ai lua-o de la început ?

— Gîndindu-mă bine, cred că da.

— Cu experienţa pe care o ai dumneata, doamnă, ai fi o soţie ideală pentru un medic.

— Da. Dar mă gîndesc să schimb genul, de data asta.

— Ai fi în stare să părăseşti tagma medicilor ?

— Mă gîndeam la comerţ.

— De ce la comerţ ?

— Ştiu că reprezintă o scădere de nivel, de rang : şi tocmai asta mă face să stau în cumpănă. Dar comerţul... acuma nu pot să-ţi explic.

Cuviincios, nu întreb.

— Păcat, spun. Ai un patrimoniu de asiguraţi demn de invidiat. Şi se va pierde.

— Devorat de colegii soţului meu.

— Sînt nişte hiene. Îmi pare rău să trădez deontologia[1], dar, între noi...

— Îi cunosc prea bine.

— Eu n-am nici un amestec. De altfel, mie n-o să-mi dea nici unul.

Pare mirată.

— De ce adică ?

— Aşa au hotărît.

— Hotărît pe naiba ! Dar eu, eu nu contez ?

— Dacă părăseşti tagma medicilor, nu mai contezi.

— Încă nu s-a hotărît s-o părăsesc.

Facem o pauză.

— Iartă-mă, doamnă, dacă ţi-o spun : dar zău că nu te văd negustoreasă.

[1] Doctrină a îndatoririlor, în special cele referitoare la o anumită condiţie socială sau profesională.

— Doctore, nu vorbi şi dumneata aşa : mă frămîntă şi aşa gîndul ăsta prea mult şi necontenit. Dar ce vrei să fac ?

Reflectează un timp, neliniştită.

— Fără-ndoială, unul care ar avea o clientelă de platnici, dacă ar stoarce-o bine, ar putea găsi timp să se ocupe şi de soţie.

— Iată o judecată sănătoasă. Dumneata mă înţelegi. Nu mai sînt foarte tînără : cele cîteva atuuri care mi-au mai rămas, aş vrea să le joc bine.

— Amelia, dumneata mai ai o mulţime de atuuri.

— Nu-mi fac iluzii, Guido.

Se apropie de mine, mică şi bondoacă. Iau mîna ei mică şi bondoacă în mîinile mele.

— Amelia.

— Ce-i Guido ? Are vocea întretăiată de răsuflarea repede. Cine ştie de cînd nu s-a mai culcat cu un bărbat.

— Mă faci să-mi pierd capul, Amelia.

— Nu mai sînt o fetiţă, Guido.

— Să nu-mi spui că ai putea să-mi fii mamă, îi strig cu înfocare.

— Dar diferenţa de vîrstă există.

— Ce importă ? Mă prind că nu te-ai schimbat de loc de cînd erai fată.

— E drept, doar că eram ceva mai slabă.

Îi sărut mîna, ea o retrage. Mă scol în picioare şi în timp ce o îmbrăţişez — cu gîndul la lovitura ratată în după-amiaza aceea cu Claudia — o las să înţeleagă că o doresc.

— Haide, Amelia.

— Nu acuma, Guido. Nu pot : lasă-mă să mă gîndesc.

— Gîndește-te și la asigurați : reprezintă un capital.

Mînă în mînă mă conduce pînă la ușă. Sînt sigur că am nimerit ținta în plin.

Înainte de a mă întoarce acasă, fac cu mașina un lung ocol prin noaptea ploioasă : străbat străzile pustii și murdare care traversează cartierele unde locuiesc asigurații. La ora asta dorm, fiindcă trebuie să se scoale devreme a doua zi.

Mama mă așteaptă îngrijorată. Vrea să-i povestesc totul.

— Nu se cade să iei o văduvă. Oamenii te-ar vorbi de rău, zice. Tu trebuie, dimpotrivă, să ai o nevastă așa cum se cuvine : bogată și tînără.

Mă gîndesc la Claudia care ar fi bogată și tînără.

— Dar ce pot face ? Știi că are două mii trei sute de asigurați ?

— Știu. Deocamdată mergi înainte. Vom vedea mai tîrziu.

— Dar Teresa ?

— Nici nu-ți răspund. Noapte bună.

15

Au sosit zilele istorice.

Clasa medicilor a deschis în sfîrşit ostilităţile : împotriva Asigurărilor, împotriva asiguraţilor, împotriva a tot ceea ce nu-i medic în general. Vrea o majorare a tarifelor, o reevaluare a demnităţii profesionale şi — dacă tot am ajuns aici — recunoaşterea publică şi legală a privilegiilor de castă datorate medicilor.

Toţi medicii sînt convocaţi în adunare generală pentru a se hotărî asupra formelor pe care trebuie să le ia mişcarea. La Uniunea medicilor funcţionează în permanenţă un Comitet de luptă şi de rezistenţă : din Comitet fac parte medici sindicalişti albi şi roşii, medici democraţi, liberali, fascişti, comunişti, socialişti şi alţii (precum se ştie, medicii sînt în primul rînd medici ; ca dovadă că înşişi comuniştii nu ezită, ca medici, să facă pe liberalii şi să se asocieze acestei provocări pe care casta vracilor o lansează întregului trib), în afară de tinerii şomeri şi de cei care încă n-au răzbit, cu care nimeni nu vrea să aibă de a face şi care, din aceste motive, reprezintă oarecum pe anarhiştii formaţiei.

Sub preaprudentul reformism al guvernamentalilor nu s-o fi ascunzînd oare vreo primejdie care amenință clasa ? N-o fi oare prea împăciuitoriști socialiștii ăștia ? Hai mai bine să dăm o dovadă a forței noastre.

Momentul culminant i-a mobilizat pe medici cu familiile lor : astfel se urnesc, împinși din urmă de neveste, obezii medici traumaturgi, medicii de țară cu pantalonii de postav și unghiile murdare, medicii antreprenori de construcții, medicii industriași și comercianți, profesorii, marile somități consultante (îndrăznește oare careva să amenințe zecile de bilete de o mie ale ritualului consulturilor medicale pe motiv că acestea n-au alt rost decît să-i dovedească modestului medic de la Asigurări că medicii cu faimă nu fac minuni și că el, la urma urmei, știe tot atîta cît și ei, diferența reducîndu-se în a alege extractul hepatic al casei A mai curînd decît extractul identic produs de casa B sau C ?) ; se urnesc medicii comunali, specialiștii, pînă și tehnicienii dentari.

Oricum, în primele rînduri se află cei de la Asigurări. Pe drum, împreună cu Mistico, facem o mulțime de socoteli, excitați de sporul care ne va fi acordat negreșit (guvernul are nevoie de clasa medicilor, aliata lui prin tradiție). Ne vom dubla veniturile. Nu-i puțin lucru, băieți ! Și bine înțeles că această minunată și ușoară socoteală și-au făcut-o toți colegii de la Asigurări. În sala de întrunire atmosfera este încărcată, încordată. Îi privim cu pizmă pe norocoșii colegi care de la o zi la alta vor trece de la două sute cincizeci de mii lunar la cinci sute de mii lunar : o frumoasă victorie

sindicală ! Nici nu se compară cu cele ale muncitorilor. Se înțelege de la sine că aceia care se agită mai mult, care trec de la un grup la altul, aruncînd o vorbă caldă de îndemn la adeziune și la sprijinirea bătăliei, sînt tocmai colegii candidați la supraopulență.

— Parc-am fi la Montecitorio [1], băieți !

Dînd tîrcoale printre rîndurile de scaune în timp ce așteptăm deschiderea adunării, avem ocazia să auzim vorbe bătăioase care merg de la pozițiile cele mai moderate pînă la cele mai radicale și extremiste.

— Trebuie să încetăm de a mai acorda sprijinul nostru Asigurărilor. Ne-am putea apuca să prescriem cele mai costisitoare medicamente.

— Nu. Așa Asigurările ar cheltui mai mult, și cu atît mai vîrtos ar spune că nu mai au ce să ne dea și nouă. Și apoi, ce ar zice pacienții : „De ce ne tratați de obicei cu infuzii de ierburi și cu medicamente ieftine ?"

(De unde vor lua Asigurările banii ?)

(Treaba guvernului. Să majoreze contribuția muncitorilor. Vor să se trateze la doctor ? Să plătească !)

— Să ocupăm și să conducem sediul Asigurărilor !

(Cum vor reacționa Asigurările ? O să-mi ia din asigurați ?)

(Să încerce numai : jos mîinile de pe asigurați ! Sînt ai noștri, știi bine.)

[1] Palat la Roma, sediul Camerei deputaților.

Mistico își face iluzia că o să scoată noi asigurați din această frămîntare. Cine știe : noi tinerii n-avem decît de cîștigat.

— Grevă ! Grevă ! Să luăm exemplu de la muncitori.

— Atunci cum facem ? Închidem ambulatoriile ? Ori dăm îngrijiri pe gratis ?

— Gratis ? Cu c... !

— Dar contra cui facem grevă ? Contra Asigurărilor ori contra asiguraților ?

Doctorițele afișează o oarecare nepăsare și vorbesc între ele despre bărbați.

Tinerii furioși aruncă în jur priviri care exprimă disprețul lor universal : îi supără mai cu seamă vederea colegilor destinați unei subite îmbogățiri. Cîte unul se gîndește să își ofere Asigurărilor serviciile ca spărgător de grevă.

Lipsesc, firește, colegii funcționari de la Asigurări : înainte de a fi medici, ei sînt cu precădere funcționari ai unei instituții recunoscute de stat. Dacă s-ar încumeta să apară aici, ar risca să fie linșați.

Intră Comitetul. Tăcere atentă. Vorbește un membru din Comitet, un extremist de dreapta.

— După ani de tăcere și jertfe eroice, închinate binelui poporului, clasa medicilor a obosit. A obosit !

— Am obosit !

— Își regăsește azi mîndria și combativitatea. Nu poate suporta mereu, ea singură, toată povara unei asistențe medicale demagogice. Nu-i posibil să se facă în continuare filantropie pe pielea bietului medic !...

(Breasla a trebuit să accepte cruda realitate că nu toţi membrii ei pot deveni proprietari înstăriţi ; s-a plătit încă prea mare tribut acestei schimbări de vremuri.)

— Destul, deci, strigăm noi. Destul astăzi !

Un tînăr :

— Tarife ridicate şi asiguraţi pentru toţi !

— Domnilor colegi ! Fiţi gata de luptă ! E vai şi amar cînd cel drept se trezeşte.

Oratorul îşi preia porţia de aplauze şi lasă locul unui membru de centru.

— Întreaga opinie publică trebuie să afle, prin afişe, care vor fi anume lipite prin ambulatorii, cum este plătit bietul medic de asigurări...

— Cine să citească afişul în ambulatoriul meu ? Nu intră nimeni niciodată.

(Dar împrumutaţi-i cîţiva asiguraţi şi închideţi-i gura !)

— Tăcere, vă rog. Avînd în vedere că nu putem ataca direct Asigurările, ne vom îndrepta contra asiguraţilor...

— Ar fi timpul să plătească, mîncătorii ăia de reţete !

— Asiguraţii nu sînt altceva decît muncitori, iar organizaţiile sindicale muncitoreşti sînt foarte puternice. Înţelegeţi ? Vom reuşi astfel să ridicăm sindicatele, şi prin urmare pe asiguraţi împotriva Asigurărilor.

— Şi dacă se vor ridica împotriva noastră ?

— Oho ! Judecată superficială, nedemnă de un medic. Sîntem ori nu sîntem noi adevăraţii distribuitori de asistenţă ? Daţi-vă seama că breslei noastre i se acordă imunitatea chiar şi în timp de

război. Cine oare va îndrăzni să se împotrivească medicilor uniţi ?

(Aşa-i, aşa-i. Vorbe de aur.)

— Figura medicului e intangibilă !

(Şi nepieritoare.)

(Vae victis ![1]*)*

— Tăcere. Începînd de mîine, asiguratul va plăti de fiecare consultaţie o mie de lire în ambulatoriu şi o mie cinci sute acasă. Treaba lui, după aceea, să-şi scoată banii de la Asigurări. Să realizăm asistenţa indirectă !

Propunerea stîrneşte un murmur general : trebuie cîntărită bine, cu toate implicaţiile ei.

(Cum fac grevă funcţionarii administraţiilor publice, şi cei comunali ? Îi păgubesc pe cetăţeni, care, la rîndul lor, protestează împotriva instituţiei respective.)

(Bine, bine, dar noi nu sîntem subordonaţi ai Casei de Asigurări : sîntem liber profesionişti.)

(Nu rămîne decît să rupem contractul.)

(Încetişor ! Dacă asiguraţii se transformă în platnici, o să se ducă la medicii renumiţi, la profesori.)

— Te pomeneşti că pentru o mie de lire vor avea pretenţia să-i şi consultăm cu adevărat !

— N-ar fi exclus.

— Şi numai ca să repetăm o reţetă, tot o mie de lire o să luăm ?

— Dacă ni le dau.

— Dar dacă nu vor să plătească ? Dacă găsesc motive ca să schimbe doctorul ?

[1] Vai de cei învinşi ! (Lat.)

Panica se propagă cu iuţeală : ipoteza de a pierde asiguraţi cîştigă teren printre colegii bogaţi. Este ipoteza la care visa Mistico, iar acuma şi eu, şi tinerii furioşi.

— Să ne gîndim bine, colegi.

În acest moment se ridică un membru al extremei stîngi.

— Domnilor colegi ! Nimeni nu va pierde nici un singur asigurat dacă întreaga clasă va fi solidară. Pentru ca lupta noastră să ducă la victorie, este necesară participarea conştientă a tuturor. Comitetul a prevăzut sancţiuni disciplinare contra celor ce nu vor adera la mişcare. În cazul nostru nu există libertatea de a nu face grevă. Minoritatea trebuie să se supună voinţei majoritare. Vai lui, celui ce ar îndrăzni să fure un asigurat !

— Propun blocarea silită a transferurilor de asiguraţi. Fiecare să şi-i păstreze pe ai lui : fiecare asigurat rămîne în mod obligatoriu legat de medicul curant !

Aplauze şi fluierături : propunerea va fi examinată într-o fază următoare, dacă va fi cazul.

— Frămîntările noastre vor provoca o mişcare de masă. Protestul muncitorilor va ajunge pînă la guvern. Să fim bine înţeleşi : departe de mine idei subversive ori scopuri politice. Să fie limpede că eu vorbesc aici exclusiv în calitate de medic. Cer să fie pusă imediat la vot propunerea de a trece la asistenţa indirectă.

Prin ridicare de mîini propunerea este aprobată cu mare majoritate. Mistico şovăie să ridice mîna, dar eu îl conving.

— Dă-i drumul. Vor fi toți platnici, măcar o vreme.

— Nu prea sînt lămurit. Dar ridică mîna. Ia cuvîntul președintele pentru a spune că mîine va avea loc o conferință de presă. Ne îndeamnă să rămînem tari pe poziție, să respectăm deontologia, să nu ne temem de eventuale represalii din partea Asigurărilor, să înființăm un fond de solidarizare cum fac greviștii din alte categorii. Decide să dea cuvîntul tovarășilor care îl doresc, pentru lărgirea democratică a discuțiilor. Se ridică pe dată un tînăr furios :

— Într-unul din ziarele noastre sindicale un coleg se vaită fiindcă cîștigă numai trei sute de mii pe lună : spune că abia reușește să trăiască. Eu cîștig patruzeci de mii pe lună, și s-au împlinit doi ani de cînd am luat diploma. Spun că-i o nedreptate și o rușine, și că acel coleg ar trebui să aibă pudoarea de a tăcea din gură.

(Trebuie să fie unul de stînga.)

— Cum reușesc să trăiască în acest caz ceilalți licențiați și profesioniști care cîștigă pe jumătate ?

(Să se descurce. Să-și ia și ei diplomă de medici.)

— Tinere coleg, trebuie să ții seama de impozite.

— Cu siguranță că declară mai puțin.

— Se-nțelege. Dar mașina, benzina, asigurarea auto...

— Să meargă pe motoretă, cum fac eu. Sau să folosească un *cincisute* în loc de un *douămii*.

— Obrazul, tinere colega, demnitatea !

— Adică ce, numai medicii au demnitate? Ba chiar numai medicii cu situație? N-am și eu demnitate?

(Părerea mea e că-i unul de stînga.)

(Poate că nici măcar nu-i medic.)

(Tinerii ăștia prea-s grăbiți să parvină. Depășesc măsura, dragă colega.)

(O tempora, o mores!)

— Dar infirmiera, tinere colega, nu trebuie s-o plătim?

— Lipsește-te de ea cum mă lipsesc și eu.

(Ajunge. Închideți-i gura.)

— Are dreptul să vorbească! sare ca ars Mistico.

(Alt furios. Cred că dacă ar putea, ne-ar zvîrli afară.)

(Să avem grijă să ne ținem bine asigurații noștri.)

(Mă întreb dacă o societate de asigurare ar putea emite o poliță de asigurare care să acopere riscul contra furtului de asigurați. Ar fi o idee. În cazul ăsta poate unora le-ar conveni să se lase furați. E absurd.

Pardon. Indemnizația ar fi proporțională cu numărul de asigurați pe care-i ai și cu numărul celor pierduți. Ce avantaj ai avea să-ți pierzi asigurații? Și odată indemnizația cheltuită, ce te faci?)

— Cer să fie pusă în sfîrșit în discuție problema tinerilor medici. E absolut nedemn pentru clasa medicală să existe colegi șomeri sau aproape șomeri...

(Subdezvoltați.)

(Dar duceți-vă în Congo!)

— Unii cîştigă trei sute de mii şi alţii patruzeci. E o nedreptate flagrantă !...

— Dar aşa-i libera iniţiativă, tinere colega : principiul libertăţii profesionale ! Cele trei sute de mii şi le cîştigă omul prin propria sa activitate. În acest sens e liber să cîştige şi mai mult. (Pentru mai puţin de patru sute de mii, nu m-aş mişca.)

— Dar femeia de serviciu ?

— Să facă nevasta medicului muncile gospodăriei. Da' ce ? E o nevastă specială ? Dacă nu-i place, să se ducă să muncească şi să-şi plătească servitoarea.

(Ce neobrăzare !)

— Adică, după părerea ta, sîntem medici de florile mărului ? Atunci de ce mai sîntem medici ?

Se ridică un coleg vîrstnic :

— Dacă junele a terminat cu nesăbuitele sale inepţii, aş dori să vorbesc şi eu.

Preşedintele :

— Ai terminat, colega ?

— N-am terminat, zice tînărul. Mai am de spus ceea ce mă doare mai mult şi care priveşte direct problemele ridicate de prezenta mişcare...

(Scurteaz-o.)

— Nu sînt de acord cu interpretarea pe care o dau majoritatea colegilor...

Cum putem noi pretinde o majorare a tarifelor, fără să propunem un plan de ansamblu asupra modului de soluţionare a problemelor ? Tarifele sînt scăzute, nedemne, de acord. Dar nu-s tot atît de scăzute pentru colegii care au prea mulţi asiguraţi, ca şi pentru colegul care are prea puţini...

— Are dreptate, întrerupe Mistico.

— Tăcere, face un vecin.

— Taci tu, replică Mistico. Are dreptate : fiindcă la medicul care are puțini, asigurații bolnavi își fac toate mendrele, scuzați expresia. Vor să fie examinați din cap pînă-n picioare, dat fiind că nu-i înghesuiala care să-i grăbească. Iar o consultație în toată regula pentru mai puțin de trei sute de lire, însemnează o ofensă pentru medic și pentru întreaga breaslă.

— Chiar așa, reia tînărul vorba. Și tocmai medicii care au prea mulți asigurați sînt cei care au redus asistența medicală la o farsă. Ei au făcut jocul Asigurărilor, care au tot interesul să discrediteze clasa medicală.

— Vorbești așa fiindcă ai poftă de asigurați !

— Înocmai ! Și propun ca o dată cu majorarea tarifelor să fie maximalizat în chip drastic și numărul asiguraților la cinci sute de fiecare medic. Să nu poată avea nimeni mai mult de atîția.

— Ajunge ! Astea-s tîmpenii, sîntem oameni serioși !

— Alegerea medicului este o problemă de încredere. Cine nu se bucură de încrederea asiguraților, cu atît mai rău pentru el !

(Mereu aceeași chestie a libertății.)

— Dar nu înțelegeți, insistă tînărul, că propunerile mele sînt făcute în avantajul medicilor, al tuturor medicilor ?

— Bum !

— Dacă un medic ar putea cîștiga cît cîștigă azi, prestînd însă jumătate din munca pe care o face azi, nu-i așa c-ar putea să muncească fără să

se omoare și să îngrijească mai bine pe bolnavi? Este?

(Pentru ceea ce ne dă Casa de Asigurări, îi îngrijim încă prea bine pe bolnavi.)

— Domnule președinte! Colegul nostru insinuează că breasla medicilor nu îngrijește bine pe bolnavi!

Președintele către tînărul vorbitor:

— V-ați referit la asigurați, ori la bolnavi în general?

— La asigurați, precizează tînărul.

Președintele invită pe colegul jignit să ia act de lămurire: pentru moment, colegul jignit se consideră satisfăcut.

— Dar chestia cu maximalul de cinci sute de asigurați, nici nu trebuie să fie luată în discuție.

Președintele hotărăște să-i retragă cuvîntul tînărului.

Se ridică colegul vîrstnic:

— Domnilor colegi! N-aș fi crezut niciodată ca urmașii lui Hipocrate, Galen, Vesale, să poată coborî atît de jos. În timp ce ascultam aceste diatribe demne de un bîlci napolitan, un nod mi s-a pus în gît. Iertați-mi așadar vocea tremurîndă, glasul sincopat de emoție, dar pentru mine, care am trăit și vremurile glorioase ale medicinei — și vreau să cred, îngăduiți-mi puțin optimism, că n-au apus cu totul — pentru mine, ziceam, adică eu, vreau să spun, nu pot să nu țin seama că în primul rînd, înainte de a fi sindicaliști, medici de asigurări, specialiști, sau ce-om fi, sîntem medici. Da domnilor: medici. Domnilor colegi! Cauza răului care afectează meritoasa noastră clasă este Casa de Asi-

gurări. Dacă vrem să ne salvăm trebuie s-o desființăm. *Vade retro, Satana!* Dacă facem apel la principiul nostru de aur, de a proceda conform științei, nu mai avem nevoie de Asigurări. Nu noi, desigur, vom fi aceia care să refuzăm îngrijirile noastre săracilor, nevoiașilor, neajutoraților : să se lase muncitorul cu încredere pe seama sensibilității noastre de medici și oameni de bine : să colaboreze cu noi pentru doborîrea Asigurărilor, acea diafragmă care-l desparte de noi. Misiunea medicului este universală, eternă și de neînlocuit. Nu poate suferi servituți și subdiviziuni fără ca puritatea semnificației sale umane și divine să nu fie pătată !

Urmează rafale de aplauze.

(Asta se cheamă să vorbești !)

(Are numai platnici.)

Medicul primar se scoală și se duce să-l felicite pe orator. Aplaud și eu. Apoi mă răzgîndesc : nici vorbă că asigurații sînt necesari. Mistico a rămas nemișcat și ostil.

Președintele întreabă cine mai cere cuvîntul. Se urcă la tribună alt medic tînăr. Îi smulge microfonul medicului comunist din Comitet, care n-ar vrea să i-l dea.

— Exprim rezervele mele asupra modului cum se desfășoară realizarea mișcării noastre. A trece la asistența indirectă, a-i pune adică pe muncitori să plătească consultațiile, nu mi se pare o măsură justă. Nu înțeleg de ce, ca să lovim în Asigurări, ne luăm de muncitori : în felul acesta, pînă la urmă, cea care va profita va fi Casa de Asigurări.

În afară de asta, e o manieră destul de ciudată de a cere solidarizarea sindicatelor muncitoreşti...

(Sindicatele şi muncitorii să se descurce.)

— Oricum ar fi, eu nu pot decît să ader la voinţa majorităţii. Eu cred cu tărie în democraţie şi în formele ei...

(Se-nţelege, comuniştii sînt democraţi.)

— Ceea ce trebuie să rezulte în mod evident din această dezbatere, este voinţa unei radicale înnoiri ; directivele pentru o reformă a organizaţiei sanitare a ţării, care să ducă la înfiinţarea unui real serviciu de asigurări sociale modern...

(Ştiam eu că acolo o să bată.)

— Nu-i vorba de maximale, de normative, de birocraţie : medicii trebuie să iasă din echivoc : nu pot avea pretenţia să li se recunoască privilegiile economice şi morale ale unei caste, iar în acelaşi timp, şi în această calitate, să revendice toată răspunderea pentru acel bun colectiv, prin excelenţă social, care-i sănătatea. Nu pot face pe liberaliştii într-un loc şi pe socialiştii în alt loc...

— Aici nu se face politică, nu se ţin mitinguri !

— Tăcere ! Spun lucruri serioase...

Preşedintele reuşeşte să potolească adunarea.

— Istoria merge înainte, cu paşi mari şi în ţara noastră, şi sigur că nu medicii vor fi aceia care s-o ţină în loc...

Colegii se arată din ce în ce mai agitaţi : încă o dată preşedintele obţine tăcere, dar se înţelege că întreruperile sînt cu greu reţinute pe buze.

— Această mişcare este echivocă. Demonstrează că medicii vor să înnoiască privilegiile şi onorariile liberei profesiuni, păstrînd avantajele obţinute prin

Asigurări. Medicina ar trebui să devină un serviciu al statului, numai în felul acesta...

Nesfîrşite fluierături. Ţipete isterice. Gesturi obscene din braţ cu mîna pe îndoitura cotului, numeroşi colegi strigă : „Na ! Na ! Na !"

— Mă ruşinez că aparţin tagmei medicale ! răcneşte tînărul coborînd de la tribună.

— Afară ! Huo !

Mistico spune că tînărul coleg a spus şi lucruri juste.

— Atunci, dac-ar fi după el, toţi ar fi plătiţi la fel ? întreb.

— Sigur. Toţi egali, în afară de şefi.

Clatin din cap, cum face şi medicul primar, care rosteşte cu voce tare :

— Sînt tîmpenii ; să poftească să-ncerce. N-or să reuşească ei nici cu revoluţia.

Plecăm o dată cu colegii care încep să se împrăştie.

Gînditor, Mistico spune :

— La urma urmei, poate că nici n-ar fi rău să fii la stat. Cum îmi merge mie acuma, mi-ar conveni.

— Atunci de ce am mai luat diploma în medicină dacă trebuie să aibă aceeaşi valoare ca oricare altă diplomă ?

— Şi asta-i drept, zice Mistico.

Lupta e dramatică, fără cruţare şi ne pune la foarte grele încercări.

Opinia publică, îi socoteşte pe medici nişte fiare, fiindcă nu cunoaşte mizerabilele condiţii economice în care se află medicii. Lumea se uită la medicii

bogați și-i trece cu vederea pe cei săraci, numai pentru că obrazul îi împiedică pe aceștia din urmă să umble în zdrențe.

Trecerea la asistența indirectă se dovedește a fi o frumoasă ușurare pentru Casa de Asigurări : funcționarii își freacă veseli mîinile și speră ca, spre binele și avantajul bilanțului Casei, agitația asigurărilor să dureze cît mai mult. Avantaj, pentru că, așa cum prevăzuse cineva, asigurații nu se lasă transformați în platnici, nu vor să scoată din buzunar cele o mie de lire, și reacționează reducînd vizitele la ambulatorii.

Firește, cine are mulți asigurați, mai vede cîte unul, dar cine are puțini nu mai vede pe nimeni : așa că cei care duc tot greul agitației, sînt mai mult medicii săraci, tinerii.

Mistico, fire emotivă, plînge în ambulatoriul său gol. Plînge și mai vîrtos cînd îi aduc ziarul cu buletinul de război difuzat de comandamentul suprem al medicilor. Exultînd de bucurie, comandamentul trîmbițează victoria : toate problemele medicilor au fost rezolvate prin simpla desființare a Asigurărilor. Ce lucru ușor ! Așa că toți asigurații vor deveni, vrînd nevrînd, platnici.

Mă cutremur la gîndul celor două mii trei sute de asigurați ai lui Bui, la acel bloc care se va dezagrega ca o turmă înnebunită.

Dar sindicatele muncitorești amenință clasa medicilor : să fie limpede, asigurările medicale sînt o cucerire ireversibilă a clasei muncitoare. Astfel comandamentul suprem al medicilor e nevoit să-și înghită buletinul victoriei : Asistența socială există

încă, şi va continua să existe. Să dea numai ceva mai mulţi bani medicilor.

Mistico îşi şterge ochii.

Amelia se află în permanent contact telefonic cu mine.

— E adevărat, Guido, că n-am să-mi pierd asiguraţii ?

— Fii pe pace. N-au fost desfiinţaţi. Sînt tot ai tăi.

— Şi ai tăi, Guido. Cît sînt de fericită !

Dar asiguraţii continuă să nu vină la ambulatorii : n-au de loc chef să azvîrle cele o mie de lire pentru consultaţie. Nu mai dau semne de viaţă. Ori că toţi şi-au redobîndit în perioada asta o sănătate de fier, ori că bolnavii au fost într-adevăr creaţi de Asigurări şi de medici.

Nu se mai văd măicuţele care vin să-şi primească siropul săptămînal ; nu se mai văd cei care vin doar aşa, într-o doară, să-i vadă doctorul, un control, să fie, nu că ar avea tulburări deosebite. Constipaţii cronici se simt destul de bine ; la fel hipotensivii, dispepticii, depresivii, astenicii, avitaminoticii, amenoreicele ; guturaiele se tratează cu batista, durerile reumatice cu aspirina pe care în casă o găseşti oricînd, limbile încărcate cu citrat sau sulfat de magneziu.

S-ar zice că medicii au devenit de pe o zi pe alta inutili. Nevestele medicilor încep să regrete vremurile fericite — ce par atît de îndepărtate — cînd seara îşi ajutau soţii să întocmească lista recapitulativă a consultaţiilor efectuate în timpul zilei : liste de treizeci, patruzeci, chiar şaizeci de consultaţii. Se băgau într-un plic cu scutire de

taxă și se expediau la Asigurări. Și la fiecare sfîrșit de lună se încasau. Era o viață de jertfă, dar producea, trebuie să recunoaștem.

Sînt zile cu tot felul de emoții. Dau o raită prin ambulatoriile prietenilor, ale cunoscuților. Cei ce au numai platnici nu-și dau seama că se întîmplă ceva. Specialiștii care lucrează cu Asigurările, au ajuns la limita de rezistență : nimeni nu-și mai face o radiografie sau măcar o audiogramă ; nu mai există amigdalectomii, și-s tare puține chiar și consultațiile ginecologice ; eczemele, lăsate în voia soartei, nu se agravează, și nici nu crește greutatea obezilor. Oamenii nu mai trec pe la doctor și nu mai ajung la specialist.

Puține consultații înseamnă în același timp și puține rețete : farmaciile gem de medicamente nevîndute. Agenții plasatori, mai cu seamă cei plătiți cu remiză, vin să ne vadă pe la spitale cu mutre întunecate, lungi de un cot : se vede că-și varsă fierea asupra noastră, fiindcă-i silim să plătească prea scump urmările mișcării noastre.

— Ar fi tocmai potrivit momentul să izbucnească o epidemie, zice Mistico. Să vezi cum ne-ar mai chema scîrbele alea de asigurați.

Îmi povestește că în ajun a fost la el în ambulatoriu o femeie. Nu era o asigurată de-a lui ; nici mai mult nici mai puțin decît o platnică, în timpurile astea frămîntate. Uluit, se pregătește s-o examineze. Mă doare ici, mă doare dincoace : femeia se dezbracă și se lungește pe canapeluță ; el se gîndește, fiind vorba de o platnică, s-o examineze ca lumea. Ea îi strecoară o mînă sub halat. Ca să nu mai lungim vorba, iese o împerechere grozavă.

La urmă, în timp ce el e încă năuc, ea spune : „O mie de lire, că de nu fac un tărăboi de scol toată mahalaua în picioare."

— Așa că mia de lire a trebuit s-o dau eu. Tariful unei consultații.

În sfîrșit, Asigurările, medici și sindicate muncitorești cad la învoială. Medicii obțin o majorare de patruzeci la sută și mișcarea încetează.

Clasa medicală își oblojește în grabă rănile morale : în definitiv a cîștigat și a dat dovadă de o mare solidaritate. Nu s-au petrecut furturi de asigurați. Va veni mai tîrziu o reformă a asistenței medicale : onorarii mai ridicate pentru medici, contribuție mai ridicată din partea muncitorilor, posibilități teoretice de muncă pentru toți specialiștii, o justă remunerație și posibilități de carieră pentru medicii de spital, și așa mai departe. Dar clasa medicală a reușit să confirme principiul că exercitarea liberei profesiuni este inatacabilă. Nici programare, nici planificare, nici etatizare. Aceasta-i cea mai frumoasă victorie.

În primele zile după întoarcerea la normal, ambulatoriile gem de îmbulzeala asiguraților, dintr-o dată iar bolnavi. Trebuie să-i înțelegem : prea a fost lung postul lor silit de rețete, și fără să fi primit măcar un preaviz ca să fi apucat să facă ceva provizii. Mă duc să verific dacă afluența asiguraților lui Bui la ambulatoriul lui Piselli și-a reluat cursul normal. Zăresc coada de asigurați din stradă.

Chiar în seara încetării focului, cînd tocmai mă înțelesesem cu Teresa să mergem la cinematograf,

Amelia mă pofteşte la ea acasă : „Ca să sărbătorim victoria", îmi spune la telefon.

Teresei îi spun că am o întrunire la Colegiu.

Rămîne contrariată.

— Simt că nu mă mai iubeşti ca altădată, Guido.

— Te iubesc.

— Şi o spui aşa, fără un pic de sentiment ?

— Ţi-o spun cum îmi vine. Sînt obosit.

— Totdeauna eşti obosit. Nu mai ai chef să faci dragoste.

— Nu fi neruşinată, Teresa.

— Neruşinată ? Atunci hai s-o facem acum.

— Aici în maşină ?

— Da.

— E prea incomod.

Pornesc şi o conduc acasă.

— Telefonează-mi mîine, îi spun. Pleacă fără să-mi răspundă.

Credeam că Amelia avea să mă sfîşie de pofta ei atît de mult timp înăbuşită : cînd colo colaborează cu calm, fără excese, limitîndu-se să-şi execute cu precizie partea ei. Pe urmă, îmi acordă o pauză la discreţie. Goală, arată cam lăbărţată, parc-ar fi de gelatină.

— N-am dus lipsă niciodată, îmi mărturiseşte. Cel puţin o dată pe săptămînă... Îmi ajungea.

— Cine-i ?

— Nu-l cunoşti. Un comerciant, un vechi prieten.

— De aceea voiai să treci la comerţ.

— E un bărbat distins, mai vîrstnic, văduv de mulți ani. Făceam socoteala să ne căsătorim, să punem împreună capitalurile noastre.

— Astea-s vorbe de oameni bătrîni, Amelia.

— Ai dreptate. Dar vezi tu : e atît de afectuos, și sîntem împreună de atîția ani.

— Exista și înaintea lui Bui ?

— Și înainte. Cu soțul meu se întîmpla cel mult o dată pe lună. Prea mulți asigurați.

Ne aflăm într-un dormitor alături de cel unde zace Bui. Vorbim în șoaptă. Femeia de serviciu are liber.

— Nu cred că ți-ar conveni să schimbi genul, zic.

— Aproape că m-ai convins, Guido. Dar ce va zice lumea de noi doi ?

— Ce importanță are ?

— Mă iubești, Guido ?

— Sigur că te iubesc, Amelia.

— Ești un băiat frumos.

— Iar tu ești minunată, și în pat.

Asta o face nespus de fericită : înțeleg că ar vrea să prelungească aceste clipe de duioșie.

— Toți asigurații aceia o să fie ai tăi, Guido. Dar n-or fi prea mulți pentru tine ?

— Nu te teme.

— Nu vreau să mă neglijezi.

În timp ce mă silesc să-mi fac datoria, cu ochii închiși și în tăcere, încercînd să mă concentrez, Bui sună și cheamă.

— S-a trezit, zice Amelia

— Ce ne facem ?

— Amelia, răcnește el.

— Nu-l lua în seamă.
— Poate ne aude, zic.
— Amelia!
— Fii liniştit, tot nu se poate mişca.
Dar Bui strigă tot mai tare.
— Ce om nerăbdător, zice Amelia printre dinţi.
— Bietul om! spun eu.
— Că doar nu-i furăm nimica, nu?
— Mor de ciudă. Ştii cum se întîmplă cînd te grăbeşti... Scuză-mă.
— Amelia!
— Ai obosit?
— Nu. Dar poate că el suferă mult.
— Amelia! Cred că aude şi respiraţia noastră.
— Amelia! Cu cine eşti?
— Ai auzit? A spus: Cu cine eşti.
— Nu. A spus: unde eşti, zice Amelia.
— Ascultă, ar fi mai bine să te duci.
— Amelia!
Amelia are o expresie contractată, încăpăţînată, dar în sfîrşit, se hotărăşte să se dea jos din pat şi să pună pe ea un capot.
— Vin îndată, nu te mişca.
Aud şoapte alături. Sper să nu fi observat nimic. Ar trebui să fie năucit de atîtea injecţii.
Revine Amelia: îmi spune că a terminat morfina. Îmi numeşte alte analgesice pe care le are în casă. Sînt în pielea goală, dar o ascult cu aer profesional: trebuie să aleg cu conştiinciozitate medicamentul cel mai eficace pentru bietul Bui. Mă decid pentru un dolantinic, iar Amelia fuge dincolo să se execute. Văicărelile lui Bui încetează.

Amelia zăbovește mult timp cu soțul, în fine se întoarce și își scoate capotul. Dar e mai bine să coborîm ca să putem vorbi în tihnă. În timp ce ne îmbrăcăm, îmi spune :

— Trebuie să-i luăm înapoi cît mai repede asiguraţii lui Piselli. Trebuie să fii tu locţiitorul soţului meu, înainte ca el să moară : altfel ne-am ars.

— Chiar așa, Amelia. Ai grijă de-l convinge pe soțul tău să mă numească.

16

Ce-i drept, Amelia nu-şi pierde vremea : a doua zi mă cheamă. Soţul vrea să-mi vorbească, numaidecît : tocmai e treaz.

— Grăbeşte-te, să nu moară tocmai acuma, zice maică-mea. Teresa — care bineînţeles trăgea cu urechea — se iveşte în uşa bucătăriei şi întreabă cine trebuie să moară. Răspund că-i vorba de un prieten.

— Cine-i ?

— Un coleg.

— Şi cine-i Amelia ?

— Nevasta lui.

Nu mai spun nimic, iar Teresa îşi vede de treabă. Mama se uită în tavan, pufneşte şi din gesturile ei mari înţeleg că n-o mai poate suferi. Cred că de la un timp încoace nici nu-i mai vorbeşte. Cît o priveşte pe Teresa, ea ne face treburile gospodăreşti fără tragere de inimă.

Amelia se desprinde îndată din îmbrăţişarea mea şi mă trimite sus la soţul ei. Ea nu intră.

Bui e treaz. Pentru a doua oară facem cunoştinţă. Fiindcă stă nemişcat, cu capul rezemat pe trei perne, mă deplasez eu ca să mă găsesc în raza privirilor sale.

— Amelia mi-a vorbit foarte frumos despre tine, spune. Vorbeşte cu glas stins şi-l înţeleg greu. Nu ştiu dacă eşti cu adevărat capabil, dar n-are a face.

— Îmi dau toată silinţa.

— Nu importă. Contează prea puţin în profesiunea noastră. Uneori ai vrea să lucrezi bine, da-ţi trece repede... Ai nevoie să lucrezi, aşa-i ? Eu aş avea nevoie să trăiesc.

— Ai să trăieşti, colega, ai să trăieşti.

— Da. Deseori visez că trăiesc. Îmi plăcea să muncesc.

— Nu-ţi pierde încrederea.

— Spun rugăciuni. Nu ştiu dacă mai trăiesc pentru că spun rugăciuni, sau spun rugăciuni fiindcă mai trăiesc.

— E bine oricînd să fim credincioşi.

— Oricînd. Pe asiguraţii mei îi promisesem prietenilor de la spital...

— Ştiu.

— Amelia mi-a spus că sînt egoişti cu tine, că nu vor să-ţi dea nici unul.

— Am sosit ultimul, din nefericire.

— În definitiv îmi face plăcere să le trag clapa : lui Drudi mai cu seamă, care nu se mai satură. Speram că Piselli şi-i va păstra, dar nici nu vrea s-audă...

— Aşa-i el.

— Ar fi un medic capabil, dac-ar vrea. Îşi trece o mînă peste stomac. Sînt mai mult cancer decît om... Piselli, ziceam, n-are ambiţie. În timp ce tu ai destulă.

— Atîta cît trebuie.

— Eşti un medic pursînge, tu. Te-am numit locţiitorul meu în locul lui Piselli.

— Îţi mulţumesc, colega.

— Scrisoarea către Casa de Asigurări e la Amelia. Ea a scris-o iar eu am semnat-o. În legătură cu Amelia : lasă-te păgubaş. Aţi fi ridicoli...

— Colega...

— Un medic trebuie să aibă prestanţă : asta contează mai mult decît ştiinţa de a lecui... Diploma o capătă oricine în ziua de azi... Pe vremea mea ne ţineam mai bine... Las-o pe Amelia să-l ia pe Simeone.

— Cine-i Simeone ?

— Amantul ei. Trebuie să fim îngăduitori cu dînsa : ce putea să facă ? Dacă ai să practici medicina serios, vei fi nevoit să-i faci şi tu rost soţiei tale de un amant. Dar nu te sfătuiesc să te însori cu o văduvă care are douăzeci de ani mai mult decît tine. Promite-mi că n-ai s-o faci : pentru binele tău şi al Ameliei.

— N-am s-o fac.

— Oricum, scopul tău n-a fost decît să-mi capeţi asiguraţii. Îndată ce am să fiu mort vor fi nevoiţi să-şi aleagă alt medic. Teoretic pot să aleagă pe cine vor, dar nu te teme, au să se comporte ca o cireadă de boi. De pe poziţia de locţiitor al meu, îţi va fi uşor să te faci ales... Adio.

— La revedere, colega. Aş vrea să-i sărut mîna, dar mă respinge.

— Adio. Descurcă-te tu cu colegii de la spital.

Pe coridor, Amelia îmi arată scrisoarea de numire ca locţiitor. O iau : îmi asum sarcina s-o expediez de îndată ce am să ies.

Practic, numirea intră în vigoare la începutul lunii, adică peste cîteva zile. Trebuie orînduite toate în grabă, în primul rînd pus un anunț în ambulatoriul lui Piselli : „Cu începere din ziua de întîi a lunii viitoare, asigurații doctorului Bui se vor adresa noului locțiitor, doctorul Melli, la ambulatoriul...

— Care ? întreb eu. I-aș aduce la mine.

— Ar fi mai bine să-l redeschidem pe al soțului meu.

— De ce ? Piselli îi primește la el. N-ai încredere în mine ?

— Prostuțule. Dar sînt treceri și complicații inutile. După căsătorie o să locuim aici, nu vrei ?

Momentan nu pot să spun decît că e în regulă. Dar trebuie să studiez cu atenție situația, împreună cu maică-mea.

Ambulatoriul lui Bui e la parter, după colț : readucîndu-i pe asigurați aici, Amelia îi va putea controla cu ușurință.

— Casă montată, ambulatoriu pus pe roate. Ce mai vrei ?

— O femeie ca tine, Amelia.

Nu, n-are bănuieli : dimpotrivă, pare deplin fericită.

— Iar cu ambulatoriul meu, ce fac ?

— Poți foarte bine să renunți la el. Închide-l.

Să-l închizi pe dracu, spune mama. Pare îngrijorată : îi vrea pe asigurați, dar nu pe Amelia ca noră. Recunoaște că prin reactivarea ambulatoriului soțului ei, poziția Ameliei, fie chiar fără ca ea să-și dea seama, s-a întărit. Va fi greu să-i sufli asigurații de sub nas.

Se plimbă în sus și în jos prin cameră : trebuie să născocească ceva.

Poate că lui Piselli îi cam pare rău ; începuse să se obișnuiască cu munca de medic de Asigurări și, pe deasupra, cu cîștigurile bune, îmi spune. Ar trebui să-i promit cîțiva asigurați, dar nu e cazul, e periculos să le oferi asiguraților o alternativă, fie cît de mică : proprietarul lor trebuie să fie unul și necontestat.

Am hotărît că-i mai bine să părăsesc spitalul : în primul rînd pentru că trebuie să dispun de cît mai mult timp cu putință ca să țin piept puhoiului de asigurați care la început vor voi să-l cunoască pe noul medic curant venind la consultații de probă ; în al doilea rînd pentru că nu-mi convine să rămîn într-un mediu care mi-a devenit cu totul ostil.

Nici unul dintre colegi nu-mi adresează o vorbă : nici măcar Mistico, nici Zucconi ; acesta din urmă nu mă mai poate trata ca pe un tînăr care are nevoie de ajutor ; am ajuns în rînd cu dînsul, sînt deci un concurent, unul pe care cel mult trebuie să-l tratezi cu o politețe rece.

Mistico ! Bietul marocan : îmi pare cu adevărat rău să-l văd atît de amărît de pe urma năruirii unei iluzii în care îi plăcuse să se legene. Aș vrea să-i spun că nu-i vina mea dacă lucrurile sînt așa cum sînt, nu-i vina mea dacă trăim vremuri grele, într-o societate imperfectă, în care cine vrea să se ridice e nevoit s-o facă pe spinarea altora. El trebuie să fie acela care a scris cu cretă, pe peretele coridorului, „Melli porcul", la intrarea în secția bărbați ; el trebuie să fie acela care a telefonat

Ameliei o grămadă de ocări injurioase și anonime. Mă așteptam la o ciocnire cu Drudi, dar n-are loc : este evident că și-a dat seama că pentru el partida e pierdută și și-a impus o atitudine de om superior. În orice caz m-a șters definitiv din fața ochilor săi.

Între patru ochi Ardesio îmi spune :

— Prin urmare ai să te însori cu vaca aia.

Nu știu dacă e cazul să apăr reputația Ameliei. Zic :

— De ce vacă ?

— A încercat și cu mine. Dar eu nu mă prostituez.

— Nici eu.

Îmi întoarce definitiv spatele.

Sandolini, cînd mă vede, lasă cu ostentație să cadă un scuipat. Lampredi îmi spune că abia așteaptă să ajungă funcționar la Asigurări ca să mă frece : îi răspund că avînd atîția asigurați n-o să mai am nevoie să semnez vizite fictive.

Fac tot posibilul ca să rămîn calm și corect : ce-mi pasă de-alde ăștia ? Am o profesie care îmi permite să fiu independent ; prieteni am să caut în alt mediu.

N-am să mai pun piciorul în spital : nici nu-mi bat capul să-mi iau rămas bun de la medicul primar și de la chelbos. N-am chef să le povestesc cum stau lucrurile. Am să scriu o scrisoare către consiliul de administrație, și gata. Eliberez postul de medic practicant : eu am învățat cîte ceva, iar voi m-ați exploatat : sîntem la paritate de puncte.

Din motive de prestigiu voi fi nevoit să strîng din nou legăturile cu cei de la clinică : fără s-o

frecventez, firește, dat fiind că sînt un medic bine situat.

Seara îi telefonez Claudiei. La urma urmei e o fată care-i în stare să aibă o groază de milioane ca zestre, și trag cu adevărat nădejdea să nu fiu nevoit să mă căsătoresc cu Amelia. Vocea dogită a Claudiei pare senzuală la telefon.

— Ce mai faci, Claudia? Nu te-am văzut de un veac.

— Sînt foarte ocupată. Pictez toată ziua. Trebuie să pregătesc o expoziție înainte de a pleca la Cortina.

— Te duci la Cortina? Felicitări.

— Mă duc în toți anii de sărbători. N-ai fost niciodată?

— Nu, nu știu să schiez.

— Tu știi numai să fii doctor.

— Dar teza asupra demenței?

— Momentan doarme.

— Voiam să-ți spun că nu mă mai duc la spital. Îmi pare rău, fiindcă n-am să te mai pot ajuta.

— Cum de l-ai părăsit? Îți schimbi meseria?

— Nu. Dar am prea mult de lucru. Am mulți asigurați acum.

— Îmi închipui ce fericit trebuie să fii.

— Da. Dar aș dori să te mai văd. Dar tu?

— Cred că și eu aș dori să te văd. Dar ce o să ne spunem?

— Ceea ce voiai să-mi spui la tine acasă în ziua aceea.

— Am și uitat de atunci.

— Cred că ar trebui să ne cunoaștem mai bine. Trimite-mi o invitație la vernisaj.

— Dar tablourile mele nu te interesează.

— Mă interesezi tu foarte mult. Am fost foarte ocupat, dar gîndul mi-a fost mereu la tine. Mai ai pe cineva ?

— Nu. Nu-i ușor. Apropo : acu două seri am ieșit cu unul pe care îl cunoști. Ghici cine e ?

— Cum să ghicesc ?

— E Gioberti.

— Gioberti ? Cel de la laborator ?

— Chiar el.

— E cam urît.

— N-am observat : e un savant. După mine, se irosește, în bîrlogul ăla.

— Nu cred că face multe parale.

— Ha-ha ! Ești gelos ?

— Rîzi la fel ca dînsul.

— Are un rîs inteligent. A spus că dacă vreau, îmi scrie teza. În felul ăsta n-aș fi nevoită să întrerup pictura. E un pasionat de artă.

— Și cu mine ai putea să pictezi. Cînd ne vedem ?

— Curînd. Îți telefonez. *Ciao !*

Sînt contrariat : de îndată ce am să pun ordine în lucrurile urgente, vreau să mă ocup de problema Claudia. Indivizi ca Gioberti nu pot avea prea multă trecere la femei. Să fiu într-adevăr gelos pe Gioberti ? Mă umflă rîsul. Din partea Claudiei nu

poate fi vorba nici măcar de un capriciu : a vrut doar să mă necăjească, fiindcă se vede că ţine la mine. Unul din obişnuitele sisteme ale femeilor.

Nu-mi convine de loc să renunţ la ea, chiar dacă-i puţin cam deşirată.

Ieşind de la cinematograf îi spun Teresei că am fost numit locţiitor al muribundului doctor Bui : voi avea pe mînă mai bine de două mii de asiguraţi. Teresa sare în sus de bucurie.

— Şi o să fie toţi ai tăi ?

— Aşa sper. Dar e mai bine să scurtez acest climat de fericire. Aşa că îi spun : Ascultă-mă. Lucrul acesta comportă schimbări importante şi în relaţiile noastre.

— N-am să te reţin de la lucru, Guido. Am să apar numai cînd ai să ai timp. De altfel merită.

— De ce merită ?

— Dacă tu ai să cîştigi mult, o să ne putem căsători în curînd.

— Ai făcut şi aşa prea multe sacrificii pentru mine, Teresa. Nu vreau ca tu să mai faci încă altele. Apoi nu-i nimica sigur...

— Ce vrei să spui ?

— Nu ştiu cum să-ţi explic, încearcă de înţelege, Teresa.

Toţi spectatorii s-au îndepărtat şi holul a rămas întunecat. Ieşim. Maşina e parcată în apropiere.

— Simţeam eu că vom ajunge aici, Guido.

N-o privesc în faţă : întunericul nu-i atît de absolut încît să ascundă lacrimile de pe faţa ei.

Neplăcut rol sînt nevoit să joc, credeți-mă. Nu-l doresc nimănui. Dar nu mai pot amîna. Vă dați seama, dacă Teresa și Amelia s-ar întîlni în ambulatoriu ! Și tocmai în prezența asiguraților. Îmi îngheață sîngele cînd mă gîndesc. Cu atît mai mult că sînt încă în vînt cu Claudia.

— Am fost fericiți cît s-a putut, Teresa. Acum drumurile noastre se despart.

— Nu mai sînt la înălțime, așa-i ?

— Am nevoie să fiu liber. Mulțumește-te cu explicația asta.

— Ai găsit altă femeie ?

— Nu.

— Ești un ticălos, Guido, spune liniștită. Totdeauna ai fost un ticălos.

— Insultă-mă cît vrei, dacă te ușurează.

— Tu și maică-ta. Doi ticăloși.

— Nu pot admite s-o jignești pe mama.

— Pleacă !

— Te conduc. E frig.

— Pleacă.

Așadar plec : a mers destul de ușor, fără țipete, fără leșinuri. Sper să aibă atîta mîndrie încît să nu se mai arate : se găsesc uneori tipuri de astea, printre fetele din popor, care au un fel de mîndrie.

Mă întorc acasă ușurat de o greutate care în aceste ultime zile îmi provocase un început de insomnie. Mama e mulțumită : nu cred că numai fiindcă am rupt cu Teresa. Arată ca și cînd ar fi găsit o idee bună. Dar nu zice nimic.

Ne zîmbim îndelung, peste masă, fără să vorbim.

Asiguraţii lui Bui sînt în adevăr de bună calitate : disciplinaţi, respectuoşi, vin cu plăcere să se consulte şi nu uită să mă felicite fiindcă am atîţia clienţi, deşi sînt atît de tînăr. Din partea mea, eu îi răsplătesc cu reţete generoase şi cu consultaţii atente pentru luare de contact şi cunoştinţă reciprocă. Cînd mă întreabă de bietul Bui, nu uit să amintesc că dorinţa sa este de a mă avea pe mine ca succesor, legitim moştenitor al pacienţilor săi. Accentuez ideea că medic şi asigurat alcătuiesc o comunitate, o familie. Uneori coboară şi Amelia printre asiguraţi : îi priveşte cu tristeţe, care smulge lacrimi de la toate bătrînele pensionare. Cred că în curînd am să reuşesc să fac să dispară orice urmă a amintirii lui Piselli.

Dau cîte o raită la ambulatoriul meu dincolo de bariera Sant' Eufemia, dar n-am vreme să stau tot timpul programului, aşa că pe asiguraţii mei îi fac să vină la ambulatoriul lui Bui. Vechii mei asiguraţi sînt mulţumiţi să găsească o societate numeroasă, fiindcă asta înseamnă că s-au priceput la timpul potrivit să aleagă un medic pe cale de a face carieră, şi îmi fac o bună propagandă în sala de aşteptare. Reuşesc zilnic să dau în medie cam treizeci-patruzeci de consultaţii în ambulatoriu şi vreo zece la domiciliu. În plus, clientela lui Bui cuprinde şi un oarecare număr de platnici, care i-au rămas credincioşi : sînt cei care-mi răpesc timp mai mult. Nu mă plîng. După recentele majorări stau pe patru sute de mii lunar : şi nu vreau să exagerez pentru moment.

În fiecare seară întocmesc darea de seamă a consultaţiilor şi transcriu pe o rubrică numele, prenumele şi adresa asiguraţilor lui Bui (mama e cea care doreşte să aibă lista amănunţită a patrimoniului de asiguraţi ; întîrzie în fiecare noapte lucrînd, la o maşină de scris pe care a închiriat-o). Uneori rămîn să cinez în casa Bui şi mă culc cu Amelia.

Aproximativ peste o lună, Bui se hotărăşte să moară. Amelia îl găseşte într-o dimineaţă ţeapăn.

Vine şi mama la înmormîntare ; e prezent şi Simeone, un domn vîrstnic şi distins care în tot timpul ceremoniei stă la dispoziţia văduvei. Amelia se arată foarte curajoasă : găseşte şi ocazia să-mi facă cu ochiul la ieşirea din cimitir.

Mama se grăbeşte : trebuie să ne întoarcem repede acasă. O conduc, apoi mă duc să fac o serie de vizite domiciliare. Cînd mă întorc găsesc masa acoperită de sute de plicuri comerciale : pe fiecare e înscrisă adresa unui asigurat. Maică-mea este agitată şi radioasă. Dintr-un plic extrage o foaie tipărită.

— Citeşte, spune ea.

Stimate domnule asigurat,

ca urmare a dorinţei scumpului decedat, doctor Bui, vă aduc la cunoştinţă că eu sînt legitimul său succesor profesional. Vă rog să treceţi de urgenţă pe la sediul Asigurărilor, în scopul de a efectua noua alegere, pentru a vă putea bucura mai departe de serviciile mele. Adresa ambulatoriului meu este : strada Antenore Besta 136 p. t. (după bari-

era Sant' Eufemia). Orariul, de la orele 17 la 19.
Cu deosebită stimă

Doctor Guido Melli

— Ești o forță, mamă. Ai lipit pînă și mărcile.
— Hai să le expediem imediat : mîine trebuie să le primească.
Băgăm plicurile într-o valiză.
— Ai copiat toate adresele ?
— Toate.
— Din nefericire îmi lipsesc cele ale platnicilor.
— N-are a face. Vor veni singuri, cînd ambulatoriul lui Bui va închide porțile.
— Amelia o să fie furioasă.
— O să învețe să fie o văduvă la locul ei.
— Oricum, mai are unul.
— Cu atît mai bine.
— E Simeone, domnul acela înalt care era la înmormîntare.
— Mi-am dat seama. Și așa e prea mult pentru ea.
— Ar fi bun pentru tine, mamă.
— Nu glumi, Guido. Pentru mine nu exiști decît tu.
— Iar pentru mine numai tu, mamă.
— Cînd o să fii la rostul tău, găsim noi o fată bună pentru tine, ai să vezi.
— Desigur, mamă.
— Hai să expediem scrisorile.

— Nu-i spune nimic Ameliei. Caută s-o ţii departe de ambulatoriu. În cel mult o săptămînă toţi asiguraţii vor fi trecut dintr-o parte într-alta.

Norocul ne zîmbeşte : Amelia pleacă să stea vreo zece zile — perioada cea mai tristă pentru o văduvă proaspătă — la o soră a ei, care locuieşte în provincie.

— Ai grijă, Guido. Eu n-aş vrea să mă duc, da-i mai bine aşa : de ochii lumii.

— Fii pe pace.

— Am să mă gîndesc mereu la tine.

— Şi eu, Amelia.

— Nu lăsa să-ţi scape asiguraţii. Ar fi bine să trimiţi o circulară.

— Am să mă gîndesc. Dar ai să vezi că vor veni la ambulatoriu ca să întrebe ce trebuie să facă. Nu pot rămîne fără medic curant.

— Bine. Vrei să-ţi las cheile casei ?

— Nu-i nevoie, Amelia. Nu pot intra în casa asta, în lipsa ta.

— Vom uita în curînd clipele astea neplăcute. De logodnă facem o petrecere frumoasă.

— Desigur, Amelia.

— Ori poate crezi că n-ar fi potrivit ?

— Vom vedea. Acuma du-te.

Simeone o va însoţi cu maşina. Deschide portiera, o ajută pe Amelia să se urce şi se aşază la volan. Îmi zîmbeşte şi-mi face semn de adio. Amelia mă salută fluturînd o batistă albă cu chenar îndoliat.

Nestingheriți, eu și cu mama, ne punem vîrtos pe treabă. Facem cu schimbul la cele două ambulatorii. În timp ce se golește al lui Bui, se umple al meu : trecerea se face fără hopuri. Asigurații sînt ascultători și disciplinați : se îndreaptă grămadă către sediul Asigurărilor și grămadă mă aleg ca medic curant. E logic de altfel ca lucrurile să se petreacă astfel : puțini sînt cei care-și bat capul să facă o alegere autonomă, fapt care comportă un oarecare efort cerebral și deplina răspundere a unei eventuale greșeli ; majoritatea preferă să se lase dusă de curentul mulțimii. Melli ? De ce nu ? El sau altul ! Apoi e tînăr, priceput, l-a pus bătrînul Bui și are o clientelă grozavă : totdeauna e plin ambulatoriul lui. Maică-mea e neobosită cînd e vorba de convins oamenii : promite, încurajează, amenință, zîmbește, mîngîie. Mai cu seamă îi vorbește de rău pe colegi. Proprietăreasa mea e uluită cînd vede că asigurații fac coadă prin tot holul parterului pînă aproape de intrare : își revine abia cînd își amintește că poate să-mi ceară o majorare de chirie.

Cifiello vine să mă viziteze ca să vadă gloata mea de asigurați : constată că nu sînt dintr-ai lui, dar oricum, tot tremură. S-ar putea ca ambulatoriul meu să exercite o forță de atracție și asupra asiguraților lui, deoarece acuma am mai mulți decît el. Îmi spune că are de gînd să schimbe localul.

După cinci zile febrile, ambulatoriul lui Bui e aproape pustiu, așa că hotărăsc să-l închid și s-o trimit pe maică-mea să aștepte afară vreun eventual întîrziat. În cinci zile am trecut de la cincizeci

la o mie nouă sute de asiguraţi. În lumea medicală toţi vorbesc despre mine; se vîntură zvonurile cele mai felurite: am cumpărat asiguraţi, i-am moştenit, e vorba să mă însor cu o văduvă, sînt un as al medicinei şi cîte altele. Partea frumoasă e că mai pică şi cîte un asigurat nou atras de faima crescîndă.

Soseşte Amelia cu Simeone. Bineînţeles e furioasă. E şi maică-ma de faţă. Noroc că-i tîrziu şi în sala de aşteptare mai sînt puţini asiguraţi. Unii o salută pe Amelia. Mama îi roagă să revină mîine, deoarece doctorul are de rezolvat unele treburi personale şi urgente. Cum să nu, doamnă mamă a doctorului, mai încape vorbă, venim altădată. Ce nu facem noi pentru doctoraşul nostru.

— Porc trădător, îmi spune Amelia.

— Scuză-mă, Amelia.

Simeone vrea s-o ia de acolo: din punctul lui de vedere nu-i cazul să ne certăm. Sînt medic, e deci drept ca asiguraţii să fie ai mei.

— Dar e un trădător şi un porc, insistă Amelia.

— Curvă, îi spune maică-mea.

Asemenea vulgarităţi îl dezgustă pe Simeone care-şi astupă urechile: dar este evident că-i pare bine că s-a întîmplat aşa.

— Ai ocazia să schimbi genul, îi spun Ameliei.

— Ne vom apuca de comerţ, dragă, spune Simeone.

— Care-i un lucru mai curat decît medicina, încheie Amelia.

Pleacă tîrîndu-l după ea pe fericitul Simeone.

Mama și cu mine ne îmbrățișăm. În sfîrșit, ne așteaptă zile senine de muncă și de binemeritate cîștiguri.

Chiar mîine ne vom duce să ne înnoim garderoba ; chiar mîine am să mă duc să schimb Fiatul 500 cu o mașină „comandă specială". Vreau una roșie ca focul.

— Costă două milioane, rîde mama.

Cînd ai o diplomă de doctor, zice ea, nu există cifre care să te sperie.

Făcîndu-și drum printre asigurați, vin să-mi facă vizită specialiștii Filopanti și Di Marco. Îmi strîng mîna emoționați și mă asigură încă o dată de sentimentele lor prietenești : propun să ridice partea mea, pentru fiecare client pe care am să-l trimit, de la treizeci la cincizeci la sută. Acceptă fără să șovăie.

Plasatorii de medicamente sînt la picioarele mele : îmi pot permite să-i las să aștepte chiar două ore înainte de a-i primi.

În fața ambulatoriului întîlnesc des tineri colegi — chiar și pe cei de la *Sanitarul* — care vin să-mi vadă asigurații. Invidia lor e un tonic pentru mine.

Vine să mă vadă Mistico. Îmi spune că are patruzeci și șase de asigurați.

— Se vor înmulți, îi spun.

Are un surîs şters. Nu pare tocmai convins. Înainte de a-şi lua rămas bun, îmi spune să-mi amintesc de el pentru eventuale injecţii intravenoase.

— Nici o grijă.

— Şi dacă ai vreun asigurat de lepădat, trimite-mi-l mie, te rog.

Într-o seară îmi telefonează Claudia.

— *Ciao*, Guido.

— Te-ai hotărît. Cînd ne vedem ?

— Cînd mă întorc. Plec mîine. Ştii cine vine cu mine la Cortina ?

— Gioberti ?

— Ai ghicit. Cred chiar că am să mă culc cu dînsul, astfel am să pun la punct o dată pentru totdeauna ceea ce ştii.

— Trebuie să fie virgin şi el.

— Mai bine. Aşa o punem la punct amîndoi.

— Felicitări.

— Mulţumesc. Ce mai faci ? Ştiu că lucrezi mult.

— Binişor.

— Îţi telefonez cînd mă întorc : am să-ţi povestesc cum a mers.

Am s-o întreb dacă Gioberti este un hipo sau un hipergenital : am să aflu, în sfîrşit !

Îmi pot permite să judec în linişte. La naiba cu Claudia : o nebună ca asta ar dăuna pînă la urmă

carierei mele. În situaţia actuală am nevoie de o fată bogată şi liniştită, pe cît se poate, frumoasă. Pot să găsesc cîte vreau, cum bine zice maică-mea. Pe una cum e Claudia aş putea tocmai bine să mi-o iau ca amantă. Ca totul să decurgă după buna orînduială.

Mă duc să fac patru vizite domiciliare de noapte.

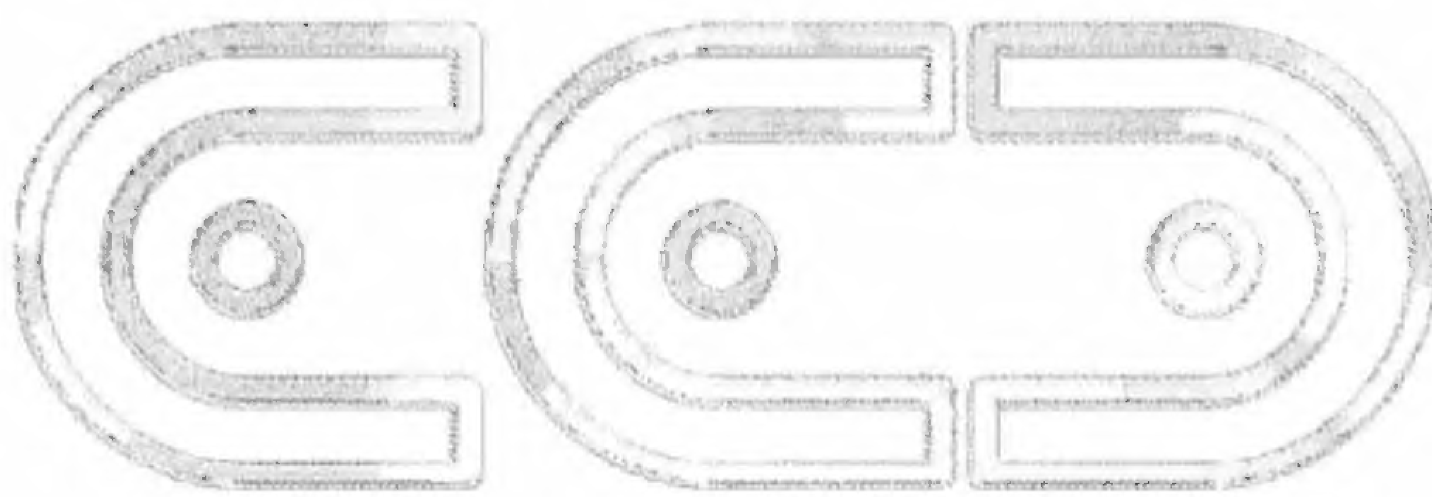

TIPARUL EXECUTAT LA:

ÎNTREPRINDEREA POLIGRAFICĂ „13 DECEMBRIE 1918"

Coli de tipar: 7,5; comanda nr. 3234

Scanare și prelucrare digitală

de

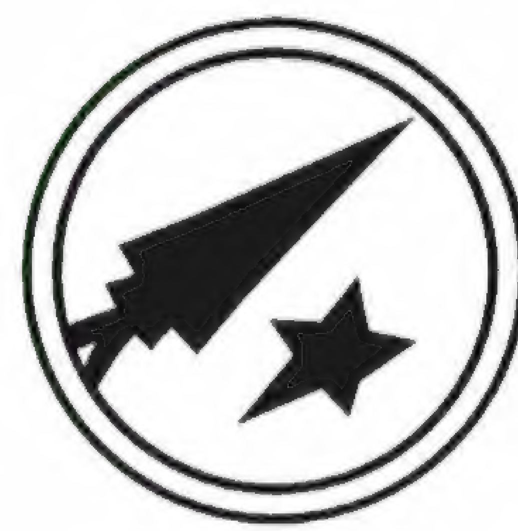
Anonim

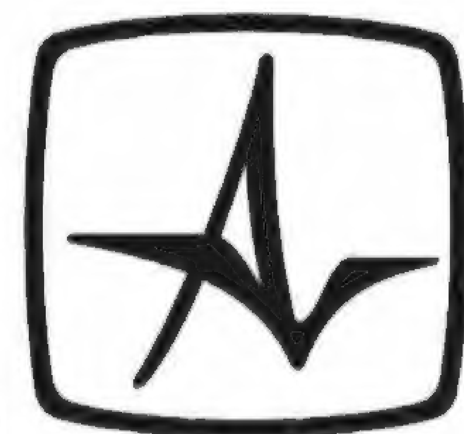
și

CAT Graur

Antwerpen

2023